

Το Ζάππειο Μέγαρο δεν ΕΚΧΩΡΕΙΤΑΙ...

**ΔΗΛΩΣΗ
ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΧΗΤΟΥ-ΚΙΑΜΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΤΗΣ ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ
ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ**

Είναι αλήθεια πως το μεγαλείο του ηπειρωτισμού συνθέτουν αξίες και ιδανικά που έχουν σχέση με τον αλτρουισμό, τη μεγαλοψυχία και την υπέρβαση του «εγώ». Κάθε Ηπειρώτης νιώθει υπερήφανος για την καταγωγή του, γιατί την Ήπειρο δεν τη συνθέτει το φτωχό και το άγονο του εδάφους, αλλά παράλληλα το μεγαλείο της ψυχής, ο ανυπερβλήτος ηρωισμός και η αυτοθυσία στην υπόθεση της προσφοράς για το κοινό καλό.

Η προσφορά των Ηπειρωτών - ευεργετών είναι μοναδική. Είναι αδύνατο να φανταστούμε την Αθήνα χωρίς το Ζάππειο και την Ακαδημία, το Καλλιμάρμαρο και το Αστεροσκοπείο, τη Σχολή Ευελπίδων και το Μέγαρο Μελά, την Εθνική Τράπεζα και το Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το Αρσάκειο, το Αρχαιολογικό Μουσείο και τόσα άλλα. Τα εθνικά αυτά ευεργετήματα έχουν πάρει πανελλήνιο χαρακτήρα και αποτυπώνουν την εθνική ηπειρώτικη ψυχή, αφού εκτός των άλλων διδάσκουν αξίες και ιδανικά και στην ουσία νοσηματοδοτούν την ανυπερβλήτη εθνική λαμπρότητα. Είναι στοιχεία της εθνικής μας κληρονομιάς και γι' αυτό ανήκουν σ' όλους τους Έλληνες, δεν εντάσσονται, «στα υπό εκμετάλλευση» και, φυσικά, δεν είναι δυνατόν να τα διαχειριστούν ιδιωτικά συμφέροντα.

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας, η κορυφαία οργάνωση των απόδημων Ηπειρωτών που αριθμεί στις τάξεις της πάνω από τετρακόσια Σωματεία Ηπειρωτικής παράδοσης και του Ηπειρώτικου πολιτισμού. Αυτόν τον πολιτισμό στον οποίο συμπεριλαμβάνονται και τα εθνικά ευεργετήματα υπηρετεί και προασπίζει και θα αγωνιστεί, όπως έκανε και παλιότερα, για την αποτροπή τυχόν μετατροπής τους σε «εμπορικά προϊόντα» και ως εκ τούτου της διαχείρισής τους από ιδιωτικά συμφέροντα.

Η στάση μας καθοδηγείται από το αξίωμα: Τα εθνικά κληροδοτήματα δεν εκποιούνται, αφού είναι σηματορφοί της Ηπειρώτικης εθνικής ψυχής.

**Το Διοικητικό
Συμβούλιο της
Πανηπειρωτικής
Συνομοσπονδίας
Ελλάδας εύχεται
Χρόνια Πολλά
Ευτυχισμένο και
δημιουργικό
ΤΟ 2020**

ΚΑΛΩΣ ΑΝΤΑΜΩΘΗΚΑΜΕ

Κοντά μας. Μετά από είκοσι χρόνια η εφημερίδα «Πανηπειρωτική» είναι μαζί μας. Επανεκδίδεται. Ένα εγχείρημα «με όνειρο και όραμα». Καλώς ανταμωθήκαμε!

Μαζί. Για τη γενέτειρα, την Ήπειρο της καρδιάς μας. Η «Πανηπειρωτική», ο διάυλος αυτός επικοινωνίας αφορά όλους τους Ηπειρώτες και τις Ηπειρώτισσες. Σας περιμένουμε. Να δυναμώσουμε τη φωνή μας. Όλοι στις επάλλξεις, για τη φωνή της Πανηπειρωτικής, για την Ήπειρο, την πατρίδα μας, που «η πούλια δεν λάμπει πιο καθαρία σ' άλλους ουρανούς».

Να αλλάξει τώρα το θεσμικό πλαίσιο για τα εθνικά κληροδοτήματα

Ομόφωνη και Ομόθυμη η απάντηση των Ηπειρωτών

Η σκέψη και η προσπάθεια ιδιωτικής εταιρείας να «διαχειριστεί» το Ζάππειο Μέγαρο συνάντησε την καθολική αντίδραση των Ηπειρωτών. Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας, η κορυφαία οργάνωση των απόδημων Ηπειρωτών, πρωτοστάτησε και πρωτοστατεί στην όλη προσπάθεια, «να μην ιδιωτικοποιηθεί» το Ζάππειο και να παραμείνει στο Δημόσιο, στον ελληνικό λαό, «σύμφωνα με τη θέληση του διαθέτη και το περιεχόμενο του ευεργετισμού». Η κινητοποίηση των Ηπειρωτών είναι άμεση και η αντίσταση σθεναρή. Στα πλαίσια της γενικότερης αντίδρασης η ΠΣΕ συγκάλεσε Γενικό Συμβούλιο στις 23 Οκτωβρίου 2019 και προσκάλεσε όλους τους πολιτικούς φορείς προκειμένου να οργανώσουν την άμυνά τους και να παραμείνει το Ζάππειο στη σημερινή διαχειριστική του κατάσταση.

σελ. 8 - 9

Η ΠΙΤΑ ΤΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΗ

Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας

**26
Ιανουαρίου
2020**

Εκδήλωση Αφιερωμένη
στα Εθνικά Κληροδοτήματα

Οι εξορύξεις υδρογονανθράκων
στην Ήπειρο.

Άρθρο του Νίκου Γιαννούλη,
μέλους του ΔΣ
της ΠΣΕ

σελ. 16

**ΚΩΣΤΑΣ
ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ**
Εκατόν πενήντα
χρόνια
από τη γέννησή του

σελ. 10

Τα κάλαντα
της ΠΣΕ
στον Πρόεδρο
της Δημοκρατίας
και στο «Σπίτι του Αγωνιστή»

σελ. 2, 7

«ΚΛΕΙΔΩΣΕ» ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ ΠΛΑΚΑΣ

Ήταν 1η Φεβρουαρίου 2015, όταν τα θυμωμένα νερά του θεοπρόσωπου Αράχθου έριξαν άδικα τη νέμεση πάνω στις βαθιές πληγές του γεφυριού της Πλάκας. Η ημέρα της καταστροφής. Το γεφύρι της Πλάκας «έπεσε».

Στις 2 Δεκεμβρίου 2019, μετά από τέσσερα «και βάλε» χρόνια, το γεφύρι «κλείδωσε». Το κλείδωμα όπως λένε οι μαστόροι είναι η γεωμετρική ολοκλήρωση του τόξου. Δεν μιλάμε δηλαδή για μία, αλλά για δεκαοκτώ (18) ειδικά λαξευμένες πέτρες, που τοποθετήθηκαν στην κορυφή του τόξου και ολοκλήρωσαν την κατασκευή του. Συνεχίζονται πλέον οι εργασίες πλακόστρωσης και αντιστήριξης μεταξύ μεσόβαθρου και ανατολικού βάθρου. Υπολογίζεται πως θα απομακρυνθούν δηλαδή οι κολώνες και όλα τα μεταλλικά στοιχεία, αρχές Ιουλίου, που είναι τα νερά χαμηλά.

Ο Σπύρος Μαντάς γράφει για το γεφύρι της Πλάκας, σελ. 7

Καλό κατευόδιο στην «Πανηπειρωτική»

«Καλή στράτα. Να πας καλά και μη μας αστοχείς.»

Έτσι κάπως μας ξεπροβοδούσε η πικρομάνα μας όταν ζούσαμε στο χωριό και παίρναμε τον τραχύ δρόμο της ξενιτιάς. Ήταν οι ευχές της συμβολικές. Να μην βρούμε εμπόδια στην πορεία μας, να μην συναντήσουμε τη Σκύλα και τη Χάρυβδη, να μην γευτούμε τους λωτούς της λησμονιάς, να μην μας πλανέψουν οι Σειρήνες.

Με μια παρόμοια ευχή κατευοδώνουμε και μείς την «Πανηπειρωτική» τώρα στο ξεκίνημά της και της ευχόμαστε να μη της σταθούν αζεπέραστα εμπόδια στο δρόμο της να μην της βγουν αγρίμια, να μην βρεθούν μπροστά της αυτοί που μπροστά κάνουν το φίλο και πίσω τον εχθρό».

Αυτά ακριβώς έγραψε πριν από σαράντα τόσα χρόνια ο λόγιος Ηπειρώτης Βασίλης Μάκης στο πρώτο φύλλο της εφημερίδας «Πανηπειρωτική». Αυτό ήταν το ξεπροβόδιμά του. Έτος 1977, μήνας Νοέμβριος. Λόγια σοφά με μοναδικό και απόλυτο ηπειρώτικο χαρακτήρα. Και εμείς επιδιώκουμε και ευχόμαστε τα ίδια. Να προχωρήσουμε σωστά και να μην έχουμε εμπόδια στο δρόμο μας. Η εφημερίδα πλέον είναι γεγονός. Δεν χρειάζεται, νομίζουμε να αναλύσουμε τη σημασία του γεγονότος αυτού.

Όλοι αποδέχονται την αναγκαιότητα κυκλοφορίας της εφημερίδας από την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας. Όλες οι Διοικήσεις της Πανηπειρωτικής, από το 2000 που «ανεστάλη» η κυκλοφορία της, είχαν ως στόχο στο πρόγραμμά τους την επανακυκλοφορία της. «Πάση θυσία». Πολλοί λόγοι -αντικειμενικοί και υποκειμενικοί- εμπόδισαν την

Το Δ.Σ. της Π.Σ.Ε. που προήλθε από τις εκλογές 1/4/2019

επανακυκλοφορία της. Το έλλειμμα ήταν μεγάλο και η αναγκαιότητα μάς βάρυνε. Έτσι, λοιπόν, πήραμε την απόφαση -«εδώ και τώρα»- να κυκλοφορήσει ξανά η «Πανηπειρωτική». Να είναι πλέον κοντά σας -τουλάχιστον διαδικτυακά- η εφημερίδα μας. Μ' αυτές τις σκέψεις και με την πεποίθηση ότι η προσφορά αυτή είναι εξαιρετική, γιατί την αποδέχονται όλοι/ες οι Ηπειρώτες και οι Ηπειρώτισσες, επανεκδίδουμε σήμερα, ύστερα από είκοσι σχεδόν χρόνια, την «Πανηπειρωτική».

Είναι η φωνή της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας και ελπίζουμε να γίνει η φωνή ολάκερης της Ηπείρου.

Τα κάλαντα της ΠΣΕ

Στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας

Αντιπροσωπεία της ΠΣΕ με επικεφαλής τον πρόεδρο Μ. Κιάμο έψαλλε τα Πρωτοχρονιάτικα κάλαντα στο προεδρικό μέγαρο στις 30/12/2019. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ευχήθηκε Καλή Χρονιά και καλή δύναμη για να συνεχίσει η ΠΣΕ το σπουδαίο έργο που επιτελεί, αφού διατηρεί και μεταλαμπαδεύει την ηπειρώτικη παράδοση και εν γένει τον πολιτισμό.

Η αντιπροσωπεία της ΠΣΕ στο Προεδρικό Μέγαρο

Στα δώρα που αντάλλαξαν η ΠΣΕ χάρισε στον κ. Πρόεδρο τη κασετίνα με τον ψηφιακό δίσκο για τα μαρτυρικά χωριά της Ηπείρου, έκδοση της ΠΣΕ 2007 με την ακόλουθη αφιέρωση.

«Κύριε Πρόεδρε

Στις 2 Νοεμβρίου επισκεφθήκατε και αποτίσατε φόρο τιμής σε ένα από τα μαρτυρικά χωριά της Ηπείρου, στον Καταρράκτη Άρτας. Εκεί ενώσατε και σεις τη φωνή σας με όλους τους έλληνες για τον ιερό αγώνα να βασιλεύσει η ειρήνη και να αποκατασταθούν τα θύματα της φασιστικής επιδρομής.

Σας δωρίζουμε λοιπόν ένα δημιούργημα της Πανηπειρωτικής που αφορά τα μαρτυρικά χωριά της Ηπείρου.

Στην ουσία αφορά το πανανθρώπινο δίκαιο. Το δίκαιο που φωνή δεν έχει, αλλά ακούγεται στους γκρεμούς και στα φαράγγια των Ηπειρώτικων βουνών, στα λημέρια της κλεφτουριάς και στα απόσκια της ηπειρώτικης αντρείοσύνης.

Εκεί όπου λιπάστηκε με τα σώματα αγωνιστών και ποτίστηκε με τα δάκρυα μαυροφορεμένων γυναικών.

Μια δυνατή κραυγή θύμησης και ευγνωμοσύνης προς όλα τα θύματα του ναζισμού: Δεν σας ξεχάσαμε!

Καλή, ειρηνοφόρα και δημιουργική χρονιά».

Στη Σχολή Μωραΐτη

Για ακόμη μία χρονιά το Σώμα Ελληνικού Οδηγισμού διοργάνωσε στον φιλόξενο χώρο της Σχολής Μωραΐτη ένα διήμερο εορταστικό μπαζάρ, το Σάββατο 23 και Κυριακή 24 Νοεμβρίου 2019.

Αυτή τη χρονιά η καρδιά του Οδηγισμού χτύπησε στην Ήπειρο. Η ΠΣΕ ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση και εκπροσωπήθηκε από την Ένωση Ηπειρωτών Ιλίου κι έτσι βρεθήκαμε στον φιλόξενο χώρο της Σχολής Μωραΐτη την Κυριακή 24 Νοεμβρίου. Δοκιμάσαμε το περίφημο κρασί της, το «Κατόγι» του Ιδρύματος Αβέρωφ, χειροποίητα γλυκά

του κουταλιού, και η χορευτική ομάδα της Ένωσης τραγούδησε και χόρεψε Ηπειρώτικους σκοπούς, συνοδευόμενη από τη ζυγιά του Πέτρου Χαλκιά, αποσπώντας το θερμότερο χειροκρότημα των παρευρισκομένων. Ένα μεγάλο ευχαριστώ στο Σώμα Ελληνικού Οδηγισμού για τη ζεστή τους υποδοχή και φιλοξενία και ένα μεγάλο μπράβο για την όμορφη διοργάνωση.

Θερμά συγχαρητήρια στην Ένωση Ηπειρωτών Ιλίου που ανταποκρίθηκε, όπως κάνει πάντοτε, στο κάλεσμα μας.

Στο Νοσοκομείο Παίδων «Η Αγία Σοφία»

Αντιπροσωπεία της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, μαζί με το παιδικό τμήμα του Ένωσης Ηπειρωτών Αχαρνών επισκέφθηκε (30/12/2019) το Νοσοκομείο Παίδων «Η Αγία Σοφία». Μέσα σε μια συγκινητική ατμόσφαιρα τα παιδιά έψαλλαν τα κάλαντα και «μοίρασαν» την αγάπη τους σε όσα παιδάκια νοσηλεύονται, αλλά και στο προσωπικό του Νοσοκομείου.

Την ΠΣΕ εκπροσώπησε ο Έφορος Τύπου **Χρήστος Τούμπουρος**, η Έφορος Δημοσίων Σχέσεων **Μαρίκα Γκόνη**, το μέλος του ΔΣ **Χριστόφορος Ευθυμίου**. Εκ μέρους του συλλόγου Γυναικών Ηπείρου η πρόεδρος **Ελευθερία Σιαμέτη**.

Θερμά συγχαρητήρια στην Ένωση Ηπειρωτών Αχαρνών που ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα της Πανηπειρωτικής και συμμετείχε με το παιδικό τμήμα προσφέροντας έτσι χαρά στα παιδιά που αυτές τις άγιες ημέρες νοσηλεύονται.

Το ΔΣ της ΠΣΕ

Η σύνθεση του ΔΣ της ΠΣΕ, που προήλθε απ' τις εκλογές της 1ης Απριλίου 2019, είναι η παρακάτω:

Πρόεδρος: **Μάκης Κιάμος**
Α' Αντιπρόεδρος: **Βασίλης Παπαϊωάννου**
Β' Αντιπρόεδρος: **Κώστας Γαβριήλ**
Γενικός Γραμματέας: **Σωτήρης Κολιούσης**
Ειδικός Γραμματέας: **Αλέξανδρος Σπύρου**
Ταμίας: **Πάκης Γκογιάννος**
Αναπληρωτής Ταμίας: **Νίκος Παπαναστασίου**
Έφορος Τύπου: **Χρήστος Τούμπουρος**
Έφορος Δημοσίων Σχέσεων: **Μαρίκα Γκόνη**
Έφορος Πολιτισμού: **Αλέξανδρος Λαμπρίδης**
Έφορος Πνευματικού Κέντρου: **Κώστας Λιάγκος**
Μέλη: **Νίκος Γιαννούλης, Δημήτρης Δάλλας, Χριστόφορος Ευθυμίου, Κώστας Ζηκόπουλος, Αντώνης Κοντός, Νατάσα Κοντούλη, Κώστας Λάππας, Γιάννης Νάκης, Λίλιαν Παπαδοπούλου, Κώστας Παπαπάνος, Αθανάσιος Σπυράκος, Μαρίνα Τζάκου, Γιώργος Τζομάκας, Αναστάσιος Χατζής**

Τα αποτελέσματα των εκλογών (1.4.2019) ήταν τα παρακάτω:

«Ενότητα για την Ήπειρο» ψήφοι 201 και έδρες 12.
«Ηπειρωτική Συσπείρωση» ψήφοι 173 και έδρες 10.
«Εθελοντική Συμμαχία Ηπειρωτών» ψήφοι 56 και έδρες 3.

Μεμονωμένος υποψήφιος ψήφοι 7

Εκλέχτηκαν οι παρακάτω σύμβουλοι:

«Ενότητα για την Ήπειρο»

Νομός Ιωαννίνων
Γκόνη Μαρίκα, Ζηκόπουλος Κώστας, Σπύρου Αλέξανδρος, Χατζής Αναστάσιος.
Βόρειος Ήπειρος
Τζομάκας Γιώργος
Νομός Θεσπρωτίας
Γαβριήλ Κώστας, Δάλλας Δημήτριος, Κιάμος Μάκης
Νομός Άρτας
Κοντός Αντώνης, Τούμπουρος Χρήστος,
Νομός Πρέβεζας
Ευθυμίου Χριστόφορος, Σπυράκος Αθανάσιος
Για την Ελεγκτική Επιτροπή
Κουρτέσας Γιώργος
Μάτσικας Αλέξανδρος

«Ηπειρωτική Συσπείρωση»

Νομός Ιωαννίνων
Γκογιάννος Προκόπης, Κοντούλη Αναστασία, Λάππας Κώστας, Λιάγκος Κώστας
Νομός Θεσπρωτίας
Κολιούσης Σωτήρης, Λαμπρίδης Αλέξανδρος, Παπαθανασίου Νίκος
Νομός Άρτας
Νάκης Γιάννης
Νομός Πρέβεζας
Γιαννούλης Νίκος, Τζάκου Μαρίνα
Για την Ελεγκτική Επιτροπή
Βλάχος Γιώργος

«Εθελοντική Συμμαχία Ηπειρωτών»

Νομός Ιωαννίνων
Παπαϊωάννου Βασίλης
Νομός Θεσπρωτίας
Παπαδοπούλου Λίλιαν
Νομός Άρτας
Παπαπάνος Κώστας

«Πανηπειρωτική»

Όργανο

της Πανηπειρωτικής

Συνομοσπονδίας Ελλάδας

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο

Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος -Χήτος,

Πρόεδρος της Πανηπειρωτικής

Συνομοσπονδίας Ελλάδας

Διευθύνεται από Συντακτική Επιτροπή

Χρήστος Τούμπουρος

Μαρίνα Τζάκου

Κώστας Παπαπάνος

Κατερίνα Σχισμένου

Γιώργος Μουσαγός

Επιτροπή ύλης

Χρήστος Τούμπουρος

Μαρίκα Γκόνη

Ελένη Ντάσιου

Σταυρούλα Γ. Τσούτση

Σύλβια Τζοβάρια

Παναγιώτα Ντούτση

Μαργαρίτα Μαραζοπούλου

Από τη δράση της Πανηπειρωτικής

30 Σεπτεμβρίου 2019 Ημέρα μνήμης Εθνικών Ευεργετών

Στην επίσημη εκδήλωση την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας εκπροσώπησαν ο πρόεδρος Χρυσόστομος Κιάμος, ο οποίος κατέθεσε και το στεφάνι στο Μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη και η Έφορος Δημοσίων Σχέσεων Μαρίκα Γκόνη.

Το έπος του '40 στο Καλπάκι

Ο Δήμος Πωγωνίου τίμησε στα υψώματα του Καλπακίου, εκεί όπου γράφτηκαν οι σελίδες ηρωισμού και θυσίας των Ελλήνων μαχητών, το Έπος του '40.

«ΤΑ ΚΑΛΠΑΚΕΙΑ», εκδηλώσεις φόρου τιμής και ευγνωμοσύνης για τους προγόνους μας που έδωσαν και τη ζωή τους ακόμα για μια Ελλάδα ελεύθερη.

Στον χαιρετισμό του ο Δήμαρχος Πωγωνίου **Κων/νος Καψάλης** σημείωσε ότι στο Καλπάκι μετουσιώθηκε σε πράξη το ιστορικό «ΟΧΙ» και επεσήμανε το χρέος όλων μας να τιμούμε τη μνήμη των ηρώων. «Τιμούμε τη γενιά του '40 που πίστεψε στο δίκιο της και πολέμησε με σθένος. Είναι υποχρέωσή μας να μην ξεχάσουμε ποτέ. Οφείλουμε να τιμούμε τη μνήμη όσων θυσιάστηκαν για την ελευθερία και να αναδείξουμε όλα τα ιστορικά σημεία που είναι συνδεδεμένα με το έπος του '40».

Την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας εκπροσώπησε η Έφορος Δημοσίων Σχέσεων **Μαρίκα Γκόνη**, η οποία κατέθεσε και στεφάνι.

Εκδήλωση Μνήμης και Τιμής στον Σταύρο Καψάλη

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας με αίσθημα ευθύνης συνδιοργάνωσε (26 Ιουνίου 2019) με τον Πολιτιστικό Σύλλογο Ηπειρωτών Γαλατσίου – Λαμπρινής, εκδήλωση τιμής και μνήμης στον αξέχαστο ηπειρώτη δεξιότεχνη - κλαρινίστα **Σταύρο Καψάλη**, σε ένδειξη ευγνωμοσύνης για την προσφορά του στην Ηπειρώτικη παράδοση.

Η όλη εκδήλωση είχε το γλυκόλαλο χαρακτήρα του Ηπειρώτικου μουσικού μεγαλείου, όπου κυριάρχησε η φωτεινή φυσιογνωμία του Σταύρου Καψάλη, καθώς και τα γλυκώχα ακούσματα του κλαρίνου του.

Συμμετείχαν: Συνεργάτες- Μαθητές και Συνοδοιπόροι στο Ηπειρώτικο μουσικό στερέωμα. Κλαρίνα: **Πέτρος Λούκας Χαλκιάς, Ναπολέων Δάμος, Μάκης Τσίκος** και **Βασίλης Παπαγεωργίου**. Τραγουδιστές: **Γιάννης Καψάλης, Αντώνης Κυρίτσης, Σάββας Σιάτρας, Παγώνα Αθανασίου, Γιώτα Γρίβα** και **Δημήτρης Τζίμας**. Μουσικοί: **Μιχάλης Μαρκόπουλος**, λαούτο. **Μιχάλης Τζιχάνης** και **Ζήσης Κασάρας**, βιολί. **Κώστας Πίτσος** λαϊκή κιθάρα και **Χρόνης Καψάλης** ντέφι.

Ένας αληθινός ύμνος στο δάσκαλο. Γνήσια, αληθινά και αφκιασίδωτα. Ηπειρώτικα.

Η εκδήλωση έγινε στο Ολυμπιακό Στάδιο Γαλατσίου. Χαιρετισμό απηύθυνε ο πρόεδρος της ΠΣΕ **Μ. Κιάμος**

«ΣΕΛΤΣΟ 2019»

Πραγματοποιήθηκαν και φέτος οι εκδηλώσεις «ΣΕΛΤΣΟ 2019» που διοργανώθηκαν από την Αντιπεριφέρεια Άρτας, τον Δήμο Γ. Καραϊσκάκη και την Αδελφότητα Πηγιωτών Άρτας. Οι εκδηλώσεις ολοκληρώθηκαν την Παρασκευή 23-8-2019 στην Ιερά Μονή Σέλτσου στις Πηγές Άρτας που βρίσκεται στην Κοιλάδα του Αχελώου, ιστορική έδρα του Δήμου Γ. Καραϊσκάκη, μέσα σε κλίμα συγκίνησης και σεβασμού της ιστορικής μνήμης.

Η τελετή μνήμης της θυσίας των Σουλιωτών γίνεται κάθε χρόνο στις 23 Αυγούστου, ημέρα που γιορτάζει το Μοναστήρι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, σ' ένα μαγευτικό τοπίο όπου δεσπόζει το καθολικό της Ιεράς Μονής και τα προσφάτως αναστηλωμένα κελιά της και αποτελεί ελάχιστη υποχρέωση απόδοσης φόρου τιμής στους Ήρωες Σουλιώτες. Η μάχη του Σέλτσου και το Ολοκαύτωμα που ακολούθησε τον Απρίλιο του 1804 ήταν ένα δεύτερο αλλά υπέρτερο Ζάλογγο. Είναι η τραγικότερη σελίδα της ιστορίας των Σουλιωτών αλλά σχετικά άγνωστη στο ευρύ κοινό. Ένα βαρύ τίμημα που πλήρωσε ο Ελληνισμός στη μάχη για την αποτίναξη του τούρκικου ζυγού, καθώς από τους 1300 περίπου Σουλιώτες και ντόπιους Ραδοβιζινούς που κα-

τέφυγαν στην Ιερά Μονή αμυνόμενοι μέχρις εσχάτων, διασώθηκαν μόνο 40 ανάμεσα τους και ο 13χρονος Μάρκος Μπότσαρης με τον πατέρα του Κίτσο Μπότσαρη. Στα νερά του μανιασμένου Αχελώου προτίμησε να πέσει η Λένω Μπότσαρη και μαζί με αυτή πάνω από 500 γυνακόπαιδα για να μην πέσουν στα χέρια των εχθρών της, ενώ άλλα 250 γυνακόπαιδα έπεσαν με μιας στον «Πέτακα» στο φαράγγι της Γκούρας, πίσω από τη Μονή.

Ο πανηγυρικός του προέδρου της ΠΣΕ

Την επετειακή ομιλία εκφώνησε ο Πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας **Χρυσόστομος Κιάμος-Χήτος** τονίζοντας ιδιαίτερα «τη σημασία της μάχης του Σέλτσου και του ολοκαυτώματος που υπέστησαν, και το παράδειγμα της αυτοθυσίας ως δίδαγμα για τις επόμενες γενεές».

«Εδώ χύθηκαν τόνοι δακρύων από τις γυναίκες που χάσανε τα παιδιά τους, χάσανε τους γονείς, τα αδέρφια τους και τους άντρες τους και στο τέλος πηδήξαν από τον «Πέτακα», όπως οι αδερφές τους στο Ζάλογγο!!!

Γι' αυτόν το λόγο ο χώρος είναι ιερός!!!

Εδώ ο Νότης Μπότσαρης τραυματίστηκε και συνελήφθη. Κατά την κάθοδό της η κόρη του Λένω προς τον Αχελώο, τον βρήκε τραυματισμένο και εκείνος της είπε: «Τώρα είναι η σειρά σου». Έσκυψε τον φίλησε και μαζί με τη μάνα της τράβηξαν κατά τον Αχελώο όπου πήδηξαν μέσα και βγήκαν σε ένα βράχο στο μέσον του ποταμού.

Εδώ όλη η περιοχή είναι ένα κεντάφιο.

Πάνω από 1100 Σουλιώτες - παιδιά, γυναίκες και άντρες - σκοτώθηκαν, γκρεμίστηκαν πηδώντας στον «Πέτακα» ή πνίγηκαν στον Αχελώο. Ολοκληρωτικό ξεκλήρισμα. Τα μετέπειτα ευρήματα, συνέθεταν μια ανατριχιαστική εικόνα:

Αυτή η καταστροφή είναι ισοδύναμη της θυσίας των 300 του Λεωνίδα στη μάχη των Θερμοπυλών, της μάχης στο Μανιάκι, της Σμύρνης, της θυσίας των Καλαβρύτων και του Διστόμου!!!

Είναι ένα δεύτερο, αλλά πολύ μεγαλύτερο Ζάλογγο!!!

Είναι το ΣΕΛΤΣΟ!!!»

Ο πρόεδρος της Πανηπειρωτικής με τον αιώνιο έφηβο Κώστα Μπατσά προσέρχονται στο χώρο του Πολυτεχνείου

Στο Πολυτεχνείο

Αντιπροσωπεία της ΠΣΕ με επικεφαλής τον πρόεδρο του ΔΣ κ. Χρυσόστομο (Μάκη) Κιάμο-Χήτο κατέθεσαν στεφάνι σε ένδειξη θύμησης και ευγνωμοσύνης για τον αγώνα των φοιτητών για ένα καλύτερο και δημοκρατικό αύριο.

Το πανηγύρι της ΠΣΕ

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας με όνειρο και όραμα οργάνωσε το Ημερήσιο Ηπειρώτικο Πανηγύρι στις 6 Οκτωβρίου 2019 στο Πεδίο του Άρεως. Ένα πανηγύρι, «όπως παλιά...».

«Εγκαταστήσαμε την Ήπειρο στο Πεδίο του Άρεως» (Φωτ.: Αλέξης Τσέκας)

Σ' αυτόν τον εξιδανικευμένο στόχο επικεντρώθηκαν οι προσπάθειές μας. Η διαπίστωση είναι πως η επιτυχία ήταν απόλυτη. Στο πεδίο του Άρεως πανηγύρισε η Αθήνα, μια ολόκληρη ημέρα, Ηπειρώτικα και αληθινά. «Όπως παλιά...» στην Ήπειρο.

Η παρουσία των Ηπειρωτών (και όχι μόνο) ήταν χαρακτηριστική. Δυόμισι χιλιάδες προσήλθαν και πανηγύρισαν. Εκδήλωσαν το πανηπειρωτικό συναίσθημά τους που το καθοδηγούσε η καθαρότητα της παράδοσης και το αληθινό της οργάνωσης.

Ένα πραγματικό Ηπειρώτικο πανηγύρι στήθηκε στην καρδιά της Αθήνας. Η επιτυχία ήταν απόλυτη.

Περισσότεροι από 2.500 απόδημοι Ηπειρώτες, φίλοι της Ηπείρου και της παράδοσης ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της ΠΣΕ.

Και δεν συμμετείχαν απλά σαν θεατές αλλά, κυρίως, σαν «γλεντιστές» σε ένα αληθινό γλέντι, χορεύοντας και τραγουδώντας, με περισσότερους παρά ποτέ άλλοτε νέους ανάμεσά τους. Στο πέρασμα της ώρας ένιωθαν όλο και περισσότερο το πανηγύρι να είναι δική τους υπόθεση, τόσο που στο τέλος του, νύχτα πια, συμμετείχαν στο μάζεμα των τραπέζοκαθισμάτων και στο καθάρισμα του χώρου. Η πιο όμορφη δικαίωση, όμως, ερχόταν όταν κάθε λίγο ακούγαμε γύρω μας «σήμερα, εδώ, γλεντάμε σαν στο χωριό μας!»

Εξαιρετοι ηπειρώτες μουσικοί και τραγουδιστές ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της ΠΣΕ, συμμετέχοντας όλοι τους εθελοντικά και ψυχωμένα. Την μουσική σκυτάλη του πανηγυριού κράτησαν διαδοχικά οι άξιες κομπανίες του **Θοδωρή Γεωργόπουλου**, **Πέτρου Χαλκιά**, **Τάσου Μαγκλάρα** και οι «**Λαλητάδες**», πλαισιωμένες από τον κορυφαίο δεξιοτέχνη **Ναπολέοντα Δάμο** και τους **Παγώνα Αθανασίου**, **Σάββα Σιάτρα** και **Κώστα Λεοντίδη** στο τραγούδι. Η ΠΣΕ ευχαριστεί όλους όσοι συμμετείχαν στο Πανηγύρι αλλά και για την συνολικότερη στήριξή τους στο έργο της ΠΣΕ.

Καθοριστική στη μεγάλη επιτυχία του Πανηγυ-

ριού στάθηκε η στήριξη που προσέφερε η Περιφέρεια Αττικής. Ο Περιφερειάρχης Αττικής **Γεώργιος Πατούλης**, στον χαιρετισμό του αναφέρθηκε στη διαχρονική προσφορά των αποδήμων Ηπειρωτών, τους ευεργέτες και τα κληροδοτήματα. Τόνισε χαρακτηριστικά πως «το Ζάππειο πρέπει να το διοικείτε εσείς, οι Ηπειρώτες» και δεσμεύτηκε ότι θα στηρίξει αποφασιστικά και στο μέλλον τη δράση της ΠΣΕ.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνονται στη Διεύθυνση Πάρκων της Περιφέρειας Αττικής και, ιδιαίτερα, στους εργαζόμενους στο Πεδίο του Άρεως για τη συνεργασία τους στην προετοιμασία της εκδήλωσης. Για τη διοργάνωση κινητοποιήθηκε το σύνολο των μελών του ΔΣ της ΠΣΕ καθώς και εκπρόσωποι από σειρά πολλών Αδελφοτήτων, Συλλόγων και Ομοσπονδιών.

Η Πανηπειρωτική έκανε το χρέος της, απευθύνοντας ανοιχτό κάλεσμα, σε μια γιορτή με ελεύθερη είσοδο για όλους, όπως πρέπει στην παράδοση που είναι για όλους και μας θέλει όλους μας κοντά της. Την Κυριακή 6 Οκτωβρίου, οι Ηπειρώτες και οι φίλοι της Ηπείρου, γλέντησαν με την ψυχή τους σε ένα Ηπειρώτικο Πανηγύρι «όπως παλιά», ζώντας την πανδαισία της ηπειρώτικης παράδοσης. Και θα έχουν να θυμούνται και να μνημονεύουν ότι ήταν εκεί, όταν θεμελιωνόταν ένα από τα μεγάλα ηπειρώτικα ανταμώματα του μέλλοντος, ένα αντάμωμα που θα πάρει την ξεχωριστή θέση στον ετήσιο κύκλο κορυφαίων εκδηλώσεων των αποδήμων Ηπειρωτών και των φίλων του λαϊκού πολιτισμού, διεκδικώντας μια κεντρική θέση στο πολιτιστικό ημερολόγιο της Αθήνας.

Το ΔΣ της ΠΣΕ ξεκίνησε ήδη να προετοιμάζει την επόμενη διοργάνωση, με ακόμη πιο αποφασιστικά βήματα προς την αδιαμεσολάβητη, ζώσα λαϊκή παράδοση που θα είναι στην καρδιά μιας πολυήμερης γιορτής του Λαϊκού Πολιτισμού το 2020 στην καρδιά της Αθήνας!

Και, κάθε χρονιά, η καρδιά της Αθήνας θα χτυπά Ηπειρώτικα!

Η Ακαδημία Αθηνών βράβευσε τον Θόδωρο Παπαγιάννη

Με το Αργυρό Μετάλλιο βραβεύτηκε απ' την Ακαδημία Αθηνών ο γλύπτης Θεόδωρος Παπαγιάννης σε αναγνώριση της συνολικής του προσφοράς στην τέχνη με αποκορύφωμα την ίδρυση και λειτουργία του ομώνυμου Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης στο Ελληνικό Ιωαννίνων του Δήμου Β. Τζουμέρκων. «Η έμφαση την οποία δίνει το Γιαννιώτικο μουσείο μου στη σύγχρονη τέχνη» δήλωσε ο γλύπτης για τη βράβευσή στις 19 Δεκεμβρίου 2019.

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας, έστειλε συγχαρητήρια επιστολή στο **Θεόδωρο Παπαγιάννη**, ο οποίος γεννήθηκε ο 1942 στο Ελληνικό Ιωαννίνων και σπούδασε στην Α.Σ.Κ.Τ. Αθηνών με υποτροφία.

Η επιστολή της ΠΣΕ προς το **Θ. Παπαγιάννη** είναι η εξής:

«Αγαπητέ συμπατριώτη

Εκ μέρους του ΔΣ της ΠΣΕ και από την καρδιά όλων των αποδήμων Ηπειρωτών σου απευθύνουμε θερμά συγχαρητήρια για την απονομή από την ολομέλεια της Ακαδημίας Αθηνών, μετά από πρόταση της Τάξεως των Γραμμάτων και των Καλών Τεχνών του Αργυρού Μεταλλίου –Ανώτατη διάκριση του Ιδρύματος– σε αναγνώριση της συνολικής σου προσφοράς στην τέχνη. Οι απόδημοι Ηπειρώτες αισθάνονται διπλά υπερήφανοι γιατί το έργο σου πατάει γερά στην παράδοση, στους πόθους και τους καημούς του λαού μας και ιδιαίτερα των ηπειρωτών. Πάντα επιτυχίες. Σε ευχαριστούμε για όλες τις χαρές που μας δίνεις».

Κάλαντα στο «Σπίτι του Αγωνιστή»

ΕΠΙΣΚΕΨΗ αλληλεγγύης πραγματοποιήσαν μέλη του ΔΣ της ΠΣΕ μαζί με τη χορωδία στο «Σπίτι του Αγωνιστή» στις 22 Δεκεμβρίου 2019. Συναντήθηκαν μέσα σε συγκινητική ατμόσφαιρα με τους αγωνιστές που φιλοξενούνται στο Ίδρυμα, είπαν τα Κάλαντα, τραγούδησαν και συζήτησαν για διάφορα γεγονότα της ζωής τους.

Την αντιπροσωπεία καλωσόρισε εκ μέρους του ΔΣ, ο Πρόεδρος, **Στέλιος Λάμπρου**, που τους ενημέρωσε για την λειτουργία και τις δραστηριότητες του «Σπιτιού του Αγωνιστή» και τους ευχαρίστησε για την ηθική και υλική βοήθειά τους.

Μέλη της χορωδίας της ΠΣΕ με τον πρόεδρο του ΔΣ Στέλιο Λάμπρου

Εκ μέρους της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας μίλησε ο Γενικός Γραμματέας **Σωτήρης Κολιούσης** και ο εκπρόσωπος της χορωδίας **Σπύρος Τζίμας** και δι-

ατράνωσαν την αγάπη και εκδήλωσαν τον σεβασμό. Κλείνοντας ευχήθηκαν καλή και αγωνιστική χρονιά στους φιλοξενούμενους και τους εργαζόμενους του Ιδρύματος.

Στην αγκαλιά των αγωνιστριών!

Η Χριστουγεννιάτικη γιορτή της ΠΣΕ

Τα παιδιά της Ένωσης Ηπειρωτών Ιλίου στο χορό

Μια αληθινή Χριστουγεννιάτικη γιορτή διοργανώθηκε από την ΠΣΕ στις 15 Δεκεμβρίου στο Πνευματικό Κέντρο Ηπειρωτών, (Κλεισθένους 15, 7ος όροφος). Η γιορτή ήταν αφιερωμένη σ' όλα τα Ηπειρωτόπουλα ηλικίας πέντε μέχρι και δώδεκα ετών. Η επιτυχία της ήταν εκπληκτική. Τα παιδιά χόρεψαν, τραγούδησαν και πήραν τα δώρα από τον Αι Βασίλη και μάθανε και παλιό τραγουδάκι και φώτισαν την αίθουσα με χαρά. Έλαμψε πραγματικά η αίθουσα από τις λαμπερές παιδικές μορφές που αντάλλαξαν Χριστουγεννιάτικες ευχές.

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας ευχαριστεί θερμά όλους όσοι βοήθησαν και συνέβαλαν στην άρτια οργάνωση της γιορτής, ιδιαίτερα την συντονίστρια του Πολυφωνικού Καραβανιού Αλίκη Γκανά για το ωραίο τραγούδι παραδοσιακής μουσικής αριθμητικής που διδασκε στα παιδιά. Ένα μεγάλο **Μπράβο** στην Ένωση Ηπειρωτών Ιλίου για την ιδιαίτερη συμμετοχή του παιδικού τμήματός της.

Μια εξαιρετική πρωτοβουλία αγάπης

Το ΔΣ της ΠΣΕ με την ευθύνη της επιτροπής Γυναικών και Αλληλεγγύης, διοργάνωσε, με άκρα επιτυχία, την Τετάρτη, 18 Δεκεμβρίου εκδήλωση αγάπης και προσφοράς, «Το τσάι της Αγάπης», στην αίθουσα της Ομοσπονδίας Μουργκάνας, Γερανίου 44 Ομόνοια.

Η προσέλευση των πατριωτών μας και η όλη ατμόσφαιρα καθόρισαν περιβάλλον καθαρά γιορτινό με έντονο το συναίσθημα της προσφοράς, που το «συντόνιζαν» άλλωστε και οι γιορτινές ημέρες.

Τα έσοδα της εκδήλωσης διατέθηκαν για ανάγκες της Μονής Ντουραχάνη και κυρίως για την κάλυψη αναγκών των Ειδικών Σχολείων στα Γιάννενα.

Ήταν πράγματι ένα ευχάριστο απόγευμα για όλους/ες προσήλθαν, γεμάτο αγάπη που τη συνόδευσαν τα εξαιρετικά γλυκίσματα, κουλούρια, μηλόπιτες, σπανακόπιτες και τυρόπιτες, αναψυκτικά κλπ., όλα προσφορά του Κέτερινγκ LA FOURCHETTE, του πατριώτη μας Έκτορα Ιωάννου, που η Πανηπειρωτική τον ευχαριστεί θερμά.

Θερμές ευχαριστίες προς το ΔΣ της Ομοσπονδίας Μουργκάνας που παραχώρησαν την αίθουσα και σε όλους/ες για τη συμμετοχή και τη συνεισφορά τους.

«ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ ΟΧΘΕΣ 2019»

Ολοκληρώθηκε με επιτυχία ο κύκλος εκδηλώσεων της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας «Ηπειρώτικες Όχθες 2019». Ο πολιτιστικός και περιβαλλοντικός θεσμός, που θεμελιώθηκε το 2010, ταξίδεψε για πέμπτη φορά, από τις 30 Ιουλίου ως την 1η Αυγούστου, χάρη στην δυναμική επανεκκίνησή του από το νέο ΔΣ της ΠΣΕ. Και όπως και στις προηγούμενες διοργανώσεις, όταν αφιέρωσε εκδηλώσεις στην προστασία του Γεφυριού της Πλάκας και του Θεογέφυρου, έτσι και τώρα, ανέδειξε μια σειρά ζητήματα άμεσης προτεραιότητας για τον πολιτισμό και το περιβάλλον.

Αφετηρία του τριήμερου κύκλου εκδηλώσεων, την Τρίτη 30 Ιουλίου, ήταν ο ιστορικός χώρος της Γέφυρας του Κοράκου, στα όρια Ηπείρου και Θεσσαλίας, δίπλα στις όχθες του Αχελώου. Εκδήλωση αφιερωμένη στα Πέτρινα Γεφύρια και την προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με το καλωσόρισμα του Προέδρου του ΔΣ της ΠΣΕ κ. **Μάκη Κιάμου** και τους χαιρετισμούς του Αντιπεριφερειάρχη Άρτας κ. **Βασίλειου Ψαθά**, του Δημάρχου του Δήμου Γεωργίου Καραϊσκάκη κ. **Περικλή Μίγδου**, του εκπροσώπου του Δήμου Αργιθέας κ. **Κώστα Γραμμένου**, του Προέδρου της Ομοσπονδίας Ραδοβυζινών κ. **Γιώργου Κουρτέσα** και του Προέδρου της Αδελφότητας Πηγιωτών κ. **Χρήστου Καπερώνη**. Ακολούθησε αναλυτική παρουσίαση του ιστορικού του Γεφυριού και του αγώνα για την αναστήλωσή του από τον Πρόεδρο της Διανομαρχιακής Επιτροπής Άρτας, Καρδίτσας για την αναστήλωση της Γέφυρας Κοράκου κ. **Μενέλαο Παπαδημητρίου**.

Στο καλλιτεχνικό μέρος της εκδήλωσης το πολυφωνικό σύνολο «Χαονία» ερμήνευσε πολυφωνικά τραγούδια για τα γεφύρια και τα ποτάμια, ενώ η κομπανία των «Λαλητάδων», με τον **Βαγγέλη Κώτσου** στο τραγούδι, απέδωσαν σκοπούς και τραγούδια της Ηπειρώτικης και, ιδιαίτερα, της Τζουμερκιώτικης παράδοσης. Το μουσικό μέρος διανθίστηκε από την απαγγελία ποιημάτων σύγχρονων Ηπειρωτών Λογοτεχνών, σε επιμέλεια του Εφόρου Πολιτισμού της ΠΣΕ κ. **Αλέξανδρου Λαμπρίδη**, που είχε και την συνολικότερη επιμέλεια στις «Ηπειρώτικες Όχθες 2019».

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους σειρά εκπροσώπων και δημιουργών, ανάμεσά τους ο διακεκριμένος εικαστικός **Θεόδωρος Παπαγιάννης** και ο λαογράφος **Μήτορ Μήτσος**. Ξεχωριστή στιγμή ήταν η απαγγελία ποιημάτων από τους ίδιους τους ποιητές – τους **Γιάννη Ζαρκάδη** και **Τάσο Κανάτση** που συνταξίδεψαν με τις «Ηπειρώτικες Όχθες».

Την Τετάρτη 31 Ιουλίου το μεσημέρι, στο πλαίσιο του τριήμερου, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη και ξενάγηση στο Μουσείο «**Θεόδωρος Παπαγιάννης**», στο Ελληνικό Ιωαννίνων. Το καλωσόρισμα έγινε από τον ίδιο τον δημιουργό, που παρουσίασε το σύνολο των εκθεμάτων του Μουσείου, αναφερόμενος στην προσωπική και καλλιτεχνική του διαδρομή. Το Μουσείο που δημιούργησε στο χωριό του αποτελεί φάρο πολιτισμού για όλη την Ήπειρο. Η ΠΣΕ επέλεξε αυτό τον χώρο για να προαναγγείλει δημόσια τη διοργάνωση έκθεσης Ηπειρωτών εικαστικών το 2020 στο Ζάππειο Μέγαρο.

Η συνέχεια, το ίδιο βράδυ, στον Άνω Παρακάλαμο, σε ένα χώρο μεγάλης φυσικής ομορφιάς, εκεί όπου διασταυρώνονται η κάνναβος των γεωτρήσεων των υδρογονανθράκων με την οδό ανέλκυσης ανεμογεννητριών στον Κασιδιάρη, με μια μεγάλη εκδήλωση αφιερωμένη στην προστασία του Περιβάλλοντος, με θέματα – αιχμές την έρευνα/εξόρυξη υδρογονανθράκων, την εγκατάσταση αιολικών πάρκων, την ρύπανση των ποταμών.

Μετά το καλωσόρισμα του Α' Αντιπροέδρου του ΔΣ της ΠΣΕ κ. **Βασίλη Παπαϊωάννου**, έγινε εκτενής παρουσίαση του θέματος της εκδήλωσης από τον κ. **Νίκο Γιαννούλη**, μέλος του ΔΣ της ΠΣΕ, επισημύονα με ιδιαίτερη και πολύχρονη ενασχόληση με ζητήματα περιβάλλοντος. Ο ομιλητής παρουσίασε την κατάσταση όπως διαμορφώνεται με την επέλαση των έργων και την ανάγκη άμεσης προστασίας του περιβάλλοντος και διαφύλαξης της ίδιας της Ηπείρου από όσα επαπειλούν τόσο άμεσα αλλά και δραματικά το παρόν και το μέλλον της.

Το μουσικό μέρος της βραδιάς ξεκίνησε με αφιέρωμα στα πολυφωνικά τραγούδια του Παρακάλαμου καθώς και σε τραγούδια για τον ίδιο τον τόπο, τα βουνά και τους κάμπους της Ηπείρου, με βιωματικούς ερμηνευτές, το Εργαστήρι Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού της ΠΣΕ και την «**Χαονία**». Την σκυτάλη πήραν ο **Γιάννης Χαλδούπης** από τον Παρακάλαμο και οι ΜΥΚΛΙΟΜΟΣ με μουσικές γεμάτες παλμό και ένταση που ταξίδεψαν τους εκατοντάδες θεατές ως αργά μέσα στην νύχτα. Στην όλη εκδήλωση καθοριστική ήταν η κινητοποίηση κατοίκων της περιοχής που στήριξαν την προετοιμασία της.

Οι «Ηπειρώτικες Όχθες» από το ξεκίνημά τους είχαν δι-ασυνοριακό χαρακτήρα, γεφυρώνοντας όχθες των συνόρων με μικρές, συμβολικές εκδηλώσεις στις περιοχές της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία. Αυτή τη φορά πραγματοποιήθηκε συλλογική ιχνηλασία των συνταξιδιωτών στην Δερβιτσάνη της Δερόπολης, περισσότερο ως ταξίδι συλλογικής προετοιμασίας για τα επόμενα βήματα.

Οι «Ηπειρώτικες Όχθες 2019», με τις οποίες συνταξίδεψαν πέρα από τους προαναφερθέντες, ο Γενικός Γραμματέας της ΠΣΕ κ. **Σωτήρης Κολιούσης** και τα μέλη του ΔΣ **Μαρίνα Τζάκου**, **Νατάσα Κοντούλη** και **Κώστας Λιάγκος**, πραγματοποιήθηκαν υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, ενώ έχουν ενταχθεί στο Πρόγραμμα Δράσης του ΥΠ.ΠΟ. για την φετινή χρονιά, μαζί με το Κινηματογραφικό Αφιέρωμα «Ηπειρος, Ηπειρώτες και Κινηματογράφος» που προετοιμάζει η ΠΣΕ για τον Δεκέμβριο.

Η ΠΣΕ εκφράζει τις ευχαριστίες της στους καλλιτέχνες που συμμετείχαν εθελοντικά καθώς και σε όλους στήριξαν τη διοργάνωση των «Ηπειρώτικων Όχθων» Ανάμεσά τους τον Δήμαρχο Βορείων Τζουμερκίων **Γιάννη Σεντελέ**, την Ομοσπονδία Ραδοβυζινών, την Αδελφότητα Πηγιωτών, την «Απείρο» (Πολυφωνικό Καραβάνι), τον Όμιλο Φίλων Μουσείου «Θεόδωρος Παπαγιάννης», τους **Μενέλαο Παπαδημητρίου**, **Γιώργο Κουρτέσα**, **Παναγιώτη Μήτση** (Πρόεδρος Κίνησης «Καθαρός Καλαμάς»).

Ο Χρήστος Δίπλας ήταν ομιλητής στην κοιλιάδα του Αχελώου

Στην αυλή του μουσείου Παπαγιάννη στο Ελληνικό

Στην αίθουσα του μουσείου Παπαγιάννη

Από τη δράση των Ηπειρωτικών Σωματείων

Ο αιώνιος έφηβος των Πατρών!

Ο Πανηπειρωτικός Σύλλογος Πατρών (ΠΣΠ) συμπλήρωσε έναν αιώνα (1919-2019) ζωής και δράσης στην Αχαϊκή πρωτεύουσα.

Με ιδιαίτερη υπερηφάνεια και συγκίνηση, οι Ηπειρώτες της Πάτρας, στις 21 Απριλίου 2019, εορτάσαμε τα 100 χρόνια από την ίδρυση του Συλλόγου μας. Ένας αιώνας κοινωνικής προσφοράς, ένας αιώνας πολιτισμικής δημιουργίας. «Ο αιώνιος έφηβος των Πατρών», όπως πολλοί αρέσκονται να χαρακτηρίζουν το Σύλλογό μας, αποτελεί το έργο τόσων δεκαετιών, που οδήγησε την τοπική κοινωνία, την αυτοδιοίκηση, τους εκπολιτιστικούς φορείς, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τον τύπο και εκλεκτές προσωπικότητες των γραμμάτων και των τεχνών να τον αναγνωρίσουν σαν μια «ζωντανή κυψέλη, πηγή έμπνευσης και δημιουργίας» με όραμα και πίστη για τη διάδοση του ηπειρωτικού λαϊκού πολιτισμού, για πολιτιστική και πνευματική εξύψωση της κοινωνίας μας.

Γράφει ο
Αλέξανδρος Κ. Χάιδας,
πρόεδρος του ΠΣΠ

Οι χιλιάδες Ηπειρώτες, δι-
αμέσου της πολύχρονης πα-
ρουσίας τους, άφησαν βαθιά
το αποτύπωμά τους στην οι-
κονομική, πολιτική, κοινωνι-
κή, πνευματική, θρησκευτική
και πολιτισμική ζωή της πόλης
των Πατρών και της ευρύτερης
περιοχής, κάνοντας τον Πανη-
πειρωτικό Σύλλογο Πατρών να
χαίρει γενικής εκτίμησης και να
υπολογίζεται στους σημαντικώ-
τερους φορείς παραγωγής πολι-
τισμού.

Αν κανείς περιδιαβεί τους δρόμους της Πάτρας και αναζητήσει έργα Ηπειρωτών ή τη συμβολή τους σε έργα, όπως, επίσης, αν ψάξει την ιστορία περιοχών, δεν μπορεί να μην κοινοσταθεί στο «Στρούμπειο» σχολικό συγκρότημα, στη Μητρόπολη Πατρών, στο Δημαρχιακό Μέγαρο, στο πανέμορφο ηπειρωτικής τεχνοτροπίας σπίτι του 1832 που σήμερα στεγάζεται η επιχείρηση DUR, στο απέναντι ακριβώς τριώροφο παλατάκι νεοκλασικό αρχοντικό της οικογένειας Κρεμμύδη, στο δημοτικό θέατρο «Απόλλων», στις περιοχές «Πράσινικα» και «Κουκούλη», στις εκτάσεις πέριξ του πυροσβεστικού της αρτινής οικογένειας Τζί-
νη, κ.α. Επιπλέον, δεν μπορεί να μη μνημονεύσει τις ηπειρωτικές οικογένειες Πάνου, Νικολάου και Λάππια, που μεγαλούργησαν στην Πάτρα, τον εμπορικό οίκο Πετσάλη-Παραμυθιώτη, τις επιχειρήσεις ΑΒΕΞ, Βοσι-
νάκη, Μουστάκη, Ματζέστικ, ΜΙΣΚΟ, Κρόνος, Dimoil, κ.α. όπου βρήκαν εργασία χιλιάδες κόσμου. Επιπλέον, Ηπειρώτες δήμαρχοι της Πάτρας, όπως οι Γ. Τοπάλης, Δ. Βότσης και Γ. Πανταζής, αλλά και Ηπειρώτες υπουρ-
γοί και βουλευτές, όπως οι Γερωκοστόπουλοι, που εκλέγονται εδώ, στη δεύτερη φιλόξενη πατρίδα τους, συνθέτουν ένα δείγμα της μακραίωνης και πολυπλη-
θούς ηπειρωτικής οικογένειας.

Στο πέρασμα αυτού του ενός αιώνα ο Πανηπειρω-
τικός Σύλλογος Πατρών έδειξε και συνεχίζει να φανε-
ρώνει ιδιαίτερη αντοχή και αξιοσημείωτη συνοχή. Ένας
σύλλογος δημοκρατικά ανοικτός σε γόνιμους προβλη-
ματισμούς, προτάσεις, ιδέες, καινοτόμες δράσεις και
συνεργασίες, αφουγκραζόμενος τους προσανατολι-
σμούς της εποχής, πάντοτε, όμως, με γνώμονα τη δι-
ατήρηση και τη διάδοση της μοναδικής και ιδιαίτερης
ηπειρωτικής παράδοσης.

Το καύχημά μας, «το Σπίτι του Ηπειρώτη», έχει
καταστεί χώρος κοινωνικοποίησης για τα παιδιά και
συναναστροφής για τους μεγαλύτερους. Ένας χώρος
πολιτισμού, όπου στεγάζονται μουσείο λαϊκής τέχνης,
αναγνωστήριο, πλουσιότατη δανειστική βιβλιοθήκη,
ιματιοθήκη με τέσσερις σειρές παραδοσιακών ενδυμα-
σιών, καθώς και τμήματα χορευτικά, θεατρικά, μουσι-
κά, χορωδιακά, ηπειρωτικού πολυφωνικού τραγουδιού,
σκακιού, πινκ πονκ, παρελάσεων και μέχρι πρότινος
μπάσκετ. Μάλιστα, τον Ιούλιο του 2018 δημιουργήσαμε
Σύλλογο Εθελοντών Αιμοδοτών, αποκτώντας έτσι σάρ-
κα και οστά ένα αίτημα δεκαετιών εκατοντάδων Ηπει-
ρωτών. Και, βέβαια, ανάμεσα σε όλες τις άλλες δρά-
σεις, σημειώνουμε την επί τριάντα τρία χρόνια ανελλιπή
έκδοση του ποικίλης θεματικής περιοδικού μας με τίτλο
«Ηπειρωτικοί Αντίλαλοι», όπου Ηπειρώτες και μη έχουν
βρει ένα μόνιμο βήμα ελεύθερης έκφρασης.

Δεν είναι, βέβαια, εύκολο να περιγράψει κανείς σε τό-
σες λίγες γραμμές μια τόσο μεγάλη διαδρομή. Αποτελεί,
εντούτοις, ανάγκη να αναφέρουμε τις ξεχωριστές προ-
σωπικότητες που πέρασαν από τη θέση των προέδρων,
καταγράφοντας επιγραμματικά τους: **Γιώργο Χαράλα-
μψη, Δονάτο Σταυρόπουλο, Περικλή Σταματιάδη, Μιχάλη Θεμελή, Γεώργιο Ντόντη, Κων/νο Γκιόλα,**

Εγκαίνια στο «Σπίτι του Ηπειρώτη» στην Πάτρα
από τον εξοχότατο τ. πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας,
Ηπειρώτη, Κάρολο Παπούλια στις 30/11/2007.

**Γεώργιο Σίνα, Δημήτρη Μπογδανόπουλο, Γεώρ-
γιο Παναζή, Χρήστο Αναστασίου, Κώστα Κασίμη,
Σταύρο Ράπτη, Ευάγγελος Τοπάλη, Κώστα Λιαρή,
Μανόλη Μαγκλάρα και Κωνσταντίνο Τσίρη.** Δίπλα
τους στέκουν ακάματοι τα μέλη των εκάστοτε διοικητι-
κών συμβουλίων, οι δάσκαλοι των τμημάτων, επώνυμα
και ανώνυμα μέλη του Συλλόγου, φίλοι του από κάθε
γωνιά της Ελλάδας, αδελφοί σύνδεσμοι και ηπειρώτικες
αδελφότητες, και φυσικά πάρα πολλοί Πατρινοί. Όλοι οι
παραπάνω εργάστηκαν και συνεχίζουν να εργάζονται με
αξιοσημείωτο ζήλο και δημιουργική φαντασία προκειμέ-
νου να υλοποιήσουν- και με την αρωγή της Πανηπειρω-
τικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας- τους συλλογικούς στό-
χους, κάνοντας τον Πανηπειρωτικό σημείο αναφοράς
όχι μόνο τοπικά αλλά και πανελληνίως. Στην υλοποίηση
τούτων των στόχων πρωταγωνιστική υπήρξε η συμβο-
λή των ευεργετών και δωρητών του Συλλόγου μας, οι
οποίοι κατέχουν ξεχωριστή θέση στην καρδιά όλων μας.

Όλα τα παραπάνω είναι παρακαταθήκη πολύ σημα-
ντική, ακόμα, όμως, σημαντικότερη θεωρούμε ότι απο-
τελεί η προσπάθεια να τη διαχειριστούμε, να εμπνευ-
στούμε από αυτή, να την εξελίσσουμε, ακόμα και να τη
μετασχηματίσουμε.

Φέτος, στα 100στά γενέθλια του αγαπημένου Συλ-
λόγου μας, τιμώντας όλους όσοι εργάστηκαν και κόπια-
σαν γι' αυτόν, δίνουμε μια υπόσχεση: να διατηρήσουμε
ζωντανή την «προίκα» που παραλάβαμε και να προ-
σπαθήσουμε να την πολλαπλασιάσουμε, προκειμένου,
μετά από 100 χρόνια, οι επόμενες γενιές να μιλούν με
επαινετικά λόγια για εμάς, όπως εμείς πράττουμε σήμε-
ρα για τις προηγούμενες!

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΙΩΤΩΝ

Σε κλίμα απόλυτης συναίνεσης για την διεκδίκηση
επίλυσης των προβλημάτων των Τζουμέρκων διεξή-
χθη την 1η Δεκεμβρίου 2019 η Γενική Απολογιστική
Συνέλευση της Ομοσπονδίας Τζουμερκιωτών. Ακο-
λούθησαν αρχαιρεσίες. Το Διοικητικό Συμβούλιο που
προήλθε από τις εκλογές συγκροτήθηκε σε σώμα ως
εξής:

Πρόεδρος: **Λαναράς Χρήστος.**
Αντιπρόεδρος: **Γκατζόγιας Χρήστος.**
Γενική Γραμματέας: **Κώστα Ιωάννα.**
Ταμίας: **Καρατζένης Νίκος.**
Έφορος Τύπου- Δημ. Σχέσεων: **Ζανίκας Ανδρέας.**
Αναπληρώτρια Γ. Γραμματέας: **Λαγού Ευαγγελία.**
Αναπληρωτής Ταμίας: **Κώστας Βασίλης.**
Μέλη: **Μασούρας Λευτέρης, Τσατσούλης
Σωκράτης, Κίση Εριφύλη και Τζαχρήστα Βασιλική**
Εξελεγκτική Επιτροπή: **Νάκης Ιωάννης, Νάκη Μαρία,
Τούμπουρος Χρήστος**

Αφιέρωμα στον Αλέκο Κιτσάκη

Μια πολύ ωραία εκδή-
λωση, αφιερωμένη στον
αείμνηστο **Αλέκο Κιτσά-
κη**, διοργάνωσε με πολύ
μεγάλη επιτυχία ο **Σύλ-
λογος Ηπειρωτών Πε-
τρούπολης** στο Θέατρο
Πέτρας στις 10.6.2019.
Το «Αηδόνι της Ηπεί-
ρου», όπως είχε ονομα-
στεί ο μεγάλος συμπα-
τριώτης τραγουδιστής,
άφησε κληρονομιά 2.500
τραγούδια σε όλη την
Ελλάδα. Συγχαρητήρια στο Σύλλογο Ηπειρωτών Πε-
τρούπολης και το Διοικητικό Συμβούλιο.

Ο πρόεδρος του συλλόγου
Κώστας Παπαπάνος απονέ-
μει την πλακέτα στο γιο του
Αλέκου Κιτσάκη

Ιδιόκτητη Στέγη των Ηπειρωτών στα Άνω Λιόσια

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκαν (13-9-
2019) τα εγκαίνια της Στέγης Ηπειρωτών Άνω Λιο-
σίων. Πρόκειται για ένα εξαιρετικό κτήριο όπου θα
στεγαστεί ο Σύλλογος Ηπειρωτών Άνω Λιοσίων.

Στην εκδήλωση συμμετείχε αντιπροσωπεία της Πα-
νηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας με επικεφαλής
τον πρόεδρο **Μάκη Κιάμο.** Επίσης παρευρέθησαν η
έφορος Δημοσίων Σχέσεων **Μαρίκα Γκόννη** και το μέλος
του ΔΣ **Κώστας Παπαπάνος.**

Ο χαιρετισμός του προέδρου της ΠΣΕ στα εγκαίνια της
Στέγης των Ηπειρωτών

Στο χαιρετισμό του ο πρόεδρος της ΠΣΕ τόνισε τα
εξής: «Εκ μέρους του ΔΣ της ΠΣΕ σας χαιρετίζω και σας
μεταφέρω τη χαρά όλων των μελών γιατί επιτέλους ένα
ιστορικό και μεγαλοδύναμο σωματείο Ηπειρωτών βρή-
κε στέγη να καλλιεργήσει και να προωθήσει κατάλληλα
τον Ηπειρώτικο πολιτισμό, την Ηπειρώτικη δημιουργία.
Συγχαίρουμε απόλυτα όλους τους φορείς αυτού του επι-
τεύγματος και ευχαριστούμε τον κ. Δήμαρχο, τον Δήμο
γενικότερα, που έδωσε λύση στο καίριο πρόβλημα της
στέγασης του Συλλόγου. Ευχόμαστε κάθε προσπάθεια
για σωστή δράση και θα είμαστε πάντα στο πλευρό του
Συλλόγου. Η Ήπειρος κρατάει στον κόρφο της τεράστια
αποθέματα πολιτιστικής παράδοσης. Θα τα μεταλαμπα-
δεύσουμε στη νέα γενιά. Αυτός είναι ο σκοπός μας.

Καλή επιτυχία και θερμά συγχαρητήρια».

Το νέο ΔΣ του Συλλόγου Ηπειρωτών Πετρούπολης

Με επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι αρχαιρεσίες για τη
ανάδειξη Διοικητικού Συμβουλίου στο Σύλλογο Ηπει-
ρωτών Πετρούπολης. Το νέο ΔΣ συγκροτήθηκε σε
σώμα ως εξής:

Πρόεδρος: **Παπαπάνος Κώστας**
Αντιπρόεδρος: **Σταθάτος Γεράσιμος**
Γεν. Γραμματέας: **Νταλαμάγκα Μαρία**
Ταμίας: **Τατσάκη Φλωρένια**
Αναπλ. Γραμματέας: **Κοσμά Γεωργία**
Αναπλ. Ταμίας: **Μπότσαρης Θωδωρής**
Υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων: **Κολιονάσιου
Ελένη**

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΒΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ «ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ»

Ο Σύλλογος Ηπειρωτών Βορείου Έβρου και Φίλων
«Απειρωτάν», με αφορμή την ανάληψη πραγματοποί-
ησης του 15ου Ανταμώματος Ηπειρωτών Μακεδονίας
– Θράκης και σε συνδιοργάνωση με τον Δήμο Ορεστιά-
δας (ΔΗΚΕΠΑΟ) πραγματοποίησε από 9 – 17 Ιουνίου
2019 στην πόλη της Ν. Ορεστιάδας ένα μεγάλο εύρος
πολιτιστικών εκδηλώσεων με τίτλο «Θράκη – Ήπειρος,
Ακρίτες Πολιτισμού». Στις εκδηλώσεις πήραν μέρος οι
παρακάτω 12 Ηπειρώτικοι σύλλογοι, από Θράκη, Μα-
κεδονία, Ήπειρο και Χανιά.

Σύλλογος Ηπειρωτών Νομού Ροδόπης, Πανηπει-
ρωτικός Σύλλογος Νομού Σερρών, Πανηπειρωτική
Ένωση Νομού Δράμας, Πανηπειρωτική Ένωση Νο-
μού Καβάλας, Σύλλογος Ηπειρωτών Πτολεμαΐδας,
Σύνδεσμος Συρρακιωτών Ιωαννίνων, Μερακλήδες Αρ-
τας, Μερακλήδες Τζουμέρκων, Πολιτιστικός Σύλλογος
Αγνάντων, Πολιτιστικός Σύλλογος Πλατανιάς, Σύλλο-
γος Ηπειρωτών Νομού Χανίων και Σύλλογος Ηπειρω-
τών Βορ. Έβρου και φίλων «Απειρωτάν».

Καλωσόρισες, νιο γιοφύρι της Πλάκας!

Καλώς ήρθες νέο γεφύρι της Πλάκας! Είσαι το τέταρτο στη σειρά που θα συνδέεις τα Τζουμέρκα με τον κόσμο, κάποτε πραγματικά, σήμερα, ας πιστέψουμε, συμβολικά.

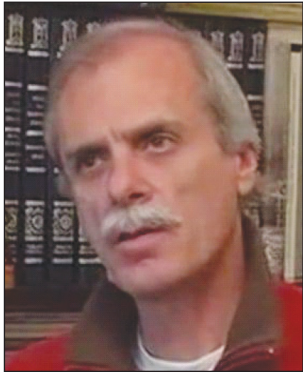
Οι εργασίες -λένε- ολοκληρώθηκαν, μπήκε επιτέλους το «κλειδί», κι έτσι δεν απομένει, παρά το ξεκαλούπωμα, που ημερολογιακά τοποθετείται στα τέλη της άνοιξης. Όπως έλεγαν οι παλιοί μαστόροι, τούτο το χρονικό διάστημα στο οποίο η όλη κατασκευή «σφίγγει», ήταν ιδιαίτερα κρίσιμο, συνιστούσε τη «δοκιμή» του έργου και μόνο τότε -αν όλα αποδεικνύονταν σωστά- εισέπρατταν την τελευταία δόση, γινόταν η εξόφληση.

Στις μέρες μας βέβαια, η τεχνολογία μπορεί να εγγυάται προκαταβολικά και έτσι αξίζουν συγχαρητήρια στους μαστόρους που κοπίασαν, στους επιστήμονες αρχιτέκτονες και μηχανικούς που σχεδίασαν, αλλά και στην πολιτεία που κράτησε επιτέλους το λόγο της και χρηματοδότησε γενναία -άλλωστε μεγάλο ποσοστό ευθύνης τη βάρυνε για την καταστροφή του γεφυριού. Το ίδιο καλείται να πράξει και για τα γεφύρια που δεν χρειάζονται ανακατασκευή, αλλά απλά συντήρηση.

Είναι αλήθεια πως είχα εκφράσει αρκετές επιφυλάξεις για τη σκοπιμότητα της επανακατασκευής αφού ένα μνημείο προϋποθέτει μνήμη, αλλά και για τη δυνατότητα της πιστής εμφάνισης. Μα όλα αυτά, εμπρός στη δικαιολογημένη ευφορία τουλάχιστον των φορέων που ενεπλάκησαν στο εγχείρημα, φαντάζουν πια «μίζερα» και δεν αφορούν παρά εμένα προσωπικά. Για δύο μόνο σημεία -τεχνικό το ένα, ιστορικό το άλλο- επανέρχομαι· δικαιούμαι κι έχω καθήκον να το κάνω...

✓ Έκανε πάντα εντύπωση μια ιδιαιτερότητα του γεφυριού, που την νιώθαμε όσοι το διαβαίναμε, αλλά και που συζητήθηκε από τους ειδικούς της μελέτης και της ανακατασκευής ως κάτι το ασυνήθιστο. Μιλώ για την «κούρμπα» που υπήρχε στην κορύφωση του τόξου, ένα μικρότερο τόξο δηλαδή πάνω στο μεγάλο.

Νομίζω πως δεν ήταν εξαρχής έτσι, αλλά σε μια μεταγενέστερη επισκευή πήρε αυτή τη μορφή -επισκευή που δεν καταγράφηκε. Αποδεικνύεται από την παλαιότερη σωζόμενη φωτογραφία που δημοσίευσα αμέσως μετά την κατάρρευση (είναι του 1901 και βρέθηκε στο αρχείο του τελευταίου σουλτάνου, αφού το γεφύρι έστεκε τότε πάνω στα ελληνοτουρκικά σύνορα). Στην τωρινή ανακατασκευή νομίζω πως θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη. Αλλά και τα στηθαία ήταν εντελώς διαφορετικά.

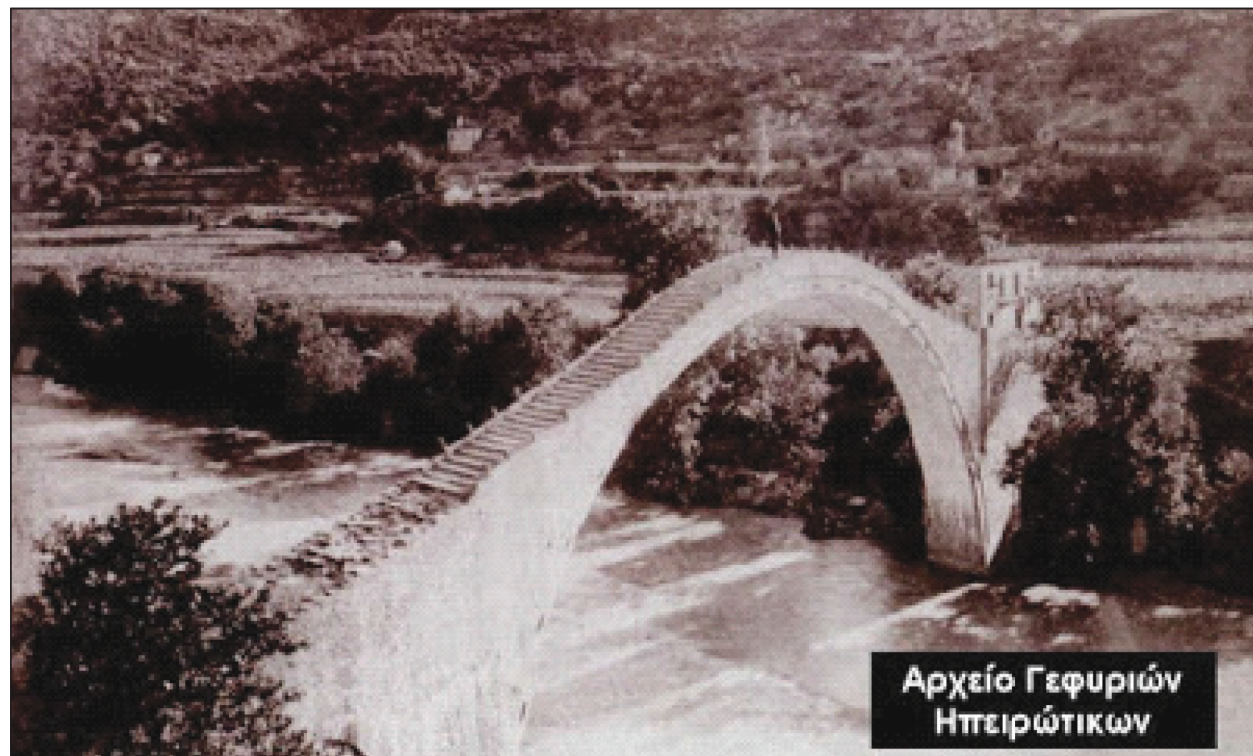

Γράφει ο Σπύρος Μαντάς

✓ Για την αλήθεια και πέρα από κάθε είδους τοπικισμούς, θα πρέπει να πάψει να θεωρείται ο Κώστας Μπέκας, αυτός και μόνο, ο πρωτομάστορας του γεφυριού. Υπάρχουν πια δημοσιευμένα στοιχεία, που αποδεικνύουν πως τούτο έγινε σε συνεργασία με τον εξ ίσου άξιο Ζιώγα Φρόντζο, απ' την Πυρσόγιαννη της Κόνιτσας. Περιορίζομαστε στην παράθεση δύο, των σημαντικότερων:

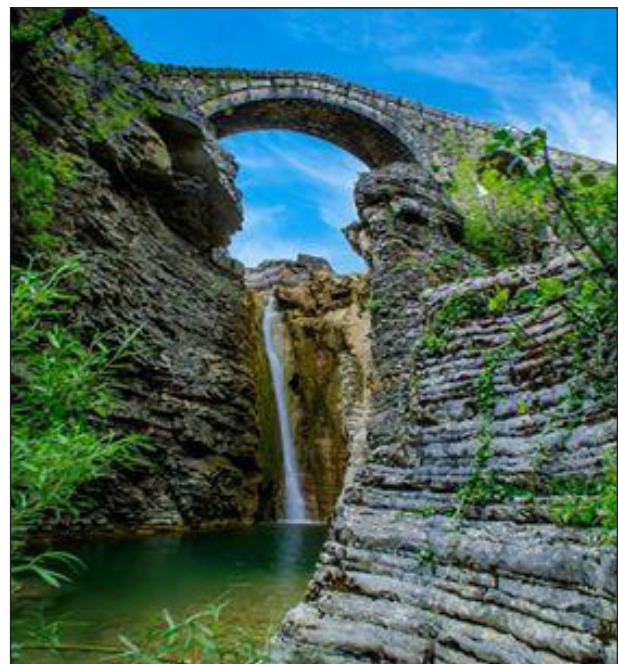
Στο φύλλο 323 της εφημερίδας «Νεολόγος» Κωνσταντινούπολης, της 19ης-31ης Αυγούστου 1869, εποχή δηλαδή που ο Ζιώγας Φρόντζος αγωνίζεται να στεριώσει στην Κόνιτσα το γεφύρι της, επαινείται ο κύριος χορηγός του έργου, ο Ιωάννης Λούλης, ο οποίος, πέρα απ' τη δαπάνη, «ανεδέχετο και την εγγύησιν του αρχιτέκτονος, της ικανότητος του οποίου είχε δείγματα ακριβή εκ της κατασκευής της εν τη επαρχία Τσουμέρκα έτι καταπληκτικώτερας γεφύρας».

Ακόμη, ο γιός του Κώστα Μπέκα, ο δικηγόρος και επί σειρά ετών δήμαρχος Πραμάντων, Νίκος Μπέκας (1857-1962), στα απομνημονεύματά του έχει γράψει: «Αφού τελείωσε το γιοφύρι ο Μαστορογιώργης [ο Ζιώγας Φρόντζος] ήρθε στην Πράμαντα, όπου εφιλοξενήθη από τον συνάδελφό του Μαστορο-Κώστα. Μίαν τότε Κυριακή ο Μαστορογιώργης με πήρε από το χέρι με πήγε σ' ένα Μπακάλικο και μώδωκε ένα κομμάτι Κάντιο γαλάζιο [καραμέλα]. Η χαρά μου σαν παιδάκι ήτο τόσο μεγάλη, όσο και το Κάντιο».

Αρχείο Γεφυριών Ηπειρώτικων

Να σωθούν τα γεφύρια της Ηπείρου

«Το γεφύρι Παλαιοπύργου» σε φωτογραφία του Γιώργου Μάνη

Ο Παλαιοπύργος ανήκει στον Δήμο Πωγωνίου σαν χωριό της Δημοτικής Ενότητας Άνω Πωγωνίου. Το γεφύρι Παλαιοπύργου χτίστηκε πριν από το 1830 και βρίσκεται στη συμβολή δύο λάκκων. Έναν που έρχεται από το «Ρομπατινό» και από τον «Γράβο» και τον άλλον που έρχεται από τον «Μπούδιακου», ανάμεσα από τον λόφο «Κουρί Μάντη» και από το εικόνισμα στη παρακείμενη βρύση. Το σημείο ονομάζεται «Γεφύρι Παλαιοπύργου» και όχι Γκρέτσι, όπως λανθασμένα λέγεται, καθώς η τοποθεσία «Γκρέτσι» βρίσκεται λίγο πιο κάτω, στον αναπαλαιωμένο Μύλο του Παλαιοπύργου. Έχει τρία τόξα, θεμελιωμένα στα βράχια. Το μεγάλο γεφυρώνει το γκρεμό που σχηματίζεται ακριβώς αποκάτω και τα νερά δημιουργούν καταρράκτη! Είναι ένα αληθινό στολίδι αρχιτεκτονικής «στο οποίο εκφράζεται ο τρόπος επιβίωσης και επικοινωνίας των κατοίκων της εποχής εκείνης».

Είναι δείγμα πολιτιστικής κληρονομιάς και θα είναι έγκλημα να χαθεί, όπως το Θεογέφυρο. Η ΠΣΕ δηλώνει πως θα αγωνιστεί για τη σωτηρία κάθε ηπειρωτικού πολιτιστικού δημιουργήματος που δείχνει τη συνέχεια με συνέπεια του ελληνικού πολιτισμού. Η ευαισθητοποίηση όλων μας είναι αναγκαία.

Άφοβος χορευτής στο «Φτερό του καρχαρία»

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας (ΠΣΕ), όπως και ολόκληρη η Ελλάδα, αποχαιρέτησε με οδύνη τον μεγάλο μουσικό - δημιουργό και αγωνιστή-δημοκράτη Θάνο Μικρούτσικο, που έφυγε απ' τη ζωή στις 28 Δεκέμβρη 2019, μετά από μάχη με τον καρκίνο.

Ο Θ. Μικρούτσικος ήταν μεγάλος θαυμαστής της ηπειρωτικής φύσης και μουσικής. Κάθε καλοκαίρι και για πολλές ημέρες είχε ως καταφύγιο ξεκούρασης το «ΞΕΝΕΙ-ΟΝ» του φίλου του Τζουμερκιώτη τραγουδιστή Γιώργου Μεράντζα στον Τσόπελα Πραμάντων. Στην προτελευταία συναυλία του στο «Θέατρο Βράχων» στις 7 Ιουνίου 2018, ο Θ. Μικρούτσικος εκδήλωσε με παραστατικό τρόπο την αγάπη και το θαυμασμό του για την ηπειρωτική μουσική.

Στην πολιτιστική εκδήλωση Μνήμης και Τιμής για τον Άλκη Αλκαίο, που οργάνωσε η ΠΣΕ (19 Δεκεμβρίου 2014) ο Θ. Μικρούτσικος σκιαγράφησε την προσωπικότητά και παρουσίασε την προσφορά του Ηπειρώτη ποιητή σε μια εξαιρετική συνέντευξη στον έφορο πολιτισμού της ΠΣΕ

Ο Θ. Μικρούτσικος διευθύνει και ο Γ. Μεράντζας ερμηνεύει

Αλέξανδρο Λαμπρίδη. Κατέδειξε τη μεγάλη εμπιστοσύνη στη στιχουργική ικανότητα του Αλκαίου υπογραμμίζοντας: «Δεκάδες υψηλής αισθητικής στίχοι με κάνουν να πιστεύω ότι ο Άλκης Αλκαίος ήταν ένας Ποιητής που υποδούταν τον στιχουργό. Εξαιρετικά πρωτότυπος, με τον χρόνο αναγνωρίσιμος-χαρακτηριστικό των μεγάλων δημιουργών- με συνεχή ανατροπή των κεκτημένων του. Αναγνωρίζεται μεν, αλλά με απρόβλεπτο τρόπο ανανεώνεται. Μιλάει για έρωτες θυελλώδεις, για έρωτες αδιέξοδους, μιλάει και προφητεύει τον αποκλεισμό της γενιάς μας. Γράφει στίχους-κλειδιά που ξεκλειδώνουν κι εκφράζουν τη δραματική συγκυρία, είτε πρόκειται για το Ατομικό, είτε πρόκειται για το Όλον. Οι στίχοι του αφορούν τον καθένα από εμάς ξεχωριστά, αλλά και όλους μαζί».

Ανεπανάληπτος μουσικός δημιουργός, γενναίος μαχητής της ζωής μάς διδάξε να μην φοβόμαστε το χορό «στο φτερό του καρχαρία», αν θέλουμε να νικήσουμε κάθε φυσικό ή κοινωνικό καταναγκασμό.

Το έργο του «εκφράζει την ουσία, όχι μόνο μιας περιόδου, αλλά μιας ολόκληρης ιστορικής εποχής. Άχρονο, άτοπο, ανεξάντλητο, αθάνατο».

Παρακαταθήκη του: «Τα πράγματα, φίλες και φίλοι, είναι νόμος, αλλάζουν. Το θέμα είναι να τα αλλάξουμε στη σωστή κατεύθυνση, όχι στο χάος».

Πλήρης και αληθινή η καταξίωσή του ως καλλιτέχνη και περισσότερο ως ανθρώπου -αγωνιστή.

Αντί επιλόγου

«Επιτρέψτε μου να σας πω ότι παρότι πορεύομαι με την πλάτη στον τοίχο, είμαι ένας απόλυτα ευτυχισμένος άνθρωπος».

Είναι αφενός η μουσική μου και κυρίως ο κόσμος που με αγκάλιασε με τέτοια αγάπη, τέτοιο πάθος και μου αναπτερώνει κάθε λεπτό το ηθικό, αλλά είναι και οι πέντε δικοί μου άνθρωποι.

Με τη σημερινή ευκαιρία θέλω να πω σε όλους τους φίλους που είναι σήμερα εδώ:

Μην αφήσετε καμιά στιγμή στη ζωή σας να πάει χαμένη. Ρουφήξτε κάθε δευτερόλεπτο. Ο χρόνος τρέχει τόσο γρήγορα. Διευρύνετε τις γνώσεις σας μέχρι τέλους. Συνεχώς να ονειρεύεστε. Κυνηγήστε την ουτοπία, όπως σας διαβεβαιώνω το έκανα εγώ και θα συνεχίσω, μέχρι τέλους.

Σας ευχαριστώ όλους από καρδιάς».

Με αυτά τα λόγια χαιρέτισε ο Θάνατος Μικρούτσικος τη βράβευσή του για τη συνολική προσφορά του στη μουσική στις 10 Δεκέμβρη 2019 στο Μουσείο Μπενάκη.

Το χαιρετισμό είχε διαβάσει ο γιος του Στέργιος.

«Αιτούμεθα αρμοδίως να καταργηθεί ο

Η ομόθυμη απόφαση του ανοιχτού Γενικού Συμβουλίου της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ) με τη συμμετοχή πολιτικών, κοινωνικών, αποδημικών και αυτοδιοικητικών φορέων στην έκτακτη σύγκληση στις 23 Οκτώβρη 2019.

«Πας Έλλην, χωρίς εξαιρέσιν, έχει το δικαίωμα να επαγρυπνήσῃ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διατάξεων τῆς παρούσης διαθήκης μου και τους εναντίους αυτής να τους υποχρεώσῃ διὰ τοῦ νόμου πρὸς ἀποζημίωσιν και ἀποκατάστασιν τῶν εἰρημνῶν διατάξεων».

Αυτή είναι η προστατευτική διάταξη από πιθανή διασπάθιση και εκμετάλλευση της περιουσίας που κατέλειπε ο **Ευαγγέλης Ζάππας** με τη διαθήκη του. Αλλά πού να φανταζόταν ο μέγας ευεργέτης ότι αυτή η διάταξη της διαθήκης του θα κέντριζε το ενδιαφέρον της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ελλάδα του 21ου αιώνα και μάλιστα σε μια περίοδο μετά από τρία μνημόνια. Βέβαια, από το 2014 είχαν προηγηθεί άστοχες νομοθετικές ρυθμίσεις που

Το προεδρίο στη Γενική Συνέλευση

ανοίγουν την κερκόπορτα για την παραβίαση του «άβατου» των ευεργεσιών και του βιασμού της θέλησης των ευεργετών.

Αυτό ακριβώς το «νεο-θεσμικό πλαίσιο» έδωσε και τη δυνατότητα σε ιδιωτική εταιρεία «σεβόμενη τη βούληση του ευεργέτη», όπως προσχηματικά -αλλά στην πράξη προκλητικά- υποστηρίζει, να διεκδικήσει το ίδιο το Ζάππειο! Έκανε λοιπόν προσφυγή ενώπιον του **Εφετείου Αθηνών** με τη σύμφωνη γνώμη της **Διεθνούς**

Ολυμπιακής Ακαδημίας και της **Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής** με πρόταση η εταιρεία αυτή να δημιουργήσει το **Μέγαρο Ολυμπίων**. Να δημιουργήσει, δηλαδή, το Ολυμπιακό Μουσείο στο Ζάππειο και να «αναδείξει» την τεράστια οικονομική σημασία από την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων του Ζάππειου. Αυτά έγιναν πριν από ενάμιση χρόνο. Η αίτηση απορρίφθηκε. Όμως η εταιρεία επανήλθε με νέα αίτηση.

Η αντίδραση στα σχέδια να «ιδιωτικοποιηθεί το Ζάππειο» αλλά και η δεδηλωμένη απόφαση, το μέγα κληροδοτήμα να παραμείνει στο Δημόσιο, «σύμφωνα με τη θέληση του διαθέτη και το περιεχόμενο του ευεργετισμού» ήταν άμεση καθολική και δυναμική. Ξεπέρασε τα στενά ηπειρωτικά όρια.

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας (ΠΣΕ) πρωτοστάτησε στην άμεση κινητοποίηση των απόδημων Ηπειρωτών. Στις 23 Οκτώβρη 2019) η ΠΣΕ συγκάλεσε Γενικό Συμβούλιο (ΓΣ) ανοιχτό σε όλους τους πολιτικούς και κοινωνικούς φορείς προκειμένου να οργανωθεί η άμυνα και να παραμείνει το Ζάππειο στη σημερινή διαχειριστική του κατάσταση.

Πλήθος ήταν και τα μηνύματα που έφτασαν στην εκδήλωση. Αντιπροσωπευτικό του πνεύματος όλων των μηνυμάτων είναι η δήλωση του Δημάρχου Ιωαννίνων

Μωϋσή Ελισάφ: «Το Ζάππειο αποτελεί ένα εμβληματικό κτήριο. Ένα κτήριο ταυτόσημο με την Ηπειρωτική ευεργεσία, με την προσφορά των Εθνικών Ευεργετών. Είναι καθήκον όλων να δι-

ΟΜΟΦΩΝΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗ

Εκφράζουμε σήμερα (23/10/2019) ΟΜΟΦΩΝΑ την απαίτηση των Ηπειρωτών, αλλά και όλων των Ελλήνων, να μην υπάρξει ούτε η παραμικρή σκέψη για την αλλαγή των σκοπών της λειτουργίας του Ζαππείου Μεγάρου. Τα εθνικά κληροδοτήματα είναι στοιχεία της εθνικής μας κληρονομιάς και γι' αυτό ανήκουν σ' όλους τους Έλληνες, δεν εντάσσονται, «στα υπό εκμετάλλευση» και, φυσικά, δεν είναι δυνατόν να τα διαχειριστούν ιδιωτικά συμφέροντα.

Εξαγγέλλεται η σύγκληση επιστημονικής ημερίδας για την εξέταση του νομικού πλαισίου λειτουργίας των κληροδοτημάτων.

Αιτούμεθα αρμοδίως να καταργηθεί ο ισχύων νόμος για τα κληροδοτήματα. Οι νόμοι που διέπουν τη λειτουργία των κληροδοτημάτων πρέπει να διασφαλίζουν το δημόσιο συμφέρον και να αποκλείουν κάθε επιχειρηματική δράση άμεση ή έμμεση. Αναθέτουμε στο Διοικητικό Συμβούλιο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας την υλοποίηση με κάθε μέσον της παρούσης απόφασης.

αφυλαχθεί και να παραδοθεί απόφιο στις επόμενες γενιές. Κανένας Ηπειρώτης δεν μπορεί να διανοηθεί ότι το Ζάππειο μπορεί να περάσει στον έλεγχο μιας ιδιωτικής εταιρείας, κανένας Ηπειρώτης δεν μπορεί να αποδεχθεί ότι το κόσμημα της πρωτεύουσας θα υπηρετήσει άλλους σκοπούς».

Οι Ομιλητές

Την εισήγηση στο ΓΣ έκανε ο πρόεδρος της ΠΣΕ **Μ. Κιάμος** τονίζοντας ότι τα εθνικά ευεργετήματα ανήκουν σε όλους τους Έλληνες.

Εκ μέρους όλων των παρευρισκομένων βουλευτών μίλησε ο βουλευτής Ιωαννίνων **Σταύρος Καλογιάννης** ο οποίος δήλωσε

Προτεραιότητα στα σχολεία

Το 1ο Δημοτικό Σχολείο Φιλιατών που χρηματοδοτείται κάθε χρόνο σύμφωνα με της Διαθήκη του Ευ. Ζάππα. (Φωτ.: Βαγγέλης Αναστασίου)

Τα σχολεία ήταν στο επίκεντρο των ευεργεσιών του **Ευ. Ζάππα**, όπως προκύπτει απ' το άρθρο 6 της διαθήκης του.

Το άρθρο 6 προβλέπει: «Κληροδοτώ επίσης ετησίως τα εξής: α) φράγκα τρεις χιλιάδες εις το σχολείον εν των χωρίων Λέκελι της Ηπείρου, το οποίον ο ίδιος εσύστησα και διατηρώ, να κτίση εις αυτό κοντά εκεί η Ζάππειος Επιτροπή δωμάτια διά κατοικίαν διδασκάλου· β) φράγκα χίλια διακόσια εις το Παρθεναγωγείον εν τω χωρίω Δρόβιανι της Ηπείρου· γ) φράγκα χίλια διακόσια εις το σχολείον Δέλβινο επίσης της Ηπείρου· δ) φράγκα χίλια διακόσια εις το σχολείον εν Φιλιάταις· ε) φράγκα χίλια εις το σχολείον χωρίου Κηπαρού της Χειμάρρας Ηπείρου· ζ) φράγκα χίλια διακόσια εις τας δύο κοινότητες χωρία Κάριανη και Κακόση προς διατήρησιν δημοτικών σχολείων εις την εκκλησίαν Κάριανης· η) φράγκα πεντακόσια εις το χωρίον Χουντουκούκι προς διατήρησιν ενός ιερέως, όστις να διδάξη και τα παιδιά εις κελλί της Εκκλησίας».

Αν πάρουν τα ευεργετήματα των Ηπειρωτών από την Αθήνα θα μείνει το νέφος και η Ακρόπολη!

Για το θέμα των Κληροδοτημάτων έχουν γραφεί και γράφονται, πολλά βιβλία, μελέτες και άρθρα στον Ηπειρωτικό, κυρίως, τύπο, και συνάμα οργανώνονται πολυποικίλες εκδηλώσεις και Ημερίδες για να τιμηθούν οι Ευεργέτες, Εθνικοί και Τοπικοί, και για να αναδειχθούν διάφορα θέματα κακοδιαχείρισης και δυσλειτουργίας τους, με αποτέλεσμα να μη τηρείται η βούληση των Ευεργετών.

Έτσι, δεν θα είχαν ιδιαίτερη σημασία οι αναφορές και οι επιστημόσεις που θα παραθέσω στο κείμενο αυτό, αφού ανάλογα κείμενά μου φιλοξενήθηκαν κατά καιρούς στις (φιλόζενες) σελίδες του Πρωινού Λόγου και σε άλλα έντυπα. Όμως, δύο γεγονότα μου επέβαλαν την σύνταξη του κειμένου αυτού, αποδεχόμενος σχετική πρόταση της ΠΣΕ, η οποία πρωτοστατούσε πάντα για την εξασφάλιση της καλής λειτουργίας των Κληροδοτημάτων, ήτοι: α) η επανακυκλοφορία της **Εφημερίδας «ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ»**, που επί χρόνια εξέδιδε η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία της Ελλάδος, μετά την παύση της κυκλοφορίας της, από το έτος 2002 και β) η πανηγυρική ανάδειξη του θέματος της προστασίας των Κληροδοτημάτων, στην καθιερωμένη μεγάλη ετήσια γιορτή των Ηπειρωτών «**ΠΙΤΑ ΤΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΗ**» στο **Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, στις 26 Ιανουαρίου 2020**, μετά την επιδειχθείσα έντονη προσπάθεια πολυεθνικής εταιρείας, με προσφυγή της στο Εφετείο Αθηνών να επιτύχει ιδιωτικοποίηση του μεγαλύτερου Εθνικού Κληροδοτήματος, των Βαγγέλων και Κωνσταντίνου Ζάππα, υπόθεση που εκκρεμεί στο Εφετείο, σε δίκη που μετέχω ως δικηγόρος της ΠΣΕ.

Για τους λόγους αυτούς, γράφω το κείμενο αυτό για να δημοσιευθεί στο πρώτο φύλλο της επανεκδιδόμενης **ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ**, χάριν της πρωτοβουλίας του άριστα νεοσυγκροτηθέντος **ΔΣ** της ΠΣΕ.

Για να αποφυγώ στο κείμενο αυτό γνωστές επαναλήψεις για την παθογένεια της λειτουργίας των Κληροδοτημάτων και την αδιαφάνεια διαχείρισής του πλούτου τους, μέσα στα περιορισμένα πλαίσια γραφής ενός άρθρου, εκθέτω τα ακόλουθα, συνοπτικά, για τον καταποτισμό του αναγνώστη, για να γνωρίζει τι είναι **Κληροδοτήματα** και τι είναι κοινωνικής περιουσίας, ποιο είναι το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους, πόσα είναι τα **Κληροδοτήματα**, ποια είναι η περιουσίας τους, πώς διοικούνται, ποιος είναι υπόχρεος της τήρησης της βούλησης του διαθέτη και ποιος ελέγχει, αν πράγματι τηρείται η βούληση του διαθέτη και με ποιο τρόπο μπορεί να θεραπευθούν οι σοβαρές, εγκληματικές θάλεγα, παθογένειες λειτουργίας και διαχείρισής των Κληροδοτημάτων.

Κληροδοτήματα θεωρείται η διάθεση περιουσιακών στοιχείων, ακινήτων και κινητών, που διατίθενται με συστατική πράξη, ήτοι με διαθήκη ή πράξη δωρεάς, με την οποία καταλείπεται περιουσία υπέρ του Δημοσίου, νομικού προσώπου ή φυσικού προσώπου για κοινωνική σκοπό, δηλαδή επωφελής στο κοινό, στην κοινωνία. Με το πρώτο άρθρο του ν. 4182/2013 (Κώδικας κοινωνικών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις) ορίστηκε ότι, οι όροι «κοινωνική περιουσία», «περιουσία» και «εθνικό κληροδοτήμα» ταυτίζονται. Με το νόμο αυτό καταργήθηκε ο ν. 2039/1939 (Κώδικας Κληροδοτημάτων) και ο όρος «το κληροδοτήμα» αντικαταστάθηκε με τον όρο «Κοινωνική περιουσία» ή «περιουσία». Έτσι, ένας όρος που ως έννοια ταύτιζε την εθνική ευεργεσία με «οικονομικό και πολιτισμικό αγαθό του Έθνους μας», μετατράπηκε, με νομοθετική διάταξη, σε εμπορικό αγαθό, για να διευκολύνει την ένταξή του στο εμπόριο, παρακάμπτοντας τη Συνταγματική διάταξη που χρησιμοποιεί τον όρο «κληροδοτήμα» και απαγορεύει τη διάθεση της καταλειπομένης περιουσίας, πέραν της βούλησης του διαθέτη – ευεργέτη.

Οι διαθέτες των Εθνικών ευεργετών είναι μνημεία λόγου και ήθους και διαβάζοντας το περιεχόμενό τους υποκλίνονται με σεβασμό στη μνήμη τους. Θάπρεπε τα κείμενα αυτά να διδάσκονται σε κάποια βαθμίδα της εκπαίδευσης, γιατί αποτελούν την ευγενέστερη έκφραση της ελληνικής ψυχής και πηγή φρονητισμού.

Έξω από την Τουρκοκρατούμενη Ελλάδα καλλιεργούνταν από τους λόγιους Έλληνες (Κοραή – Φερραίος, κτλ.) το πνεύμα της εθνεγερσίας και της απελευθέρωσης από τον Οθωμανικό ζυγό. Ο Δάσκαλος του Γένους Αδαμάντιος

Η εκπλήρωση της

Κοραής διακήρυττε ότι «Το έθνος για να λυτρωθεί, πρέπει πρώτα να μορφωθεί». Ο πρωτομάρτυρας του έθνους αοιδός Ρήγας Φεραίος διακήρυττε «Απ' τα γράμματα γεννιέται η προκοπή, με την οποία λάμπουν τα ελεύθερα έθνη». Ο Δομνολής στη διαθήκη του γράφει ότι «...να μεταχειρισθώμεν παν μέσον προς διάδοσιν της δημοσίας εκπαίδευσως εν Ελλάδι».

Έτσι, για την εκπλήρωση του εθνικού αυτού πόθου, αυτοστρατεύθηκαν οι ευεργέτες Ηπειρώτες και διέθεσαν τον δυσκολοαποκτημένο πλούτο τους για την εθνεγερσία και για την εκπαίδευση των νέων, για την ανόρθωση της νέας Ελλάδας. Με χρήματά τους δημιουργήθηκαν, το Ζάππειο Μέγαρο και η περιοχή του, το Αρσάκειο, το Τσίτσειο Αθηνών, η Ακαδημία, το Πανεπιστήμιο, το Πολυτεχνείο, το Αστεροσκοπείο, η Εθνική Βιβλιοθήκη, το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, το Βαρβάκειο Λύκειο, η Γεωργική Σχολή, ο Βοτανικός Κήπος, το Στάδιο, η Σχολή Ευελπίδων, οι Φυλακές και το Θωρηκτό Αβέρωφ, η Ριζάρειος Σχολή και τόσα άλλα κοινωνικά ιδρύματα και έργα, που σήμερα κοσμούν την πρωτεύουσα του Ελληνικού Κράτους.

Όταν η εθνεγερσία πέτυχε, το νέο Έθνος, με την πρώτη συστατική του πράξη (Ιανουάριος 1822), το Σύνταγμα, εκτιμώντας ότι οι Εθνικοί Ευεργέτες και οι Εθνικές Ευεργεσίες αποτελούν εθνικό, οικονομικό και πολιτισμικό κεφάλαιο, θεώρησε ότι πρέπει να υπάρχει και να διασφαλισθεί απόλυτος σεβασμός στο περιεχόμενο και τους όρους της διαθήκης, που μ' αυτή καταλείπεται κάποιο κληροδοτήμα για κοινωνικές σκοπούς, ώστε ο κοινός νομοθέτης να μη μπορεί να παρεμβαίνει ευκαιριακά στην αλλοίωση της βούλησης του διαθέτη.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας, ερμηνεύοντας τις παραπάνω διατάξεις (άρθρο 109), δέχθηκε τα εξής: «**Απαγορεύεται** η μεταβολή, όχι μόνο του κοινωνικού σκοπού της διαθήκης, αλλά και του περιεχομένου εν γένει αυτής ή των όρων που τίθενται σ' αυτή, **άρα και επί του τρόπου διαχείρισής της καταλειφθείσας περιουσίας ως και του τρόπου διοικήσεως των κληροδοτημάτων**».

Έτσι, τα θέματα που αφορούν, α) την πιστή τήρηση της βούλησης του διαθέτη, β) την πιστή τήρηση και εκπλήρωση των σκοπών του διαθέτη και γ) τον τρόπο διοίκησης και διαχείρισης των κληροδοτημάτων, ρυθμίζονται κατά τρόπο απόλυτο, νομοθετικά και νομολογιακά.

Στο πλαίσιο αυτό της συνταγματικής προστασίας της βούλησης των διαθέτων, θεσπίστηκε ο πρόσφατος νόμος 4182/2013, στον οποίο δόθηκε, άστοχα, ο τίτλος «Κώδικας κοινωνικών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις», ο οποίος αντικατέστησε τον Α.Ν. 2039/1939 (Κώδικας Κληροδοτημάτων), ένα άρτιο νομοθέτημα, η ισχύς του οποίου διήρκεσε 70 χρόνια και συνάμα αντικατέστησε τον καταστάνα εθνικό όρο «Κληροδοτήματα» με τον εμπορικό όρο «Κοινωνικές Περιουσίες». Με το νέο νόμο, προχρησιμοποιήθηκε και εν τάχει ψηφισμένο στο Τμήμα Διακοπών της Βουλής, ρυθμίζεται πλέον η όλη λειτουργία των Κληροδοτημάτων, **ως περιουσίες** και όχι **ως Κληροδοτήματα**, όρος που εμπεριέχει, τόσο την περιουσία ως οικονομικό αγαθό, όσο και ως ηθικοπολιτισμικό αγαθό, την ευεργεσία. Είναι πρόδηλο ότι στους όρους αυτούς αποδίδεται διαφορετική ερμηνεία και γι' αυτό άλλωστε μετονομάστηκε ως «περιουσία» που είναι όρος εμπορικός, οικονομικός.

Με το νέο κώδικα (ν. 4182/2013) προβλέφθηκε «μοίρασμα» των Κληροδοτημάτων, στις 13 Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας, στο πνεύμα της αποκέντρωσης του Κράτους. Το τραγικό και ολέθριο αποτέλεσμα της κατανόησης (αποστολής των φακέλων κληροδοτημάτων) στις Περιφέρειες είναι: **1) Να μη γνωρίζει το Υπουργείο Οικονομικών**, πόσα κληροδοτήματα υπάρχουν, πόσα είναι εκκαθαρισμένα, δηλαδή να έχει ελεγχθεί το Κληροδοτήμα, ώστε να καταγραφεί, α) Ο διαθέτης, β) ο εκτελεστής της βούλησης του διαθέτη που θα διαχειρίζεται την καταλειπόμενη περιουσία, γ) ποια είναι

ισχύων νόμος για τα κληροδοτήματα»

την ευαισθησία του για το θέμα, αλλά «δεν έχουμε καμιά επίσημη ενημέρωση». Διαβεβαίωσε πως «παρακολουθούμε το θέμα στενά. Σε ό,τι μας αφορά, το πολιτικό κομμάτι, είπε, «θα ζητήσουμε ενημέρωση και θα σας ενημερώσουμε ώστε από κοινού να κάνουμε τα επόμενα βήματα».

Ακολούθως έλαβαν το λόγο οι **Κώστας Αλεξίου, Γιάννης Ζώης και Γιώργος Δόσης** οι οποίοι διετέλεσαν πρόεδροι της ΠΣΕ και τόνισαν πως είναι απόλυτα σωστή η προσπάθεια της ΠΣΕ και πρέπει ως Ηπειρώτες και Έλληνες «να επαγρυπνούμε», και να πρωτοστατούμε στον αγώνα αυτό της ΠΣΕ. Παρέμβαση έκανε και ο Γενικός Γραμματέας της ΠΣΕ **Σωτήρης Κολιούσης**. «Καλέσαμε το Γενικό Συμβούλιο σε συνεδρίαση εκτάκτως με θέμα τα κληροδοτήματα γενικά, με αφορμή τις εξελίξεις στο Ζάππειο.

Και αυτό γιατί θεωρούμε ότι η επαναλαμβανόμενη προσπάθεια για την αλλαγή των σκοπών του Ζαππείου και η ανάληψη της διαχείρισής του από επιχειρηματικό όμιλο δεν είναι κεραυνός εν αιθρία, αλλά έχει αναφορά στο ισχύον νομικό πλαίσιο της διαχείρισης των κληροδοτημάτων, το οποίο άλλαξε επί τα χέρω το 2013 (Ν. 4182/2013)».

Όλοι οι ομιλητές τόνισαν την αναγκαιότητα να παραμείνει το ΖΑΠΠΕΙΟ ως καθαρό Εθνικό Κληροδοτήμα και να μην πραγματοποιηθεί ουδεμία αλλαγή και διαφοροποίηση

Γενική άποψη του ανοιχτού Γενικού Συμβουλίου της ΠΣΕ στις 23.10.2019

της ερμηνείας της διαθήκης του Ζάππια.

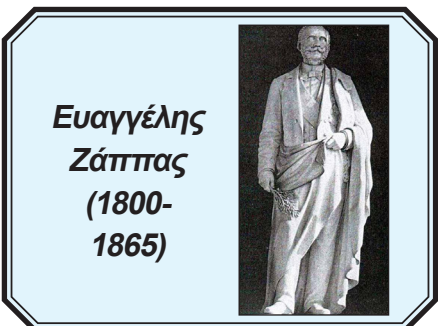
Ανάμεσα στους παρευρεθέντες ήταν οι πρώην υπουργοί Γιάννης Μπαλάφας (και νυν βουλευτής στη Β' Αθηνών) και Αντώνης Φούσας. Επίσης οι βουλευτές: **Αμυράς Γιώργος** (Ιωαννίνων),

Σταύρος Καλογιάννης (Ιωαννίνων), **Γκόκας Χρήστος** (Άρτας), **Στύλιος Γιώργος** (Άρτας), **Κεφαλά Αλεξάνδρα-Μαρία** (Ιωαννίνων) και **Γιόγιακας Βασίλειος** (Θεσπρωτίας). Παρόντες ήταν οι: **Λώλος Ιωάννης**, δήμαρχος Ηγουμενίτσας ως εκπρόσωπος της ΠΕΔ, **Σεντελής Γιάννης**, δήμαρχος Βορείων Τζουμέρκων, **Καψάλης Κώστας**, δήμαρχος Πωγωνίου

Βασίλης Ψαθός, Αντιπεριφερειάρχης Άρτας, **Βάββας Βασίλειος**, Αντιδήμαρχος Ιωαννίνων, **Γαλίτσας Νίκος**, Αντιδήμαρχος Πωγωνίου, **Γκόγκος Χρήστος**, Πρόεδρος

Δημοτικού Συμβουλίου Πωγωνίου καθώς και πλήθος δημοτικών και περιφερειακών Συμβούλων.

Η παρουσίαση των αντιδράσεων, των αποφάσεων, των μηνυμάτων και των ανακοινώσεων για το Ζάππειο, θα συνεχιστεί και στα επόμενα φύλλα της εφημερίδας.

Ο πρόεδρος της ΠΣΕ στην εισήγησή του στο ανοιχτό Γενικό Συμβούλιο είπε τα εξής:

Κυρίες και κύριοι,

Καλώς ήλθατε στο σπίτι του απόδημου Ηπειρώτη, στην έδρα της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, εδώ όπου σε καθημερινή βάση χτυπά η καρδιά του Ηπειρώτη, λυγρόκορμη, λεβέντισσα και πατριωτική. Το τονίζω αυτό γιατί πάντα ο Ηπειρώτης στο διάβα των αιώνων διακρίνονταν, χωρίς υστεροβουλία, από τη φιλοπατρία, την ευγένεια και τον ευεργετισμό. Πάντοτε υπήρξε υπόδειγμα συνετού πατριώτη με εθνική υπερηφάνεια και ουσιαστική κοινωνική συνδρομή. Το ένα το απέδειξε στα βουνά της Πίνδου, όπου με την Αντίστασή του κατά του κατακτητή κράτησε όρθια την εθνική τιμή. Η κοινωνική του συνδρομή είναι πασιφανής και σε καθημερινή βάση το διαπιστώνει ο νεοέλληνας. Ζάππειο, Ακαδημία, Καλλιμάρμαρο, Αστεροσκοπείο, Σχολή Ευελπίδων, Μέγαρο Μελά, Εθνική Τράπεζα, Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αρσάκειο, Αρχαιολογικό Μουσείο και τόσα άλλα. Τα εθνικά αυτά ευεργετήματα δηλώνουν την αδάμαστη ηπειρώτικη ψυχή και συνθέτουν το μεγαλείο του Ηπειρώτη. Επομένως ανήκουν σ' όλους τους Έλληνες, δεν εντάσσονται, «στα υπό εκμετάλλευση» και, φυσικά, δεν είναι δυνατόν να τα διαχειριστούν ιδιωτικά συμφέροντα. Αυτά λοιπόν τα ιδιωτικά συμφέροντα επιδιώκουν σήμερα τη «διαχείριση» του Ζαππείου, παραμερίζοντας εντέχνως κάθε σκέψη και κάθε πράξη που απορρέει από τη διάθεση του Ευαγγέλη και Κωνσταντίνου Ζάππα και, περαιτέρω, από την έννοια του ευεργετισμού και της εθνικής αλληλεγγύης. Εκείνο το οποίο μπορού-

Θέλησης των ευεργετών

τα περιουσιακά στοιχεία του Κληροδοτήματος, δ) ποιοι είναι οι κοινωφελείς σκοποί που ορίζει ο διαθέτης με τη συστατική πράξη του Κληροδοτήματος (διαθήκη), δ) πού διατίθενται οι πόροι του κληροδοτήματος, **2) Να μη γνωρίζει κανείς ή καμία Αρχή** πόσα Κληροδοτήματα είναι μη εκκαθαρισμένα, **3) Να μη γνωρίζει σήμερα το Υπουργείο Οικονομικών** ή οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, **ποια είναι η συνολική αξία όλων των Κληροδοτημάτων.**

Έτσι, έναν μεγάλο οικονομικό πλούτο, αμύθητο, που υπάρχει μέσα στη Χώρα, τον διαχειρίζονται μη γνωστά πρόσωπα και με απόλυτη αδιαφάνεια, καίτοι ο Εισηγητής του «Κώδικα κοινωφελών περιουσιών» γράφει, ότι το ζήτημα αυτό, «είναι μέγιστης εθνικής σημασίας, τόσο από ηθικής πλευράς, ώστε να τιμάται ο ευεργέτης, όσο και από κοινωνικής πλευράς, ώστε να επιτελούνται κοινωφελείς σκοποί και να υποβοηθείται η κοινωνική αποστολή του κράτους».

Όμως, για να καταδειχθεί η παντελής «αδιαφορία» του πολιτικού συστήματος, ανεύρεσης, ελέγχου και αξιοποίησης του εθνικού αυτού πλούτου, εκθέτω τα εξής:

Στα πρακτικά της Βουλής των Ελλήνων (Τμήμα Διακοπών Θέρους 2013), στη Συνεδρίαση της 27.8.2013, αναγράφεται ότι ο Κυβερνητικός Εισηγητής του νομοσχεδίου για τα Εθνικά Κληροδοτήματα κατέθεσε ότι **«στις 25.6.1999, το σύνολο των κληροδοτημάτων που ήταν τότε 9.203, εκ των οποίων τα 7.086 δεν είχαν εκκαθαρισθεί».** Ο αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών, ανέφερε στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή, στις 3.7.2013, ότι οι ανεκκαθαρίστες κοινωφελείς περιουσίες ανέρχονται σε 10.348.

Σύμφωνα με το άρθρο 109 του Συντάγματος και το άρθρο 2 του εκτελεστικού νόμου 4182/2013, «η πιστή τήρηση και επακριβής εκτέλεση της βούλησης των διαθετών και δωρητών, με την οποία διατίθενται περιουσιακά στοιχεία με κληρονομία, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Κράτους ή χάριν κοινωφελών σκοπών, αποτελεί υποχρέωση του Κράτους».

Η διοίκηση και διαχείριση των κληροδοτημάτων ανήκει αποκλειστικά και μόνο στον εκτελεστή της διαθήκης, ο οποίος ορίζεται από το διαθέτη στη διαθήκη (ΟΛ. ΣτΕ 1433/1986), σύμφωνα με το άρθρο 109 Σ., τελεί όμως υπό την εποπτεία και τον έλεγχο του Κράτους, υπαγόμενος στην πειθαρχική εξουσία της Εποπτικής Αρχής. Όμως, ο προβλεπόμενος από το νόμο έλεγχος του Υπουργείου Οικονομικών της διαχείρισης των κληροδοτημάτων, δεν είναι ουσιαστικός και περιορίζεται στην τήρηση των διατάξεων της διαθήκης και των διατάξεων του νόμου, που έχουν χαρακτήρα δημόσιας τάξης (ΟΛ. Α.Π. 8/1994).

Η ΠΣΕ αναδεικνύει φέτος, στην μεγάλη γιορτή της «ΠΙΤΑ ΤΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΗ», το θέμα της προστασίας των Κληροδοτημάτων, ως μέγιστης εθνικής σημασίας, λόγω της εκδηθιρσίας προσπάθειας, από πολυεθνική εταιρεία και ιδιώτες, να ανατεθεί σ' αυτούς η εκμετάλλευση του ΖΑΠΠΕΙΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ και της γύρω περιοχής του, του σημαντικότερου Εθνικού Κληροδοτήματος.

Από την εταιρεία αυτή κατατέθηκε αίτηση στο Εφετείο Αθηνών, σύμφωνα με το άρθρο 825 Κ.Πολ.Δικ. και το άρθρο 109 του Συντάγματος, με αίτημα να αναγνωριστεί η απόφασή του ότι δεν εκπληρώνεται η βούληση των Κ. και Β. Ζάππα και γι' αυτό θα πρέπει, ερμηνευμένης αναλόγως της διαθήκης του, να ανατεθεί σ' αυτούς η δημιουργία ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ, στο χώρο του Μεγάρου, μετονομαζόμενου αυτού από ΖΑΠΠΕΙΟ σε ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ. Η αίτηση αυτή, στην εκδίκαση της οποίας και προς απόκρουσή της παρέστη η ΠΣΕ, ως παρεμβαίνουσα, δι' εμού, **απορρίφθηκε.** Οι αιτούντες άσκησαν κατά της απορριπτικής απόφασης αίτηση ανάρreσης, η οποία και εκδικάστηκε στον Άρειο Πάγο στις 20.9.2019 και αναμένεται η έκδοση της απόφασης. Η ίδια εταιρεία κατέθεσε νέα αίτηση στο Εφετείο Αθηνών, βελτιώνοντας το περιεχόμενό της, ώστε τυπικά να μη καλύπτεται από το δεδικασμένο ή την εκκρεμοδικία και να μπορεί να εκδικασθεί. Επ' αυτής ορίστηκε δικάσιμος η 15.10.2019, η οποία ανεβλήθη για την 4.2.2020 για να συνεδικασθεί με τις παρεμβάσεις που ασκήθηκαν.

Η ΠΣΕ, πέρα από τη νομική υπεράσπιση του Κληροδοτήματος, προκάλεσε συγκεντρώσεις και οργάνωσε ενημερωτικές ημερίδες, στις οποίες

μετείχαν εκπρόσωποι των κομμάτων, εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Πανεπιστημιακοί και πολλοί εκπρόσωποι Πολιτιστικών φορέων και των Αποδημικών Οργανώσεων, ώστε να αποτραπεί και εξωδικαστικά η επιδιωκόμενη μεταβολή των σκοπών των Εθνικών Ευεργετών Β. και Κ. Ζάππα.

Σχετικά με το θέμα αυτό, το οποίο χειρίζομαι για λογαριασμό της ΠΣΕ και λόγω της μεγάλης δημοσιότητας που έλαβε, κρίνω σκόπιμο να παραθέσω και τα εξής:

Σύμφωνα με το άρθρο 109 του Συντάγματος, το άρθρο 10 το ν. 4182/2013 (Κώδικας Κοινωφελών Περιουσιών) και το άρθρο 825 Κ.Πολ.Δικ., εάν η βούληση του διαθέτη δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος της, ή αν υπάρχει αμφιβολία περί του περιεχομένου της βούλησής του διαθέτη ή αμφισβήτηση επ' αυτού, αυτή επιλύεται από το αρμόδιο δικαστήριο, το οποίο καθορίζει τον τρόπο της επωφελέστερης ή ασφαλέστερης αξιοποίησης της περιουσίας, καθώς και το σκοπό για τον οποίο πρέπει να διατεθεί. Η αίτηση προς το δικαστήριο υποβάλλεται από πρόσωπο, νομικό ή φυσικό, που έχει έννομο συμφέρον. Σχετικά με το θέμα του εννόμου συμφέροντος σημειώνω ότι, ο Κων/νος Ζάππας, στη διαθήκη του ορίζει, με ρητή διάταξη, ότι **«κάθε Έλληνας έχει το δικαίωμα να επαγρυπνεί για την εκτέλεση των διατάξεων της διαθήκης του και να υποχρεώνει κάθε ενάντιο διά του νόμου να τις αποκαθιστά».**

Εκθέτοντας τα παραπάνω, επισημαίνω τα εξής:

α) Ότι, νόμιμα, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, αν έχει έννομο συμφέρον, μπορεί να προσφύγει στο αρμόδιο, κατά τόπο, Εφετείο, και να ζητήσει την ερμηνεία κάθε διαθήκης και την επωφελέστερη αξιοποίηση της περιουσίας του Κληροδοτήματος.

Ο τρόπος αυτός παρέμβασης στη δηλούμενη στη διαθήκη βούληση του διαθέτη, είναι αποκλειστικός. Ούτε με νόμο, ούτε με άλλη πράξη της Διοίκησης μπορεί να παρεμποδισθεί κάποιος να προσφύγει στο Εφετείο για να επιτύχει ερμηνεία της διαθήκης, ούτε να ερμηνευθεί με νόμο ή άλλη πράξη της Διοίκησης μπορεί να γίνει αυτό.

Κατ' ακολουθίαν, η αντιμετώπιση της αίτησης της πολυεθνικής εταιρείας προς το Εφετείο Αθηνών, που επιδιώκει να της παραχωρηθεί το «ΖΑΠΠΕΙΟ» και ο περιβάλλων χώρος για να το αξιοποιήσει αυτή, η οποιαδήποτε άλλη αίτηση που τυχόν υποβληθεί, **μπορεί να γίνει μόνο** με νομική αντίκρουση του ισχυρισμού ότι τώρα δεν τηρείται η βούληση του Ζάππα, ή ότι είναι ανέφικτη η εκπλήρωση του σκοπού της διαθήκης.

β) Ότι, για να αποφευχθεί η ερμηνεία κάποιας διαθήκης οποιουδήποτε κληροδοτήματος, θα πρέπει να διασφαλιστεί η πιστή τήρηση της βούλησής του διαθέτη από τον διαχειριστή του. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο με θεσμοθέτηση ειδικού ελεγκτικού οργάνου, το οποίο θα ορίζεται από τα δυνάμενα να τυχουν της δικαιούμενης ευεργεσίας πρόσωπα.

γ) Ότι, σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται παραπάνω, αν τηρηθεί η άνω, μόνη και αποκλειστική διαδικασία, ερμηνείας της διαθήκης ή τήρησης της βούλησής του διαθέτη, θα επιλυθεί το μέγα πρόβλημα της Διοίκησης των Αγαθοεργών Καταστημάτων των Ιωαννίνων, το οποίο διαιωνίζεται και παραμένει (και θα παραμένει) άλυτο, όσα άρθρα κι' αν γραφούν γι' αυτό και όσες πολιτικές παρεμβάσεις επιδιωχθούν, από οποιονδήποτε φορέα.

δ) Ότι, οι Ηπειρώτες, κληρονόμοι του μέγιστου αγαθού που κληρονόμησαν, της Εθνικής και Τοπικής Ευεργεσίας, το οποίο είναι και υλικό αγαθό και ηθικοπολιτισμικό, θα πρέπει να προστατεύσουν τα Ηπειρωτικά Κληροδοτήματα. Έτσι, ο πλούτος που απορρέει ή που θα απορρέει απ' αυτά, θα ενισχύσει την οικονομία της Ηπείρου και θα βοηθήσει την κοινωνία των πολιτών της. Αυτό μπορεί να γίνει, αν, πρωτοστατούσης της Π.Σ.Ε., δημιουργηθεί ένας, άτυπος, έστω, φορέας προστασίας των Κληροδοτημάτων, ο οποίος θα εκπέμψει τώρα και το μήνυμα ότι «ΤΟ ΖΑΠΠΕΙΟ» και ο περιβάλλων χώρος του δεν πωλείται ούτε εκχωρείται, για οποιονδήποτε λόγο.

με να πούμε είναι να υπενθυμίσουμε προς όλες τις κατευθύνσεις ότι τα εθνικά αυτά ευεργετήματα έχουν πάρει πανελλήνιο χαρακτήρα και αποτυπώνουν την εθνική ηπειρώτικη ψυχή, αφού εκτός των άλλων διδάσκουν αξίες και ιδανικά και στην ουσία νοηματοδοτούν την ανυπέρβλητη εθνική λαμπρότητα. Είναι στοιχεία της εθνικής μας κληρονομιάς και γι' αυτό ανήκουν σ' όλους τους Έλληνες, δεν εντάσσονται, «στα υπό εκμετάλλευση» και, φυσικά, δεν είναι δυνατόν να τα διαχειριστούν ιδιωτικά συμφέροντα.

Κάθε μέρος της Ηπείρου είναι ιερό και απαραβίαστο. Και ασφαλώς δεν εννοούμε μόνο την εδαφική έκταση, την οποία οι Ηπειρώτες και οι Ηπειρώτισσες την υπεράσπισαν γράφοντας εποποιία στα βουνά της Πίνδου. Εννοούμε και εκεί όπου αποτυπώνεται η Ηπειρώτικη ψυχή, το ηπειρώτικο μεγαλείο και συνταυτίζεται με πανανθρώπινες αξίες της ανθρωπιάς, της ειρήνης, της προσφοράς και του ευεργετισμού. Εκεί στο Ζάππειο όπου θεμελιώθηκε η έννοια και η αξία της ηπειρώτικης προκοπής. Εκεί είναι ο χώρος όπου μας δίνεται η ευκαιρία να νοηματοδοτήσουμε τη ζωή μας πάνω σε αkéραιες και δοκιμασμένες αξίες. Και αυτές οι αξίες είναι του ανθρωπισμού, της συναλληλίας, της ευεργεσίας και όχι της ιδιωτικής εκμετάλλευσης και εμπορικής διαμεσολάβησης.

Το Ζάππειο Μέγαρο είναι δημιούργημα που σημαδεύει την καταγωγή ενός πολιτισμού με πανανθρώπινο μήνυμα, που λαμβάνει διαστάσεις εξωχωρικής και εξωχρονικής πραγματικότητας και μετατρέπεται σε υπόδειγμα και παράδειγμα τήρησης και προαγωγής οικογενειακών αξιών. Γιατί ακριβώς η Ηπειρώτικη ευποποιία, ο Ηπειρώτικος ευεργετισμός, η εθνική τέλος πάντων συνεισφορά των Ηπειρωτών μεταμορφώνει την ύλη σε πνεύμα, δαμάζει το πάθος και οδηγεί τον άνθρωπο στον συνάνθρωπό του. Τέτοιες αξίες και τόσα ιδανικά όλα μαζί εκφεύγουν την πέτρινη και υλική φθαρτή ουσία και παίρνουν καθιαγιασμένη πνευματική μορφή. Το Ζάππειο είναι πανεθνικό δημιούργημα. Δεν πωλείται, δεν ιδιωτικοποιείται και δεν αλύνεται. Το υπερασπίζει καταρχάς το ελληνικό πολιτιστικό μεγαλείο και ο αδόλωτος, υπερήφανος και φυσικά άκαμπτos ηπειρωτισμός. Ας το καταλάβουν...

Καλώς ήλθατε λοιπόν στο σπίτι του Ηπειρώτη, σας ευχαριστούμε θερμά για τη συμμετοχή σας και την ανταπόκρισή σας στο πανηπειρωτικό αυτό κάλεσμα της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας.

Κώστας Κρυστάλλης

Εκδηλώσεις και βιβλία για τα εκατόν πενήντα χρόνια από τη γέννησή του

Φέτος ο τόπος, η Ήπειρος όλη, τίμησε τον ποιητή της. Τον Κώστα Κρυστάλλη. Είναι λίγο κι ελαφρύ να χαρακτηρίζεται μόνο ως ο ποιητής του βουνού και της στάνης, γιατί πάνω απ' όλα ήταν ο ποιητής της ελευθερίας. Γι' αυτή πολέμησε με τους στίχους του και μ' αυτή πέθανε στην πόλη της Άρτας.

Το 1887 δημοσίευσε το ποίημα «Αι σκιαι του Άδου», που αναφερόταν σε επεισόδια της Επανάστασης του 1821. Εξαιτίας αυτού διώχθηκε από τις τουρκικές αρχές και κατέφυγε στην Αθήνα (Ιανουάριος 1889), ενώ τα τουρκικά δικαστήρια τον καταδίκασαν ερήμην σε εικοσιπενταετή εξορία στη Βαγδάτη. Ο έρωτας του Κρυστάλλη για την ηπειρώτικη φύση αποτυπώνεται σε όλα του τα ποιήματα.

Ο τάφος του βρίσκεται στο νεκροταφείο της Άρτας και υπήρξε σημείο αναφοράς για πολλούς πνευματικούς ανθρώπους μιας άλλης εποχής που είχαν να μας διδάξουν πολλά. Επίσης η Άρτα τίμησε τον ποιητή με την προτομή και την ομώνυμη πλατεία του. Πολλές και συνεχείς εκδηλώσεις, πραγματοποιήθηκαν, όπως τα Κρυστάλλεια στο μέγαρο της Δούκισσας της Πλακεντίας. Σχεδόν όλες οι πόλεις, έχουν ένα δρόμο στο όνομά του, ενώ υπάρχουν είκοσι επτά δρόμοι με το όνομά του στο λεκανοπέδιο της Αττικής. Προτομές στήθηκαν στην Πεντέλη, στη Λάρισα, στα Γιάννενα, στο Συρράκο, στην Άρτα και τελευταία στην Πρέβεζα. Στην τελετή των αποκαλυπτηρίων της προτομής του Κρυστάλλη στην Άρτα (22-4-1930), έργο του γλύπτη Θ. Θωμόπουλου, απηγγέλθη και το ποίημα «Κρυστάλλης» του Κωστή Παλαμά. (Φέρει την ημερομηνία 30-8-1928).

Αρχικά η Άρτα στις 22 Απριλίου 2018 τίμησε αυτόν τον μεγάλο ποιητή της ελευθερίας, την Κυριακή με τρισάγιο στο μνήμα του από τον μητροπολίτη Άρτης κ. Καλλίνικο και εορτασμό στην πλατεία Κρυστάλλη για τα 150 έτη από τη γέννησή του με συλλόγους Συρρακιωτών και του Μακρυγιάννη. Το έτος έκλεισε με μια τιμητική εκδήλωση την 1η Δεκεμβρίου 2018 στον χώρο του πολιτιστικού συλλόγου «Ο Μακρυγιάννης» με απαγγελίες και ομιλίες σχετικά στη ζωή και το έργο του ποιητή.

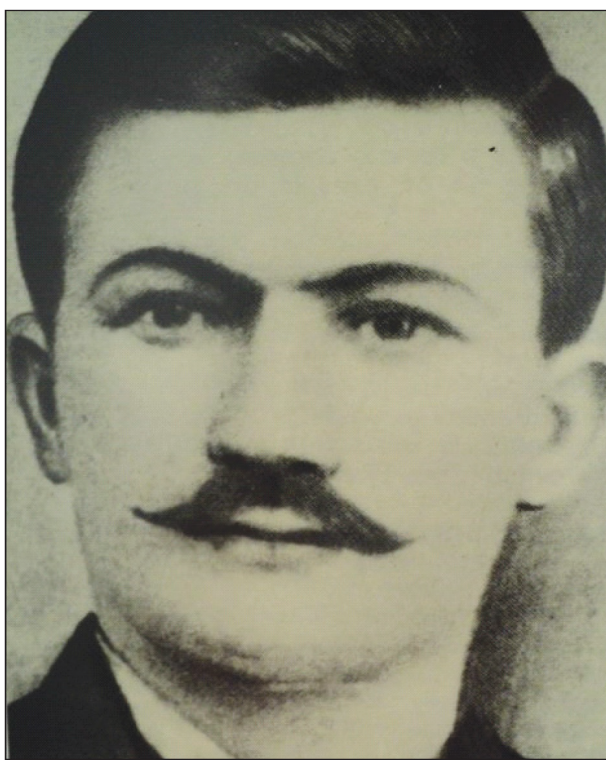
Απ' το βήμα της συγκέντρωσης στην Άρτα (21.6.2018) οι συνταξιούχοι τίμησαν τα 150 χρόνια απ' τη γέννηση του ποιητή **Κώστα Κρυστάλλη**.

Κεντρικός ομιλητής στη συγκέντρωση ήταν ο Παντελής Τάσης, πρόεδρος της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Συνταξιούχων ΟΑΕΕ, ο οποίος κατάγει απ' την Άρτα. Έκλεισε την ομιλία του λέγοντας: «Μπορεί να μην έχουμε τα φτερά και τα κλαπατάρια του Σταυραητού, που τραγούδησε ο συμπατριώτης μας **Κώστας Κρυστάλλης**. Όμως δεν υπάρχει άλλος δρόμος απ' την προοπτική του αγώνα. Μέσα απ' τα σωματεία μας και με επικεφαλής τη ΣΕΑ. Όλοι στον αγώνα. Έχουμε την ψυχή για να κατεβούμε στο ιερό πεζοδρόμιο. Μετά το καλοκαίρι, με τα παιδιά και τα εγγόνια μας θα συνεχίσουμε το Μαραθώνιο των κινητοποιήσεων. Ό,τι γίνει θα γίνει με τον ΑΓΩΝΑ μας με όλους μαζί».

Η Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών με τον Σύνδεσμο Συρρακιωτών Αθήνας και την Ομοσπονδία Αδελφοτήτων Τζουμέρκων στις 30 Μαΐου 2018 επίσης διοργάνωσαν τιμητική εκδήλωση για τον Κρυστάλλη.

Η εκδήλωση στο Συρράκο στις 21/7/2018

Κώστας Κρυστάλλης 1868-1894

Σημαντικότερες όμως εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν το Σάββατο 21 Ιουλίου 2018, στο ιστορικό Συρράκο με αφορμή τον εορτασμό των 150 χρόνων από τη γέννηση του ποιητή, παρουσία του ανώτατου πολιτειακού άρχοντα, του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας, κ. **Προκόπιο Παυλόπουλου**. Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν και οι Σύνδεσμοι Συρρακιωτών οι οποίοι αποτελούν τις ζωντανές κοιτίδες των Συρρακιωτών και τον συνδετικό τους κρίκο στα αστικά κέντρα όπου ζούμε σήμερα.

Ο Σύνδεσμος Συρρακιωτών Ιωαννίνων σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Συρρακιωτών Πρέβεζας και τον Σύνδεσμο Συρρακιωτών Φιλιππιάδας και Κάμπου παρουσίασαν από κοινού, χορούς από την πλούσια μουσικοχορευτική παράδοση του Συρράκου. Στο συνεδριακό κέντρο του Συρράκου πραγματοποιήθηκε η ημερίδα, αφιερωμένη στη μνήμη, το έργο και την παρακαταθήκη του Κ. Κρυστάλλη, με ομιλητές τον ποιητή Μιχάλη Γκανά, τους συγγραφείς Παντελή Μπουκάλα και Βασίλη Γκουρογιάννη, ενώ αποσπάσματα από διηγήματα του Κώστα Κρυστάλλη διάβασε η συγγραφέας και ηθοποιός Ελένη Ζιγώα.

Εκδηλώσεις για τα εκατόν πενήντα χρόνια διοργάνωσαν: Ο Δήμος Πεντέλης (6 Οκτωβρίου 2018), ο Δήμος Πρέβεζας (7 Οκτωβρίου 2018). Στην Σπάρτη όπου υπάρχουν αξιόλογοι Ηπειρώτες και Ηπειρώτισσες παρουσίασαν ένα μουσικό αφιέρωμα για τον Κρυστάλλη από την ενορία Αγίου Νικολάου Κοκκινόρραχης, με συνδιοργανωτές το Μουσικό Σχολείο Σπάρτης. Στα πλαίσια του προγράμματος INTRREG EL-LADA – ALBANIA έγιναν πολιτιστικές εκδηλώσεις για τον Κρυστάλλη στην Πράμαντα, το Σάββατο 29 Ιουνίου.

Ο **Κρυστάλλης** έζησε πολύ κοντά στους δυστυχισμένους, στο όριο του θανάτου, της κακοτυχίας αλλά προτίμησε να περιγράψει τη χαρά της ζωής, το μεγαλείο της ανθρωπίνης πράξης, της ηπειρώτικης φύσης. Η ζωή για τον ποιητή ήταν πέταγμα, πτήση σταυραετού, είχε έναν πλατύ και χρυσό ορίζοντα. «*Το άγιο χρώμα που πατάς, τα δάση που διαβαίνεις/ τα μαύρα μάτια που κοιτάς/ τ' αγέρι π' ανασαίνεις/ τους ποταμούς, τα κύα νερά, τα πλάγια τ' ανθισμένα, και τα βουνά μας τα σκιερά, χαιρέτα κι από μένα*».

Τα βιβλία που κυκλοφόρησαν για τον ποιητή με αφορμή τα 150 χρόνια από τη γέννησή του είναι τα εξής:

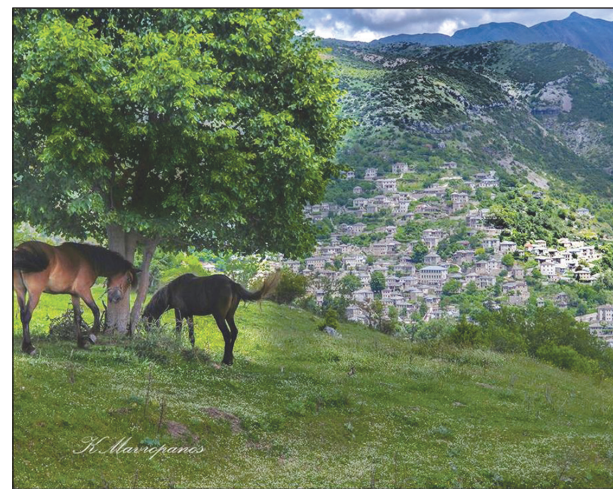
«**Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ**», του **Θύμιου Ρέντζιου**, ένα βιβλίο με ιστορικό και λαογραφικό περιεχόμενο, που αναφέρεται στο χωριό του. Παρουσιάζεται το πλούσιο έργο του ποιητή του βουνού και της στάνης, αλλά και η σύντομη ζωή του πονεμένου αυτού δημιουργού. Το βιβλίο είναι μια προσεγγμένη και εμπεριστατωμένη φιλολογική προσέγγιση στο κεφάλαιο που λέγεται Κώστας Κρυστάλλης και στο τεράστιο έργο του.

«**Οδός Οφθαλμιατρείου**», **Ευάγγελος Αυδίκος**, Εστία». Το μυθιστόρημα είναι μια προσπάθεια για συνομιλία με τον ποιητή και πεζογράφο Κώστα Κρυστάλλη, σε μια περίοδο που είναι σε εξέλιξη η συζήτηση για το ρόλο της λογοτεχνίας, ενώ ταυτόχρονα η εποχή μας παρουσιάζει αρκετά κοινά στοιχεία με τα τέλη του 19ου αιώνα. Είναι ο λογοτέχνης που κράτησε όρθιους τους ανθρώπους της υπαίθρου με όλο του το έργο, ιδίως με το ποίημά του «**Στον Σταυραητό**».

«**ΚΩΣΤΑΣ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ**».

Με τον τίτλο αυτόν κυκλοφορεί από τις Ηπειρωτικές Εκδόσεις «Πέτρα», του συμπατριώτη μας **Ανδρέα Ρίζου**, ο τόμος για τον Ηπειρώτη (εκ Συρράκου) ποιητή και πεζογράφο, ο οποίος περιλαμβάνει κείμενα παλαιότερων (Λ. Βρανούση, Β. Γαβριηλίδη, Γ. Γάγαρη, Μ. Μητσάκη, Π. Νιρβάνα, Γρ. Ξενόπουλου, Κ. Παλαμά, Κ. Χατζόπουλου, Χ. Χρηστοβασίλη) και νεότερων πνευματικών δημιουργών (Ε. Αυδίκου, Β. Γκουρογιάννη, Π. Μπουκάλα, Α. Μπουρατζή-Θώδα, Δ. Παπαχρήστου, Α. Ρίζου, Β. Χατζηβασίλειου), σε μια διαρκή συνομιλία, ώστε ο αναγνώστης να προσεγγίσει τα ποιητικά και πεζογραφικά κείμενα του Κρυστάλλη με διάθεση κατανόησης του λογοτεχνικού γεγονότος. Προσπαθεί δε ο τόμος να αναδείξει και τα πεζογραφήματα. Είναι η ώρα τους πια.

Από το περιοδικό Νέα Ευθύνη κυκλοφόρησε το διπλό τεύχος 42- 43, Ιουλίου- Δεκέμβριος 2018 με ένα αφιέρωμα κειμένων.

Συρράκο, η γενέτειρα του ποιητή (Φωτ.: Κώστας Μαυροπάνος)

Όλη η Ήπειρος τον τίμησε με κάθε τρόπο και όπως μπορούσε ο κάθε σύλλογος, δήμος, ο κόσμος που του δείχνει ακόμη τη λατρεία του μιας και μιλά πρωτίστως στις καρδιές του απλού και βασανισμένου Ηπειρώτη. Της πολυβασανισμένης Ηπείρου, της Ηπείρου του μόχθου και της ορφάνιας, του αγώνα και της αντίστασης, των υψηλών βουνοκορφών και των μεγάλων πτήσεων του ποιητή στα φτερά του Σταυραετού του. Της Ηπείρου που έχει τα παιδιά της στα ξένα...Αδικήθηκε από τη ζωή, από την μάνα που χάθηκε, από την ορφάνια που τον ακολουθούσε. Αδικήθηκε από την ασθένεια που κουβαλούσε, από τον αγώνα του για την ελευθερία. Αδικήθηκε από τους κύκλους της Αθήνας που τον περιφρόνησαν και τον χαρακτήρισαν τσοπάνο, αυτόν, έναν απόφοιτο της Ζωσιμαίας σχολής που μιλούσε ξένες γλώσσες και ήξερε να χειρίζεται τη δημοτική και να καταγράφει τη λαογραφία

Αδικήθηκε πολλαπλώς, όταν το έργο του κάρηκε ως φορέας της φυματίωσης με όλο του το μπαούλο. Αδικήθηκε ως προτομή (στην Άρτα) μιας και συνεχώς αυξάνονταν η τιμή από τον γλύπτη για να την ολοκληρώσει. Αδικήθηκε από το χαρακτηρισμό της στάνης και του τσέλιγκα και όλων όσοι τον τοποθέτησαν εκεί. Αδικήθηκε από μās τους ίδιους τους φιλολόγους και δασκάλους γιατί ποιός τον δίδαξε φέτος στους μαθητές του, ποιός τον τραγούδησε και τον κατανόησε ως παρακαταθήκη στις μελλοντικές γενιές; Δεν αρκεί να μιλάμε και να γράφουμε, να τραγουδάμε και να χορεύουν μόνο οι δικές μας οι ηλικίες, πρέπει να μιλήσει και στις νεότερες... «**Γεια και χαρά στον κόσμο μας, στον όμορφό μας κόσμο!**»

Ήπειρος - Πολιτισμός - Λαογραφία - Δράση

«Αίματος Χρώμα» και «Άκαυτη Βάτος!»

Έκθεση εικαστικών στο Κορμένο και εκδήλωση στον Καταρράκτη για τα θύματα του ναζισμού

Έργο στην έκθεση στο Κορμένο

Τα μαρτυρικά χωριά ης Άρτας, το Κορμένο και ο Καταρράκτης, τίμησαν τη μνήμη των θυμάτων του ναζισμού με έκθεση εικαστικών και εκδήλωση, αντίστοιχα.

Ο Μορφωτικός Σύλλογος του Κορμένου Άρτας, εν όψει της 76ης επετείου του ολοκαυτώματος της 16ης Αυγούστου 1943, οργάνωσε και υλοποίησε έκθεση εικαστικών με τον τίτλο «Αίματος χρώμα».

Η έκθεση που λειτούργησε από τις 6 έως και τις 25 Αυγούστου στο Δημοτικό σχολείο του Κορμένου, αποσκοπούσε αποκλειστικά στην απόδοση φόρου τιμής των κατοίκων του χωριού απέναντι στα 317 αθώα θύματα της ναζιστικής θηριωδίας. Ο Σύλλογος θεώρησε ότι θα συνιστούσε την πλέον εύγλωττη έκφραση οδύνης των απογόνων για τους προγόνους τους κι ότι θα αποτελούσε επίσης μια κραυγή καταδικαστική του ιμπεριαλισμού και του πολέμου, γενικά, με τις συνέπειές του!

Φυσικά η ιδέα του Μορφωτικού Συλλόγου θα ήταν μη υλοποιήσιμη χωρίς την ανιδιοτελή και γενναιοδωρή προσφορά έργων ζωγραφικής από 14 καλλιτέχνες: **Ιωάννας Χρηστάκου, Κατερίνας Ασλανίδου, Ουρανίας Βολονάκη, Δήμητρας Βελισσάρη, Πόπης Σαρρή, Μαρίας Λιάκου, Γιάννη Ανδρειωμένου, Κάλιας Παπαθεοδώρου, Ελισάβετ Κεχαγιά, Εύας Μελά, Φοίβου Σοφικίτη, Μάρθας Κορίτσου, Χρήστου Πατπά και Κων/νου Σεργιάννη.**

Η γενική αποτίμηση αυτού του εγχειρήματος από το Σύλλογο ήταν αρκετά θετική. Η επισκεψιμότητα χαρακτηρίστηκε πολύ ικανοποιητική και κυφορούσα αισιόδοξους οιωνούς για τη νέα γενιά που μεγάλο κομμάτι της προσήλθε με περιέργεια και ενδιαφέρον στην έκθεση.

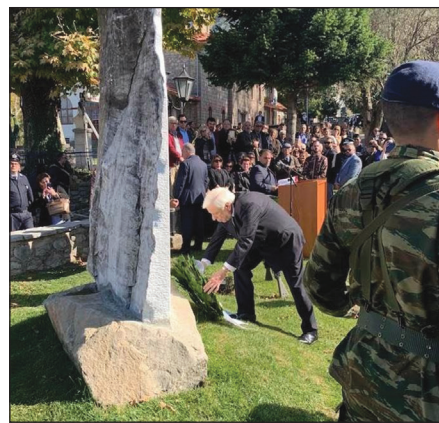
Τέλος, παράλειψή μας θα ήταν να μην συγχαρούμε την ψυχή της όλης αυτής προσπάθειας την καθηγήτρια **Δήμητρα Βλάχου** με την οποία η Πανηπειρωτική προσδοκά μελλοντική συνεργασία.

Στα Τζουμέρκα

Ο Δήμος Κεντρικών Τζουμέρκων, η Περιφέρεια Ηπείρου και η Πανελλήνια Ένωση Θυμάτων και Φίλων Θυμάτων Μαρτυρικού Χωριού Καταρράκτη Άρτας συνδιοργάνωσαν εκδήλωση μνήμης και τιμής των θυμάτων του ναζισμού και της πυρπόλησης του Μαρτυρικού Χωριού Καταρράκτη, το Σάββατο 2 Νοεμβρίου 2019, στον Καταρράκτη Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων. Στην εκδήλωση παρέστη ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας **Προκόπιος Παυλόπουλος**.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δήλωσε: «Τιμούμε σήμερα την Ιερή Μνήμη των τραγικών Θυμάτων της ναζιστικής θηριωδίας στο Μαρτυρικό Χωριό του Καταρράκτη, εκείνο τον σκληρό Οκτώβριο του 1943. Και δεσμευόμαστε, τιμώντας και με τον τρόπο αυτόν την Θυσία τους, ότι εμείς, οι Έλληνες, θα αγωνιζόμαστε πάντα, και μόνοι αλλά και ως μέλη της Διεθνούς Κοινότητας και της Μεγάλης Ευρωπαϊκής μας Οικογένειας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να μην συμβεί, ποτέ ξανά, παρόμοια θηριωδία, η οποία πλήττει βάναισα τον Άνθρωπο και τον Πολιτισμό μας (...)

«Είναι δε ακριβώς το χρέος μας έναντι των τραγικών Θυμάτων της ναζιστικής θηριωδίας το οποίο, μακριά από κάθε έννοια αντεκδίκησης και αποκλειστικώς και μόνο για λόγους Δικαιοσύνης, μας υποχρεώνει να εγείρουμε, ως την τελική δικαίωση, τις νόμιμες αξιώσεις μας για το κατοχικό δάνειο και τις εν γένει αποζημιώσεις.

Ο Πρ. Παυλόπουλος καταθέτει στεφάνι στο μνημείο στον Καταρράκτη

ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΕΣ...

Το ντοκιμαντέρ «Το παλιό σχολείο Γραικοχωρίου 1872-1913» των μαθητών της Στ 2 τάξης βραβεύτηκε στον 6ο Διεθνή Μαθητικό Διαγωνισμό που συνδιοργάνωσαν το Μουσείο Σχολικής Ζωής και το Τμήμα Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης του Υπουργείου Παιδείας.

Η τελετή πραγματοποιήθηκε υπό την Αιγίδα της Α.Ε. του Προέδρου της Δημοκρατίας κυρίου **Προκόπιο Παυλόπουλου** στο Αμφιθέατρο του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης. Το βραβείο απένειμε η συγγραφέας παιδικών βιβλίων κυρία **Λότη Πέτροβιτς** στην υπεύθυνη εκπαιδευτικό κ. **Ελένη Καλαμπάκα**. Εκ μέρους της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας παρέστη ο Γενικός Γραμματέας της ΠΣΕ κ. **Σωτήρης Κολιούσης**. Τα παιδιά της Θεσπρωτίας εκπροσώπησε η φιλιαντίτισσα μαθήτρια **Μυρτώ Μπολόφη**. «Επιθυμούμε να συγχαρούμε τους διοργανωτές του διαγωνισμού γιατί δίνουν την ευκαιρία στα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τον πολιτισμό από την πλευρά του δημιουργού και όχι του απλού καταναλωτή», τόνισε η νεαρή μαθήτρια.

Ανέκαθεν οι Ηπειρώτες δίνανε μεγάλη σημασία στην εκπαίδευση. Το 1872 ιδρύθηκε ο «**Ηπειρωτικός Φιλεκαπαιδευτικός Σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως**». Ο Σύλλογος έθεσε ως πρωταρχικό στόχο τη διάδοση της παιδείας του Έθνους. «Οφείλομεν ίνα πάσαν καταβάλωμεν προσπάθειαν εις σύστασιν Δημοτικών Σχολείων και διάδοσιν της παιδείας εις την Ήπειρον...» Αυτό απετέλεσε τον κύριο παράγοντα της εθνικής συνείδησης. Κατά τον μακεδονικό αγώνα κάποιος από την VMRO είχε γράψει «φοβάμαι πολύ περισσότερο την πένα του Έλληνα από το τουφέκι του Τούρκου».

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας συγχαίρει τη ακαταπόνητη δασκάλα τους **Έλενα Καλαμπάκα** και όλους τους μαθητές/τριες. Δηλώνουμε ότι με μεγάλη ευχαρίστηση θα είμαστε αρωγοί και συμπαραστάτες σε τέτοιες προσπάθειες. ΕΥΓΕ!

Δημοτικό Σχολείο Γκραικοχωρίου Θεσπρωτίας

Τρωγοπίνοντας στα Τζουμέρκα και την Πίνδο

Πραγματοποιήθηκαν με επιτυχία οι εργασίες της 7ης συνάντησης του Θερινού Σχολείου Τζουμέρκων και Νοτιοανατολικής Πίνδου (ΘΕΣΤ), με θέμα «Τρωγοπίνοντας. Πολιτισμικές και κοινωνικές προσεγγίσεις της (αγρο) διατροφικής παράδοσης», που έγιναν στο Συρράκο του Δ. Βορείων Τζουμέρκων Π.Ε. Ιωαννίνων (25-30 Αυγούστου 2019).

Το Θερινό Σχολείο οργάνωσε το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας / Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας σε συνεργασία με το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης / Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας (Εργαστήριο Λαογραφίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας & ΠΜΣ «Τοπική ιστορία - διεπιστημονικές προσεγγίσεις») αλλά και τον Δήμο Βορείων Τζουμέρκων, την Περιφέρεια Ηπείρου, τον Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, Κοιλιάδας Αχελώου, Αγράφων & Μετεώρων και τον Σύνδεσμο Συρρακιωτών Ιωαννίνων. Συνέπραξε η Εκκλησιαστική Επιτροπή Αγίου Νικολάου Συρράκου, η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Τζουμέρκων, το περιοδικό Τζουμερκιώτικα Χρονικά, καθώς και ο Όμιλος Φίλων Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης «Θ. Παπαγιάννης», το KANTO MENTI-TEPPANEΟ AMKE ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ και το Brigade of Gastronomy.

Τις τρεις πρώτες ημέρες πραγματοποιήθηκαν τα θεωρητικά μαθήματα (Κυριακή 25/8 έως και Τρίτη 27/8) στο Συνεδριακό Κέντρο «Κ. Κρυστάλλης». Για τις επόμενες δυο μέρες (Τετάρτη 28/8 και Πέμπτη 29/8) οι φοιτητές/τριες διεξήγαγαν επιτόπια έρευνα σε Συρράκο, Καλαρρύτες και Πράμαντα, ενώ την τελευταία ημέρα (Παρασκευή) οι συμμετέχοντες/σες παρουσίασαν τα ερευνητικά τους πορίσματα.

Το Θερινό Σχολείο Τζουμέρκων είναι πλέον θεσμός και υλοποιείται χάρη στην συμπαράσταση του Δήμου Βορείων Τζουμέρκων, της Περιφέρειας Ηπείρου και της εταιρείας ΔΩΔΩΝΗ Α.Ε. Τους ευχαριστούμε θερμά.

Το 9ο Συνέδριο στο Μέτσοβο

Στις 26-28 Σεπτεμβρίου 2019 διεξήχθη στο Μέτσοβο, το 9ο Διεπιστημονικό Συνέδριο για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των ορεινών και απομονωμένων περιοχών.

Το Συνέδριο διεξήχθη από το «Μετσόβιο Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας» υπό την αιγίδα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής και Υπεύθυνος του Συνεδρίου ήταν ο κ. Δημήτριος Καλιαμπάκος – Καθηγητής ΕΜΠ.

Στην πρωινή συνεδρία του Σαββάτου, 28-09-2019, μίλησαν ο Περιφερειάρχης Ηπείρου Αλέξανδρος Καχριμάνης, ο Δήμαρχος Κεντρικών Τζουμέρκων Χρήστος Χασιάκος και ο Δημήτριος Καλιαμπάκος – Καθηγητής Ε.Μ.Π. και υπεύθυνος του Συνεδρίου.

Εν συνεχεία ακολούθησαν εισηγήσεις μεταπτυχιακών φοιτητών. Η θεματολογία των ερευνητικών αυτών εργασιών αφορούσε αποκλειστικά τον Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων.

Η Αφροδίτη Μπασσιούκα, Μηχανικός Χωροταξίας και Ανάπτυξης ΑΠΘ – Ειδικός Συνεργάτης Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων ανέπτυξε το θέμα «Δέκα χρόνια προκλήσεων στον Δήμο Κ. Τζουμέρκων» και η Χαρά Βρατσίστα, Γραμματέας του Κυπάρου Τέχνης Τζουμέρκων – Πρόεδρος Κοινωφελούς Επιχείρησης Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων, το θέμα: «Ανάπτυξη των Τζουμέρκων, διαρκές ζητούμενο μέσα από την πολιτιστική κληρονομιά και την σύγχρονη πραγματικότητα».

Τις εργασίες του Συνεδρίου παρακολούθησαν οι Αντιδήμαρχοι του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων Γεώργιος Στασινός, Δημήτριος Κανάης και Νικόλαος Τζουμάκας, ο Δημοτικός Σύμβουλος Απόστολος Τυρολόγος, καθώς και ο πρώην Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Φώτιος Χαχούλης.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΕΧΝΕΣ - ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ

Δ. ΡΑΤΣΙΚΑΣ: Η τέχνη βρίσκεται μέσα στην παράδοση

Η τέχνη βρίσκεται μέσα στην παράδοση και λειτουργεί ως πηγή έμπνευσης για τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία, που θα φέρει το «νέω-τατο» απ' όλες τις οψεις, όπως γράφει ο Όμηρος στην Οδυσσεια, επισημαίνει ο ζωγράφος και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων Δημήτριος Ράτσικας στη συνέντευξή του στην «Πανηπειρωτική».

Συνέντευξη στην Κατερίνα Σχισμένου

■ **Κύριε Ράτσικα, πρόσφατα εκθέσατε στην γκαλερί Δεσμός (Desmos) στο Παρίσι. Είστε ένας καλλιτέχνης με Ευρωπαϊκή παιδεία και σπουδές, πανεπιστημιακή καριέρα και θα θέλαμε να μας πείτε πώς βλέπετε την καλλιτεχνική δημιουργία στις μέρες μας και ειδικά στην Ήπειρο.**

Στο Παρίσι και δή στη Σορβόνη απ' όπου και η διδακτορική διατριβή μου, με διευθυντή ερευνών τον Φρ. Μολνάρ (Fr. Molnar) γράφουν και ισχυρίζονται πως «η θεωρία αρθρώνεται οργανικά με την πράξη στο καλλιτεχνικό πεδίο». Εγώ λέω πως η θεωρία αρθρώνεται οργανικά με την πράξη στο πεδίο της δημιουργίας, αν όχι του χάους. Το συνδέω με την αρχαία θέση και φιλοσοφία των Αθηναίων περί δημοκρατίας και δημιουργίας. Η καλή τέχνη στον καιρό μας, όπως και στα περασμένα, προϋποθέτει τον έρωτα, την αλήθεια και τη γνώση.

Η καλλιτεχνική δημιουργία, δηλαδή η δημιουργία καλής τέχνης, το σύνολο των καλών έργων, στις μέρες μας αλλά και στο παρελθόν, γίνεται και έγινε αντικείμενο μελέτης και εμπειριστικότητας επιστημονικής. Από το έργο του Πλάτωνα «Ιππίας Μείζων ή περί του καλού», μέχρι το «Πρόελευση του έργου τέχνης» του Χάιντεγκερ (Heidegger) η έννοια του καλού ερεθίζει τη φαντασία των φιλοσόφων. Μελετούν τα έργα που οι κοινωνίες επιλέγουν ως ενδιαφέροντα να σωθούν και να εκτεθούν σε κοινή θέα. Μελετούν, αναλύουν και εκτιμούν τη δύναμη, την αξία και τη σημασία των έργων που έχει κατασκευάσει το ανθρώπινο χέρι, το ανθρώπινο μυαλό από την προϊστορία μέχρι σήμερα και στο μέλλον. Ειδικότερα η επιστήμη της τέχνης, η πειραματική αισθητική, συστηματοποίησε την έρευνα πάνω στην επίδραση των έργων τέχνης στα παιδιά και τους ενήλικες.

Σήμερα κάθε ζωγράφος, γλύπτης, φωτογράφος, κινηματογραφιστής κλπ. όπως λέει και ο Πικάσο, έχει το δικαίωμα να εφεύρει, αν μπορεί τη δική του καλλιτεχνική δημιουργία, αλλά «χαλεπά τα καλά». Η ατομική ελευθερία χωρίς οργάνωση, μέσα και παιδεία γίνεται η αχίλλειος πτέρνα του σύγχρονου καλλιτέχνη-δημιουργού. Το τάλαντο αυτό που αξίζει και ισχύει έχει να κάνει με τη γνώση και τη φιλοσοφία της κοινωνίας που το δημιουργεί. Ό,τι ισχύει διεθνώς σήμερα ισχύει και για την Ήπειρο. Μόνο που στην Ήπειρο τα μέσα είναι πενιχρά, η εικαστική παιδεία επίσης, και βρίσκεται η περιοχή μεταξύ των πιο υποανάπτυκτων της Ευρώπης. Εισηγήθηκα τη δημιουργία του τμήματος Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης στο πανεπιστήμιο ως κέντρο επιστημονικής έρευνας όλων των τεχνών αλλά τελικά αυτό που θέλουν είναι Σχολή Καλών Τεχνών χωρίς τη θεωρία στα εργαστήρια.

■ **Περνά κρίση η τέχνη, ή μήπως κάθε εποχή καλείται να αντιμετωπίσει την κρίση μέσω της τέχνης;**

Η τέχνη είναι θεσμός δεν αλλάζει· αλλάζει όμως ο χαρακτήρας της, μπορεί να γίνει δημιουργικός. Το καλό, το ενδιαφέρον δεν ορίζεται μόνο από την ηδονή που προκαλεί· ορίζεται και από τις αναλογίες όπως γράφει ο Πλάτων στον Φίληβο. Στοχεύει σε έναν κόσμο μιας ορισμένης αρμονίας, θέση την οποία αρνούνται ορισμένοι κύκλοι και κυκλώματα σήμερα. Διεθνώς ο χαρακτήρας αυτός διαμορφώνεται από πολλά πεδία γνωστικά, θεωρητικά, ανεξάντλητα. Κάθε εποχή, αργά ή γρήγορα, περνά την κρίση της αναζητώντας μια καινούρια έκφραση στις κατασκευές της. Και το καινούριο όπως αναδύεται θα κριθεί και αυτό στην ώρα του. Έτσι κάθε κοινωνία κρίνει και κρίνεται από αυτά που λέει και από αυτά που πράττει. Η δημιουργία, που επί της ουσίας είναι αυτοδημιουργία, αναλαμβάνει να δώσει κάθε φορά τη λύση και έτσι πορεύεται η ανθρώπινη κοι-

ωνία από την αρχή της. Από το χάος που κάθε φορά συναντούμε, προκύπτουν τα πολυποίκιλα έργα των ανθρώπων που βλέπουν σε αυτά το καλό, το ωραίο, την ομορφιά, συχνά ανεξάρτητα από το αν αυτό αξίζει ή είναι απλά απάτη.

■ **Πώς επιδρά και λειτουργεί η τέχνη στα παιδιά και πώς στους νέους;**

Η τέχνη αρχίζει με τα παιδιά και τους πρωτόγονους. Το παιδί ξέρει τι θέλει, είναι ευφυές. Μέχρι την ηλικία των πέντε-έξι χρόνων δείχνει μια ανεξάρτητη συμπεριφορά και είναι σχεδόν αναισθητο μπροστά στα σύμβολα και τα ταμπού των μεγάλων. Αυτό δείχνουν και οι ζωγραφίες τους, οι ερμηνείες των συμβόλων. Ύστερα καλούνται ως νεαρά άτομα να εκπαιδευτούν στην καθιερωμένη επίσημη αισθητική της κάθε κοινωνίας που έχει σαν αποτέλεσμα κατά κανόνα να χάνουν το παιδί μέσα τους. Καλούνται σε έναν αγώνα να μείνουν παιδιά, να μη χάσουν το παιδί μέσα τους. Συνήθως αυτός ο αγώνας χάνεται, η ευφυΐα, όπως η αρχαία γλαυξ πετά για αλλού, αν δεν της αρέσει εδώ φτερουγίζει για άλλα μέρη, για άλλα μυαλά.

Τυχερά είναι τα παιδιά που βρίσκουν ένα περιβάλλον γεμάτο από καλλιτεχνικά ερεθίσματα πρώτης τάξεως. Η ευφυΐα βρίσκεται παντού στον κόσμο και δεν πρέπει να την περιφρονεί ούτε ο ενήλικας ούτε ο νέος ή η νέα. Ο Μόραλης στην ΑΣΚΤ μας έλεγε εμπειρτικά «να μπαίνετε στο εργαστήριο για να κάνετε ένα αριστούργημα» αλλά και το άλλο: «λίγοι είναι οι καλοί».

Πώς όμως γίνεται ένα αριστούργημα; Ο Παρμενίδης έλεγε: «η φύση και το νοεόν είναι το ίδιο πράγμα». Τα παιδιά που σώζονται μένουν εκεί στον προμαχώνα για το καινούριο, για τη νέα δημιουργία. Ορισμέ-

να πράγματα μας φαίνονται αδύνατα, δεν είναι όμως πάντα. Χρειάζεται πολύς κόπος και χρόνος για να πραγματοποιήσεις μια καλή ιδέα. Το άτομο γίνεται έτσι πιο ευτυχές και ωφελείται από την έρευνα και την πράξη. «Χρειαζόμαστε πολύ χρόνο για να γίνουμε νέοι», λέει ο Πικάσο (Picasso). Τα παιδιά «κυρίως τα παγιδεύουμε στην ηλικία τους με τις ίδιες τους τις αλυσίδες». Το μυαλό όμως των παιδιών και των νέων ασκείται συνεχώς ανεξάρτητα από το τι θέλουν τα ηλικιωμένα άτομα. Δημιουργείται έτσι η προϋπόθεση για το καινούριο, τη νέα τέχνη της εποχής τους. Είναι ένας αγώνας που δεν σταματά ποτέ. Βεβαίως ο αγώνας αυτός αναδεικνύει νικητές και ηττημένους. Η δημιουργικότητα των νέων, η δημιουργία αναδεικνύει το νέο που δεν υπήρχε πριν. Κάτι τι το διαφορετικό που δεν υπήρχε πριν, και που στο μέλλον θα κρίνεται ως «νέωτατο», όπως συμβαίνει με τα αριστουργήματα του παρελθόντος. Κάθε εποχή δημιουργεί τη δική της παράδοση, αυτοδημιουργείται. Όταν επαναλαμβάνεται η ίδια παράδοση ακόμη και η καλύτερη στον κόσμο πάλι τα νέα παιδιά θέλουν και δοκιμάζουν κάτι τι το διαφορετικό, ανεξάρτητα από το αν αυτό είναι καλό ή αδιάφορο. Διαμορφώνεται ούτως ή άλλως μια διαφορετική σκέψη που οφείλεται στις καινούριες πληροφορίες για τον κόσμο και για το πώς είμαστε εμείς, η ψυχοσωματική μας υπόσταση η ενέργεια και ουσία, που έλεγε ο Αριστοτέλης. Η παιδεία όμως που λαμβάνουν τα νέα δημιουργικά άτομα είναι κατά κανόνα προσανατολισμένη στο παρελθόν. Συμβαίνει τα άτομα αυτά να βρίσκονται μπροστά από ανυπέρβλητες δυσκολίες και να εγκαταλείπονται ή να αυτοεγκαταλείπονται στη μοίρα τους. Συχνά σκέφτομαι πως είμαστε αυτοδίδακτα όντα, απλά βρίσκουμε αυτό που θέλουμε πολλές φορές, κακήν κακώς. Τα νέα παιδιά πρέπει να γνωρίσουν και το καινούριο, την καινούρια σκέψη που συνδέεται με πολλές επιστήμες, της λογικής, της ψυχολογίας κλπ. Και μπροστά στην παιδεία βρίσκονται μόνοι τους, όταν πρόκειται να αποφασίσουν για ποια ιδέα θα επιλέξουν να πραγματοποιήσουν. Παίζεται έτσι ένα συνεχές δράμα με την παράδοση ή με το διαφορετικό που μπορεί να συμβεί. Η ίδια η παράδοση βγήκε μέσα από τέτοιου είδους δράματα. Αλλά οποιαδήποτε παράδοση δεν έχει το δικαίωμα να εμποδίζει το «νέο» έστω και αν θεωρείται η καλύτερη στον κόσμο.

■ **Ποια είναι η θέση της παράδοσης στην τέχνη;**

Η παράδοση είναι ήδη τέχνη, αλλά τέχνη του παρελθόντος. Η σύγχρονη τέχνη θα είναι, μοιραία, η παράδοση του αύριου. Η παράδοση διαιωνίζεται. Μπορεί όμως να εξαφανίζεται ή να αλλοιώνεται. Η τέχνη βρίσκεται μέσα στην παράδοση και λειτουργεί ως πηγή έμπνευσης για τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία. Το να επαναλαμβάνεται πιστά και να θεωρείται σύγχρονη τέχνη είναι εντελώς απαράδεκτο, μη αυθεντικό. Ως πηγή έμπνευσης η παράδοση λειτουργεί και λειτουργούσε ανέκαθεν. Θαυμάζουμε τα αριστουργήματα του παρελθόντος. Η επανάληψη μια και δυο φορές δεν έχει νόημα για τη σύγχρονη δημιουργία δεν είχε και για όλες τις δημιουργίες. Ο στόχος είναι να κάνουμε εμείς, εσείς κάτι τι το ενδιαφέρον που θα επικλείουν επίσης οι άνθρωποι και στο μέλλον. Διότι πώς θα τους φαίνεται αλλιώς «νέωτατο» απ' όλες τις όψεις, όπως γράφει ο Όμηρος στην Οδύσεια; Μέσα στα όρια μιας αρχής και ενός τέλους ο καλλιτέχνης φροντίζει για το δικό του έργο ως δημιουργός ως ανεξάρτητος τεχνίτης.

■ **Ποιο είναι το προφίλ του σημερινού καλλιτέχνη;**

Τι ακριβώς είναι ένας καλλιτέχνης; Είναι ένας καλός και αγαθός τεχνίτης δημιουργός ή εργάζεται για μια ορισμένη παράδοση; Ο σύγχρονος καλλιτέχνης δημιουργεί μια καινούρια παράδοση που δοκιμάζεται διότι η κριτική που ασκείται είναι αμείλικτη. Τον ορίζουν τα έργα του που συνήθως γίνονται αντιληπτά από λίγα άτομα στην αρχή. Τα έργα του έχουν να κάνουν με την ευφυΐα του, την οποία δεν περιφρονεί. «Οι αισθήσεις μας μάς απατούν ή είναι ανεπαρκείς όταν πρόκειται για ανάλυση και παρατήρηση, για εκτίμηση» γράφει ο Γάλλος ζωγράφος Πιερ Μπωνάρ (P. Bonnard). «Το επάγγελμα είναι η εμπειρία των αιώνων για να αμυνθεί απέναντι στο λάθος, διά της γνώσης των χρησιμοποιημένων μέσων», συνεχίζει. Έρως και αλήθεια, επιστήμη, ορίζουν τον αυθεντικό καλλιτέχνη και σήμερα και χθές και αύριο.

Βιογραφικό

Ο Δ. Ράτσικας γεννήθηκε στην Κρύα Ιωαννίνων. Σπούδασε ζωγραφική στην Α.Σ.Κ.Τ. στην Αθήνα (1964-1970) με καθηγητές τους Νίκο Νικολάου και Γιάννη Μόραλη. Συνέχισε τις σπουδές του στην École Nationale Supérieure des Beaux-Arts στο Πα-

Με τον Γιάννη Μόραλη στην γκαλερί Ωρα Μπαχαριάν

ρίσι, στη ζωγραφική, στη νωπογραφία, ψηφιδωτό, υφαντό, vitraux και λιθογραφία (1973-1979) με καθηγητές τους Gustave Singier και Riccardo Licata. Ακολούθησαν σπουδές στη Σορβόνη Paris1 Τμήμα Πλαστικών τεχνών και επιστημών της Τέχνης (1980-1986), Maitrise DEA διδακτορικό με τον καθηγητή τον F. Molnar και τον Jean Rudel. Την πρώτη του ατομική έκθεση οργάνωσε στο Μέτσοβο το 1978. Από το 1975 έχουν οργανωθεί σαράντα ατομικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στη Γαλλία, Galerie Titaniun, Galerie Sculptures Παρίσι κ.α. Τιμήθηκε με έπαινο στο «Salon International - Paris-Sud» (1975) και αργυρό μετάλλιο στο «Salon 78» (1978), Grand Palais, καθώς και με πρώτα βραβεία αφίσας στα «Ήπειρωτικά 76» (1976) και ζωγραφικής από το Υπουργείο Πολιτισμού της Ελλάδας (1979). Δίδαξε σχέδιο στη Σχολή Βακαλό (1971-1973) και εργάστηκε (1982-1987) στο Εργαστήριο Έρευνας της Ψυχοφυσιολογίας και Ψυχοφυσικής της Όρασης του Ινστιτούτου Αισθητικής του Πανεπιστημίου της Σορβόνης του καθηγητή F. Molnar (CNRS). Επίσης δίδαξε στο τμήμα Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του πανεπιστημίου Ιωαννίνων την ίδρυση του οποίου και εισηγήθηκε και στην Σχολή Επιστημών Αγωγής (2000-2013). Έργα του βρίσκονται στο μόνιμο εκθεσιακό χώρο του στην Κρύα.

Ήπειρος - Τόπος και Πολιτισμός

ΑΝΩΓΕΙΟ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

Το Ανώγειο Πρεβέζης, Ανώ στην ντοπιολαλιά της περιοχής, είναι το ψηλότερο χωριό του νομού Πρεβέζης και βρίσκεται στη νοτιοδυτική πλευρά του Ξηροβουνίου, που αποτελεί μία από τις νότιες απολήξεις της Πίνδου.

Είναι χτισμένο σε υψόμετρο 1112μ. στην πλατεία, ενώ ο οικισμός απλώνεται μέχρι τα 1300μ. Στο έδαφός του βρίσκεται το ψηλότερο βουνό και η ψηλότερη κορυφή του νομού Πρεβέζης, το όρος Ξηροβούνι με ψηλότερη κορυφή τη θέση Κούριας με υψόμετρο 1614μ.

Το Ανώι- Πανοραμική άποψη

Στο σημείο αυτό συναντιούνται οι νομοί Ιωαννίνων, Άρτας και Πρέβεζας. Λόγω του μεγάλου υψομέτρου δεν κατοικείται τον χειμώνα και είναι το μοναδικό χωριό του νομού με μετακινούμενο πληθυσμό. Οι κάτοικοί του ημινομάδες, το χειμώνα κατεβάζουν τα κοπάδια τους στα χειμαδιά, στον κάμπο της Φιλιππιάδας και των χωριών της και το καλοκαίρι τα ανεβάζουν στο Ξηροβούνι. Απέχει από τα Γιάννενα 40χμ., από την Άρτα 45χμ. και από την Πρέβεζα 75χμ. Διοικητικά υπάγεται στον νομό Πρεβέζης, εκκλησιαστικά στη Μητρόπολη Ιωαννίνων και δικαστικά στην Άρτα.

Πότε ακριβώς χτίστηκε ή κατοικήθηκε το Ανώι

δεν υπάρχουν γραπτές ούτε προφορικές μαρτυρίες. Οι ορεινοί οικισμοί στην Ελλάδα άρχισαν να αναπτύσσονται από το 1500μ.Χ. Το Ανώγειο πρέπει να εμφανίζεται ως συγκροτημένος οικισμός μετά την επανάσταση του Διονύσιου Φιλόσοφου το 1611. Σύμφωνα με τον ιστορικό Κωνσταντίνο Βακαλόπουλο, αλλά και με τον αρχηγό των τουρκικών δυνάμεων την εποχή εκείνη Οσμάν Πασά, οι Έλληνες μετά την αποτυχία του κινήματος του Διονύσιου Φιλόσοφου έπιασαν τα περάσματα και τις διαβάσεις και περιφέρονταν στα βουνά. Είναι πολύ πιθανόν, ένα από τα βουνά στα οποία περιφερό-

Γράφει
ο Θύμιος Ρέντζος
Εκπαιδευτικός - Συγγραφέας

νταν να ήταν και το Ξηροβούνι πάνω στο οποίο έχτισαν τον οικισμό. Την άποψη αυτή την ενισχύει το χτίσιμο της πρώτης εκκλησίας του χωριού, του Αγίου Σώζοντα, το έτος 1627.

Το έδαφος του χωριού είναι πετρώδες, γυμνό και άνυδρο. Τα πολλά νερά που δέχεται ως βροχή, ως χαλαζόπτωση και ως χιόνι, λόγω των ασβεστολιθικών πετρωμάτων που είναι διαπερατά κατεβαίνουν σε μεγάλο βάθος και τροφοδοτούν τις πηγές του Λούρου στην κοιλάδα του. Ολόκληρη η έκτασή του αποτελείται από ραχούλες που διακόπτονται άλλοτε ομαλά και άλλοτε «βίαια» από λαγκαδιές, λακκώματα και μεγάλα καρστικά βυθίσματα που οι Ανωγειάτες τα ονομάζουν μπάμπιακους ενώ το ΙΓΜΕ τους δίνει την επιστημονική ονομασία δολίνες. Η μορφολογία του εδάφους καθόρισε και την ενασχόληση των κατοίκων του χωριού. Οι Ανωγειάτες είναι στο σύνολό τους κτηνοτρόφοι και μάλιστα προβατοτρόφοι. Συμπληρωματικά ασχολήθηκαν όλοι και με την γεωργία. Φημισμένες ήταν σε όλες τις αγορές της Ηπείρου

οι περίφημες φακές Ανωγείου που καλλιεργούνταν μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '70.

Το χωριό εμφανίζεται στην ιστορία στους πολέμους του 1912-1913. Η θέση που κατείχε πάνω στο Ξηροβούνι είχε σπουδαία στρατηγική σημασία καθ' ότι έλεγχε τις δύο διαβάσεις από την Άρτα για τα Γιάννενα. Αυτικά, αυτή των Πέντε Πηγαδιών και ανατολικά της Πλάκας. Γι αυτό από τις 6 μέχρι τις 27 Οκτωβρίου 1912 που εκδιώχθηκαν οι Τούρκοι από τα εδάφη του, διεξήχθησαν εκεί πολλές και σφοδρές μάχες. Στη συνέχεια οι Ανωγειάτες πήραν μέρος στην Εθνική Αντίσταση μέσα από τις τάξεις του ΕΔΕΣ έχοντας σχηματίσει το Σύνταγμα Ξηροβουνίου με αρχηγό τον χωριανό τους Αλέξανδρο Παπαδόπουλο. Το Σύνταγμα αγωνίστηκε σκληρά τόσο εναντίον των Ιταλών όσο και των Γερμανών.

Έτσι πορεύτηκαν στο χρόνο γενιές και γενιές Ανωγειατών σε μια αέναη κίνηση από τα ξεκαλοκαιριά στα χειμαδιά, από τα βουνά στον κάμπο και το αντίθετο. Όλη η οικογένεια με ολόκληρο το νοικοκυριό και το βίος. Μαζί και τα παιδιά να χάνουν μέρες από το σχολείο και να προσπαθούν να αναπληρώσουν τον χαμένο χρόνο. Και το πετύχαιναν με τον καλύτερο τρόπο αφού άκουγαν συνέχεια τους μεγάλους να τους λένε. «Διάβασε να φύγεις απ την τυράγνια» ή «Διάβασε να είσαι κάτω από κεραμίδι». Και έτσι διαβάσαμε και προκόψαμε. Κάποτε, όταν ήμουν αδιόριστος δάσκαλος φύλαγα τα γαλάρια και μαζί με το ψωμοτύρι στον τροβά είχα τον Τελευταίο Πειρασμό του Καζαντζάκη και το διάβαζα σε ένα απόγυνο στην Τσερόπολη Ριζοβουνίου. Ήταν χειμώνας. Ένας φίλος με χωματουργικά μηχανήματα δούλευε έχοντας μαζί του το γιο του μαθητή τότε της Στ. Δημοτικού. Του λέει ο πατέρας του. «Τον βλέπεις τον κύριο; Διαβάζει. Είναι δάσκαλος». Και ο μικρός αυθόρμητα και μια αγνότητα είπε: «Μπαμπά πρώτη φορά βλέπω δάσκαλο με κλίτσα και με κάπα». Έτσι τα μάθαμε τα γράμματα εμείς στο Ανώι και στα χειμαδιά.

Φιλοπρόοδος Σύλλογος Γραικοχωρίου Θεσπρωτίας «Ο Άγιος Δημήτριος»

Ο Φιλοπρόοδος Σύλλογος Γραικοχωρίου «Ο Άγιος Δημήτριος» ιδρύθηκε το 2006 με σκοπό να ευαισθητοποιήσει όλους τους κατοίκους του Γραικοχωρίου και της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Ηγουμενίτσας, στους τομείς του πολιτισμού, των τεχνών, της παράδοσης και του αθλητισμού.

Με στόχο την κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση και τη δραστηριοποίηση των συμπολιτών μας στα πολιτιστικά δρώμενα της Θεσπρωτίας, της Ηπείρου αλλά και της Ελλάδας γενικότερα, στα 13 χρόνια ζωής του ως τώρα έχει συνδιοργανώσει με φορείς, όπως η Περιφερειακή Ενότητα Θεσπρωτίας, ο Δήμος Ηγουμενίτσας, η Δημοτική Κοινότητα Γραικοχωρίου, τουλάχιστον 11 φεστιβάλ παραδοσιακών χορών με τη συμμετοχή χορευτικών από την ευρύτερη περιοχή αλλά κι απ' όλη την Ελλάδα, τα οποία πραγματοποιούνται κάθε χρόνο ανελλιπώς την παραμονή της γιορτής του Αγίου Πνεύματος, πολιούχου της Κοινότητάς μας, όπου σε ανάμνηση των πρώτων δειπνών Αγάπης των Χριστιανών παρατίθεται δείπνο στο πολυπληθές κοινό με παραδοσιακό κοκκινιστό μοσχάρι και κρασί.

Μέσα στον ετήσιο κύκλο των εορτών αλλά και σε επετειακές εκδηλώσεις συνδιοργανώνει μουσικοχορευτικές δραστηριότητες, παραδοσιακά δρώμενα, όπως είναι η πρωτότυπη «Γιορτή Τηγανίτας» την εβδομάδα της Αποκριάς, τα Αϊ-Δημήτρια προς τιμή του παλαιού πολιούχου του χωριού κ.α.

Η φυσιογνωμία του συλλόγου, κατά κύριο λόγο, είναι τα τμήματα των Ελληνικών παραδοσιακών χορών, που καλλιεργούν την πολιτιστική μας κληρονομιά, τη διατηρούν και τη μεταδίδουν σε άτομα κάθε ηλικίας και κοινότητας. Στο σύλλογο όλοι όσοι συμμετέχουν πιστεύουν στην αξία της πολιτιστικής προσφοράς, που επιτυγχάνεται με συνεχή προσπάθεια, συνεπείς εκδηλώσεις και εύστοχες σε κάθε περίοδο παρεμβάσεις και συμμετοχές. Ο σύλλογος σήμερα έχει πολλους κόλπους του άτομα από προνήπια μέχρι και άτομα της τρίτης ηλικίας, που διδάσκονται τους παραδοσιακούς χορούς της Θεσπρωτίας, της Ηπείρου, καθώς και από όλες της περιοχές της Ελλάδας. Έτσι, υπάρχουν αντίστοιχα τμήματα ανάλογα με την ηλικία και το επίπεδο μάθησης των συμμετεχόντων. Μέσα από τη διδασκαλία μαθαίνουν την ιστορία, τη λαογραφία, τη μουσική, τη φορεσιά, τα ήθη και έθιμα της κάθε περιοχής και έτσι απλά και μεθοδικά γίνονται μέτοχοι των πολιτιστικών μας παραδόσεων.

Ο Σύλλογος ανταποκρίνεται πάντα σε όλες τις επίσημες προσκλήσεις που δέχεται εντός και εκτός Θεσπρωτίας, αλλά και εντός και εκτός Ελλάδας. Ως εκ τούτου έχει παρουσιάσει σε τοπικές διοργανώσεις σε όλη την Ήπειρο, συμμετέχει ανελλιπώς επί 13 έτη στη μεγαλύτερη διοργάνωση των Ηπειρωτών την «Πίτα του Ηπειρώτη», που διοργανώνει η ιστορική «Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδος».

Επίσης έχει συμμετάσχει σε Πανελλήνιες διοργανώσεις σε μεγάλες πόλεις της Ελλάδας, όπως στην Ξάνθη, στην Καρδίτσα, στη Σαντορίνη, στην Πρέβεζα, στην Άρτα κ.α. και στο εξωτερικό στην Αλβανία. Η παρουσίαση σε κάθε συμμετοχή είναι ξεχωριστή ανάλογα με τους σκοπούς της διοργάνωσης. Άλλοτε εκπροσωπούμε τη Θεσπρωτία, άλλοτε την Ήπειρο, προσαρμόζοντας το πρόγραμμα της συμμετοχής μας αναλόγως. Σε κάθε παρουσίαση, όμως, το

πρόγραμμα ολοκληρώνεται με χορούς και τραγούδια της Θεσπρωτίας, προβάλλοντας την ιδιαίτερη παράδοσή μας, την οποία γνωρίζουμε και υπηρετούμε με συνέπεια, υπευθυνότητα και αυθεντικότητα. Έτσι, οι συμμετοχές μας είναι πάντα μοναδικές, παίρνοντας τις καλύτερες κριτικές και γι' αυτό συχνά ο σύλλογος επαναπροσκαλείται από τους φορείς που έχει συνεργαστεί.

Ο Σύλλογος υλοποιώντας τους ευρύτερους στόχους του στο χώρο της τέ-

Στιγμιότυπο από εκδήλωση του Συλλόγου

χνης και του πολιτισμού έχει ανεβάσει μέχρι σήμερα 7 θεατρικές παραστάσεις αλλά και έχει συνδιοργανώσει με την Ι.Μ. Γηρομερίου και τον Ι.Ναό Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Ηγουμενίτσας εκδηλώσεις θρησκευτικού χαρακτήρα με ομιλίες, απαγγελία κειμένων και αποσπασμάτων πατερικών λόγων, προβολή οπτικοακουστικού υλικού, βυζαντινούς ύμνους και δραματοποιημένους μονολόγους με αφορμή τις μεγάλες θρησκευτικές γιορτές.

Στον τομέα του Αθλητισμού έχει συνδιοργανώσει αγώνες καλαθοσφαίρισης 3Χ3 στο ανοιχτό γήπεδο Μπάσκετ Γραικοχωρίου σε συνεργασία με το Δήμο Ηγουμενίτσας και συμμετέχει σε αγώνες δρόμου που διοργανώνονται στην περιοχή μας.

Διαχρονικό πρόβλημα είναι η ύπαρξη ενός κατάλληλου χώρου, που θα έδινε τη δυνατότητα περαιτέρω πολιτιστικής ανάπτυξης και εξέλιξης της Δημοτικής Κοινότητας Γραικοχωρίου, η οποία σήμερα απαριθμεί πλέον των 3.000 κατοίκων. Ένας χώρος όπου θα στέγαζε τις ιδέες και την μακραίωνη ιστορία του Γραικοχωρίου, η οποία φτάνει μέχρι τον 16ο αιώνα με αυτό το όνομα (το χωριό των Γραικών). Ένας χώρος συνάντησης, δημιουργικής απασχόλησης, μία βιβλιοθήκη, ένα «στέκι» πολιτισμού.

Με όχημα την όρεξη και το μεράκι των ανθρώπων που τον οραματίστηκαν και τον δημιούργησαν, ο Φιλοπρόοδος Σύλλογος Γραικοχωρίου «Ο Άγιος Δημήτριος», μπήκε πολύ δυναμικά στον χώρο του πολιτισμού του Δήμου μας και η επιτυχία οφείλεται στη συνέπεια, στην ποιοτική δουλειά, στην καινοτομία των παρουσιάσεων, στο επίπεδο των εκδηλώσεων, στην ενεργή συμμετοχή των πολλών και στην πιστή προσήλωση στους σκοπούς που διαχρονικά υπηρετεί.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η Άρτα θρηνεί το δημοσιογράφο Νίκο Κοντογιώργο

- Στις 27.12.2019 έφυγε απ' τη ζωή, πλήρης ημερών, ο **Δημήτρης Χατζηγιάνης**, επίτιμος Αντιπρόεδρος της ΠΣΕ. Γενήθηκε στο Αθαμάνιο και πήρε μέρος στην Εθνική Αντίσταση από τις γραμμές της ΕΠΟΝ. Σπούδασε στη Νομική Αθηνών και άσκησε για πολλά χρόνια τη δικηγορία στην Αθήνα. Αναδείχθηκε στο ΔΣ της ΠΣΕ και διετέλεσε αντιπρόεδρος. Η Γενική Συνέλευση του απένειμε τον τίτλο του επίτιμου Αντιπροέδρου. Έλαβε μέρος ενεργά στους κοινωνικούς αγώνες του λαού μας. Ήταν στέλεχος της Ηπειρωτικής Συσπείρωσης. Κηδεύτηκε στο χωριό του.

- Στην Αθήνα (5/12/2019) κηδεύτηκε ο **Νίκος Βατάλης**, που διετέλεσε και μέλος του ΔΣ της ΠΣΕ. Γεννήθηκε στο Ελατοχώρι Ιωαννίνων και σπούδασε στην Ανωτάτη Βιομηχανική του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Διετέλεσε νομάρχης Δράμας και Τρικάλων, καθώς και οικονομικός διευθυντής της ΔΕΗ. Διακρίθηκε για την εργατικότητα, την ηθική εντιμότητα και την αποτελεσματικότητά του.

- Η Ηπειρωτική αποδημία, οι καταγόμενοι από την Μουργκάνα και οι κάτοικοι της, αποχαιρέτησαν (9/11/19) τον **Θωμά Σμπήτα** Κωστάνα (Μηλέα) Φιλιατών, όπου γεννήθηκε το 1947. Ο πατέρας του, μαχητής του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας έπεσε στη Μάχη της Μουργκάνας. Ο Θωμάς βρέθηκε στην πολιτική προσφυγιά, στο χωριό των Ελλήνων πολιτικών προσφύγων «Νίκος Μπελογιάννης» στην Λαϊκή Δημοκρατία της Ουγγαρίας. Γύρισε στην πατρίδα και σπούδασε στην Ανωτάτη Βιομηχανική Σχολή Πειραιά, εργαζόμενος συνεχώς στις οικονομικές υπηρεσίες του Αρεαταίου Νοσοκομείου, όπου αναδείχθηκε Γενικός Διευθυντής και μέλος της εφορείας του. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας. Συμμετείχε στον αντιδικτατορικό αγώνα και ήταν ιδρυτικό μέλος του Συλλόγου Θεσπρωτών Σπουδαστών. Για πολλά χρόνια οι συγχωριανοί του τον εξέλεξαν πρόεδρο της αδελφότητας Κωστάνας. Η μεγάλη προσφορά του ήταν στην Ομοσπονδία Μουργκάνας ως μέλος και πρόεδρος του ΔΣ. Στην ηγεσία του ολοκληρώθηκε το κτίριο της Ομοσπονδίας στο κέντρο της Αθήνας, οι εκδόσεις της Ομοσπονδίας, οι απεικονίσεις της Μουργκάνας, η ενεργοποίηση των αδελφοτήτων, οι παρεμβάσεις στο Δήμο Φιλιατών, την Νομαρχία Θεσπρωτίας και την Περιφέρεια Ηπείρου για το σύνολο των προβλημάτων της περιοχής. Συμμετείχε ενεργά σε όλες τις δράσεις της ΠΣΕ και του λαϊκού κινήματος. Αντί στεφάνου το ΔΣ της ΠΣΕ καταθέτει στο ταμείο της Ομοσπονδίας 100 ευρώ.

- Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα (7/11/2019) ο **Περικλής Βασιλάκης**, ο οποίος πέρα από τη δραστηριότητά του στους αθλητικούς χώρους, επέδειξε και θαυμαστή δράση στην πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας. Συμμετείχε ενεργά στα διοικητικά της ΠΣΕ, καθόσον διετέλεσε και πρόεδρος της Εξελεγκτικής Επιτροπής.

- Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα (17/10/2019) η **Εριφύλη Λάλου**, που ήταν για πολλά χρόνια δασκάλα χορού στα χορευτικά τμήματα της ΠΣΕ. Γεννήθηκε στην Βούρμπιανη Κόνιτσα. Σπούδασε στη Γυμναστική Ακαδημία με κατεύθυνση ελληνικούς χορούς. Έγινε καθηγήτρια της Σχολής και από τα χέρια της πέρασαν και μαθητεύσαν πολλοί σπουδαίοι χοροδιδάσκαλοι. Η ίδια ήταν δασκάλα χορού σε πολλούς συνδέσμους που διακρίθηκαν για την δεξιότητά τους.

- Στις 9/11/2019 έφυγε από κοντά μας ο εξαιρετικός παραδοσιακός λαουτιέρης **Θανάσης Μαρκόπουλος (Σάσα)**. Ήταν παρών σε όλες σχεδόν τις εκδηλώσεις της ΠΣΕ. Θα τον θυμόμαστε πάντα, όχι μόνο ως σπουδαίο μουσικό, αλλά και για τον μοναδικό και αληθινό χαρακτήρα του.

Ήταν οδοιπόρος στην «Πορεία του Ίναχου» για την οδική σύνδεση Άρτας-Τρικάλων. Η «Πανηπειρωτική» τιμά τη μνήμη του με την αναδημοσίευση κειμένου του για εκείνη την πρωτόγνωρη πορεία.

Ανήμερα της ονομαστικής του γιορτής έγινε γνωστός ο θάνατος του δημοσιογράφου **Νίκου (Λάκη) Κοντογιώργου** στην Άρτα. Έφυγε στον ύπνο του, σε ηλικία 71 χρονών.

Για πολλά χρόνια ο Νίκος Κοντογιώργος ήταν συνεργάτης σε τοπικά μέσα ενημέρωσης και το τελευταίο διάστημα διατηρούσε την ειδησεογραφική ιστοσελίδα **«Αετός των Τζουμέρκων»**. Είχε ασχοληθεί και με τον αθλητισμό και υπήρξε παράγοντας της Αναγέννησης Άρτας.

Ο Νίκος Κοντογιώργος ήταν ένας απ' τους τέσσερις οδοιπόρους στην «Πορεία του Ίναχου» - του μυθικού βασιλιά του Άργους - που, επί δημάρχου **Νίκου Σιμεντζή**, ξεκίνησαν απ' την Άρτα και έφτασαν στην Αθήνα διεκδικώντας την οδική Άρτας-Τρικάλων. Εκείνη η πρωτόγνωρη πορεία ήταν η αρχή για την ένταξη του έργου στο πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Οι τέσσερις οδοιπόροι εκπροσωπούσαν τις, τότε, πολιτικές νεολαίες της Άρτας και ήταν οι: **Δημήτρης Βαδιβούλης (ΟΝΝΕΔ)**, **Κώστας Βαρσάκης (ΚΝΕ)**, **Νίκος Κοντογιώργος (ΕΔΗΝ)** και **Γιώργος Λακόπουλος (Ν. ΠΑΣΟΚ)**.

Στις 15 Δεκεμβρίου 2010 ο **Νίκος Κοντογιώργος** και με τον τίτλο **«Ο δρόμος ΤΡΙΚΑΛΑ - ΑΡΤΑ: Έχει την δική του ιστορία...»** έγραψε στον **«Αετό των Τζουμέρκων»** τα εξής: «Ο δρόμος που σήμερα είναι μια πραγματικότητα και δίνεται στην κυκλοφορία, έχει μια ιστορία πίσω περίπου 35 χρόνων. Αυτή η ιστορία ξεκινά από πολύ μακριά. Ήταν η 4η Φεβρουαρίου του 1976, όταν οι 4 προαναφερόμενοι, ξεκινούσαν με τα πόδια, από την Άρτα για να φτάσουν στην Αθήνα, (360 χιλ.) ως εκπρόσωποι των αντίστοιχων τότε κομματικών νεολαίων, μεταφέροντας υπόμνημα με πάνω από 5.000 υπογραφές στον, τότε, πρωθυπουργό της Χώρας **Κωνσταντίνο Καραμανλή** για την ανάγκη της οδικής σύνδεσης Άρτας-Τρικάλων. Αυτή η πορεία («Ίναχου» είχε ονομαστεί), δημιούργησε πρωτόγνωρη αίσθηση σε όλη την Ελλάδα και για 15 περίπου μέρες ήταν πρωτοσέλιδη στον τότε ελληνικό τύπο, ο οποίος κάλυπτε καθημε-

ρινά την όλη εξέλιξή της. Στόχος της πορείας ήταν να γίνει γνωστό το πρόβλημα και να συγκινήσει την τότε κυβέρνηση και σίγουρα το τότε πολιτικό σύστημα. Κάτι που έγινε κατορθωτό, αφού σ' εκείνο το 15νθήμερο είχε δημιουργηθεί μια ανεπανάληπτη πανελλήνια κινητοποίηση, διαφόρων επαγγελματικών και εργατικών

οργανώσεων, κοινωνικών ομάδων και περισσότερο απλών πολιτών, οι οποίοι καθημερινά και αυθόρμητα συμπαραστέκονταν στους 4 πεζοπόρους στο δύσκολο ταξίδι τους, μέχρι αυτοί να φτάσουν στην Αθήνα. Ήταν τέτοια η συμπαράσταση των εκατοντάδων-χιλιάδων πολιτών όπου στη διαδρομή τους οι πεζοπόροι, αισθάνονταν έντονα ότι δεν ήταν μόνοι, ότι η ελληνική κοινωνία όχι απλώς τους συμπαραστέκονταν, αλλά και πάσχιζε μαζί τους για το δίκαιο αίτημα της κατασκευής αυτού του δρόμου. **Εκείνος λοιπόν ο δεκαπενθήμερος κυριολεκτικά ξεσηκωμός ήταν ο ουσιαστικός θεμέλιος λίθος για να γίνει σήμερα και ύστερα από 35 χρόνια πραγματικότητα η σύνδεση της Άρτας με τα Τρίκαλα.**

Όταν οι 4 αγωνιστές έμπαιναν στην Αθήνα, εκείνο το μεσημέρι της 20ης Φεβρουαρίου 1976, η πλατεία Καραϊσκάκη και οι γύρω δρόμοι είχαν κατακλυστεί από χιλιάδες ανθρώπους οι οποίοι με το σύνθημα **«Λαός ενωμένος, ποτέ νικημένος»** τους υποδέχονταν, ως έκφραση ενός διαφορετικού αγώνα. Οι 4 αγωνιστές εκπροσωπούσαν τότε τις αντίστοιχες νεολαίες ΟΝΝΕΔ, ΕΔΗΝ, Ν.ΠΑΣΟΚ και ΚΝΕ... Καταλαβαίνει λοιπόν κανείς ότι ο αγώνας για την κατασκευή αυτού του δρόμου ήταν υπερκομματικός και σίγουρα ήταν πρωτόγνωρος για την τότε εποχή, αλλά και για την σημερινή... που ψάχνει να βρει τρόπους επικοινωνίας και τρόπους συνεννόησης».

Εκδήλωση υποδοχής των τεσσάρων πεζοπόρων απ' τους συλλόγους Ηπειρωτών σπουδαστών Άρτας, Πρέβεζας, Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας στην Αθήνα και την Ομοσπονδία Τζουμέρκων σε ξενοδοχείο στο Μεταξουργείο (20.2.1976). Στο βήμα είναι ο Πάνος Οικονομίδης, πρόεδρος του Συλλόγου Αρτινών σπουδαστών, φοιτητής της ιατρικής, τότε, και μετέπειτα βουλευτής του ΠΑΣΟΚ και δήμαρχος Αρταίων. Δίπλα του ο Σωτήρης Κολιούσης, πρόεδρος του Συλλόγου Θεσπρωτών Σπουδαστών και φοιτητής των Πολιτικών Μηχανικών του ΕΜΠ, τότε, και Γ. Γραμματέας της ΠΣΕ σήμερα. Οι τέσσερις οδοιπόροι από αριστερά: Ν. Κοντογιώργος, Γ. Λακόπουλος, Κ. Βαρσάκης και Δ. Βαδιβούλης. (Φωτογραφία απ' το αρχείο του Α. Ρίζου)

ΑΠΕΙΡΟ-αλιεύματα

Με το «Βραβείο Πολιτισμού 2019» τίμησε η Γερμανία τον Κάρολο Παπούλια

Μια σημαντική διάκριση έλαβε σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο ο Ηπειρώτης πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κάρολος Παπούλιας, ο οποίος με την στάση του συνέβαλε σημαντικά στην ενίσχυση των ελληνογερμανικών σχέσεων.

Ο πρώην Πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας Γιόακιμ Γκάουκ του απένειμε το «Βραβείο Πολιτισμού 2019» και μίλησε με θερμά και συγκινητικά λόγια για τον Ηπειρώτη πολιτικό, κάνοντας ειδική αναφορά στην από κοινού επίσκεψή τους στους Λιγκιάδες Ιωαννίνων το 2014, με αφορμή τις εκδηλώσεις μνήμης για το Ολοκαύτωμα.

Για λόγους υγείας ο Κ. Παπούλιας δεν κατέφερε να παραβρεθεί στην τελετή και το βρα-

βείο παρέλαβε η κόρη του, η οποία διάβασε έναν σύντομο χαιρετισμό του πατέρα της. Μεταξύ άλλων, ανέφερε: «σταθερή πεποίθησή μου είναι ότι η βαθιά γνώση της ιστορίας είναι αναγκαία για να προχωρήσεις παραπέρα. Δεν μιλώ μόνο από την πλευρά των θυμάτων. Νομίζω ότι αυτό ισχύει και για την γερμανική κοινωνία, η οποία επεξεργάστηκε με ένα μοναδικό τρόπο παγκοσμίως το παρελθόν της. Με το Γερμανό ομόλογό μου επισκεφτήκαμε και το χωριό Λιγκιάδες της Ηπείρου, όπου ζήτησε συγγνώμη εκ μέρους του γερμανικού λαού για τα εγκλήματα των Ναζί. Ευχαριστώ για τη βράβευση και υπόσχομαι να κάνω το καλύτερο δυνατόν για την ενίσχυση των ελληνογερμανικών σχέσεων». «ΠΡΩΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ» 4/11/2019

Κάτ' τα χέρια απ' τα τσίπ'ρα!

Ανυποχώρητη η Κομισιόν για την αύξηση του φόρου

«Ανυποχώρητη στην εφαρμογή του ενιαίου συντελεστή Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης στο τσίπουρο, αλλά και την τσικουδιά, ανάλογου με αυτόν που ισχύει για τα αλκοολούχα ποτά, εμφανίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, παρά τις προσπάθειες που κάνει η κυβέρνηση να παγώσει την αύξηση του έως το 2021. Σύμφωνα με όσα δήλωσε ο Ευρωπαίος Επίτροπος Οικονομικών, Πιερ Μοσκοβισί, απαντώντας σε ερώτηση του Έλληνα ευρωβουλευτή, Μανώλη Κεφαλογιάννη, η Ελλάδα θα πρέπει να συμμορφωθεί άμεσα με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Η ευρωπαϊκή... συμμόρφωση συνεπάγεται αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης μέχρι και 18 φορές πάνω απ' αυτόν που ισχύει σήμερα!

Ειδικότερα, αφορμή για την απάντηση του επιτρόπου έδωσε η από 9 Οκτωβρίου 2019 γραπτή ερώτηση του ευρωβουλευτή της Νέας Δημοκρατίας, στην οποία ανέφερε μεταξύ άλλων ότι ο υπουργός Οικονομικών της Ελλάδας, Χρήστος Σταϊκούρας, ζητά χορήγηση προθεσμίας για τη συμμόρφωση της ελληνικής νομοθεσίας μέχρι 31 Αυγούστου του 2021, καθώς έχουν ήδη συναφθεί οι σχετικές συμβάσεις για τις πρώτες ύλες, οι οποίες παραπέμπουν στον ισχύοντα μειωμένο κατά 50% συντελεστή ΕΦΚ έναντι του κανονικού συντελεστή.

Σε περίπτωση άμεσης συμμόρφωσης, πάνω από 30.000 αμυοκούχοι και διήμεροι αποσταγματοποιοί που έχουν άδεια απόσταξης θα αντιμετωπίσουν σοβαρές οικονομικές δυσχέρειες.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Ευρωπαίος Επίτροπος απάντησε ότι «η Επιτροπή χαιρετίζει την απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τον ΕΦΚ στο τσίπουρο, καθώς έκρινε ότι δεν μπορεί να εφαρμόζεται μειωμένος συντελεστής για το τσίπουρο και την τσικουδιά. Δεδομένου ότι η Οδηγία 92/83 δεν προβλέπει τέτοιους μειωμένους συντελεστές και τα κράτη-μέλη, δεν επιτρέπεται να θεσπίζουν, κατά τη διακριτική τους ευχέρεια, καθεστώτα που παρεκκλίνουν από τα προβλεπόμενα στην Οδηγία 92/83». Πρόσθεσε ακόμα ότι η Κομισιόν παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις για να διασφαλίσει ότι η Ελλάδα θα λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί με την απόφαση του Δικαστηρίου».

<https://www.epiruspost.gr>

Οι ηλικιωμένοι στο μαραθώνιο των κινητοποιήσεων

Οι ηλικιωμένοι της Ηπείρου αποδεικνύουν έμπρακτα ότι συνεχίζουν να είναι μαχητές της ζωής με τη συμμετοχή τους στις τοπικές και πανελλαδικές κινητοποιήσεις που οργανώνει η **Συντονιστική Επιτροπή Αγώνα (ΣΕΑ)** των έντεκα συνεργαζόμενων πανελλαδικά συνταξιοδικών οργανώσεων **ΙΚΑ, ΟΑΕΕ, Δημοσίου, ΠΟΣΕ-ΟΑΕΕ, ΕΛΤΑ, ΟΣΕ, ΠΕΣ-ΝΑΤ, ΠΣΣ Δικηγόρων, ΠΕΤΟΜ-ΤΕΕ, ΠΟΣΕ-ΕΤΕΑΕΠ και ΕΣΤΑΜΕΔΕ**.

Βασικές διεκδικήσεις είναι η αποκατάσταση των περικοπών στις συντάξεις, η βελτίωση της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης καθώς και τοπικά ζητήματα. Έγιναν δυο μεγάλες πανηπειρωτικές συγκεντρώσεις των συνταξιούχων για την προετοιμασία των οποίων οργανώθηκαν εφτά περιφερειακές συσκέψεις στα Γιάννινα, την Άρτα και την Πρέβεζα τα δύο τελευταία χρόνια.

Στις 21 Ιουνίου 2018 συνταξιούχοι απ' την Άρτα, τα Γιάννινα, την Πρέβεζα, την Ηγουμενίτσα και τη Λευκάδα συγκεντρώθηκαν στο Εργατικό Κέντρο της Άρτας και στη συνέχεια διαδήλωσαν στους δρόμους της πόλης απαιτώντας απ' την, τότε, κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ να σταματήσει τον επαναυπολισμό των συντάξεων με τις θανατηφόρες περικοπές. Μετά τη συγκέντρωση ακολούθησε πορεία στους δρόμους της πόλης που κατέληξε στην περιφερειακή ενότητα της Άρτας. Αντιπροσωπεία των συντα-

ξιούχων συναντήθηκε με τον αντιπεριφερειάρχη Άρτας **Βασίλη Ψαθά**, στον οποίο παρέδωσε το ψήφισμα. Στη συζήτηση που έγινε ο αντιπεριφερειάρχης αναγνώρισε ως δίκαια τα αιτήματα και υποσχέθηκε να τα προωθήσει στους αρμόδιους.

Υπό βροχή έγινε στα Γιάννινα στις **3 Οκτωβρίου 2019** πανηπειρωτική συγκέντρωση για να τιμηθεί η Παγκόσμια Μέρα για την Τρίτη Ηλικία, όπως έχει καθιερωθεί απ' τον ΟΗΕ η 1η Οκτωβρίου. Οι καιρικές συνθήκες υποχρέωσαν τους συνταξιούχους από την Ήπειρο να κάνουν τη συγκέντρωση στο Εργατικό Κέντρο στα Γιάννινα και όχι στην πλατεία που είχε προγραμματιστεί αρχικά. Ανάμεσα στους κεντρικούς ομιλητές της εκδήλωσης ήταν και ο **Γιάννης Νάκης**, ταμίας της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Πολιτικών Συνταξιούχων, που είναι και μέλος του ΔΣ της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας.

Αντιπροσωπεία των συνταξιούχων συναντήθηκε με τον αντιπεριφερειάρχη Ιωαννίνων **Κωνσταντίνο Σιαράβα**, στον οποίο επέδωσε το ψήφισμα και έθεσε το θέμα της μείωσης των εισιτηρίων των ηλικιωμένων στις αστικές συγκοινωνίες στα Γιάννινα. Ο αντιπεριφερειάρχης υποσχέθηκε ότι θα θέσει το θέμα των εισιτηρίων σε συνεδρίαση της Περιφέρειας με την παρουσία εκπροσώπων των σωματείων των συνταξιούχων.

Ταλαιπωρία ασθενών λόγω «έλλειψης» φαρμακείου ΕΟΠΥΥ

Την άμεση επαναλειτουργία του φαρμακείου του ΕΟΠΥΥ ζητούν εκπρόσωποι φορέων και κοινωνικών οργανώσεων της Πρέβεζας κάνοντας λόγο για μεγάλη ταλαιπωρία των ασθενών με χρόνιες και βαριές παθήσεις. Το φαρμακείο έκλεισε λόγω έλλειψης προσωπικού και πλέον, όπως αναφέρθηκε στο τελευταίο Δημοτικό Συμβούλιο, οι ασφαλισμένοι είναι αναγκασμένοι να ταξιδεύουν σε άλλους νομούς ώστε να προμηθεύονται τα δυσεύρετα και συνήθως ακριβά φάρμακα.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ Άρτας

Η γηρασμένη... Ήπειρος!

Απογοητευτικά για την εξέλιξη του πληθυσμού στην Ήπειρο είναι τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Καταγράφεται υπερδιπλάσια ποσοστιαία μείωση των γεννήσεων σε σχέση με την αντίστοιχη συνολική μείωση των γεννήσεων στην Ελλάδα.

Το 2018, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, οι γεννήσεις στην Ήπειρο ήταν 2.222 έναντι 2337 το 2017. Υπήρξε, δηλαδή, μείωση 4,9%, όταν το αντίστοιχο ποσοστό μείωσης σε όλη την Ελλάδα ήταν 2,4%. Οι γεννήσεις σε όλη την Ελλάδα ανήλθαν σε 86.440 το 2018, έναντι 88.553 το 2017. Στην Ήπειρο οι γεννήσεις ανά νομό το 2018 (μέσα στην παρένθεση οι γεννήσεις του 2017) ήταν οι παρακάτω: **Άρτα 385** (441), **Θεσπρωτία 251** (296), **Ιωάννινα 1.210** (1228) και **Πρέβεζα 376** (372).

Οι θάνατοι στην Ήπειρο το 2018 ανήλθαν σε 3.977, έναντι 2.337 το 2017. Παρουσιάζεται μείωση των θανάτων κατά 4,2% έναντι 3,4% το 2017 σε όλη την Ελλάδα. Σε όλη τη χώρα το 2018 οι θάνατοι ανήλθαν σε 120.297 έναντι 124.489 το 2017. Στην Ήπειρο οι θάνατοι ανά νομό το 2018 (μέσα στην παρένθεση οι θάνατοι του 2017) ήταν οι παρακάτω: **Άρτα 1003** (973), **Θεσπρωτία 522** (515), **Ιωάννινα 1.750** (1.821) και **Πρέβεζα 702** (767).

